

ISSN: 2458-9292

YÜKSEK ÖĞRETİM DERGİSİ

OCAK-ŞUBAT-MART 2018 / SAYI 7

YÖK YÜKSEK ÖĞRETİM DERGİSİ

Sahibi

Prof. Dr. M. A. Yekta SARAÇ

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü
Süleyman Necati AKÇEŞME

Yayın Kurulu

Prof. Dr. Rahmi ER

Prof. Dr. Hayati DEVELİ

Prof. Dr. Sezer Ş. KOMSUOĞLU

Prof. Dr. Özer KANBUROĞLU

Şener ASLAN

Fatih TIĞLI

Ali BULUT

Görsel Yönetmen ve Tasarım
Kader AÇIK

Dergi İletişim

Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı

06539 Bilkent Ankara-Türkiye

E-Posta: yuksekogretimdergisi@gmail.com

Telefon: +90 (312) 298 70 00

Basım Yeri

Oluşur Basım Hizmetleri A.Ş.

Yüzyıl Mahallesi Mas-Sit. Matbaacılar Sitesi

4. Cad.

No: 52-53 Bağcılar

İstanbul – Türkiye

ISSN: 2458-9292

Yılda 4 kez yayımlanır.

2.500 Adet basılmıştır.

Dergideki tüm yazıların her türlü hukuki sorumluluğu yazarlarına aittir.

Sunuş

Dergimizin 7. sayısı, 2018 yılının bu ilk dergisi ile sizleri selamlıyoruz.

Dünya Ekonomik Forumu’nun 2017-2018 raporuna göre Türkiye yükseköğretime erişim oranında 137 ülke arasında 2. sıradadır, bu erişimi memnuniyetle karşılıyoruz ancak mezun ettiğimiz gençlerin iş bulabilme durumu ile ülkenin ihtiyaç duyduğu alanlardaki iş gücü yetersizliği yakın dönemde çözümlenmesi gereken ciddi ve öncelikli konular arasında yer almaktadır. Bu nedenledir ki, ilk adım olarak üniversitelerde program ve kontenjan planlamasında yeni bir dönem başlattık. İçinde, Milli Eğitim, Çalışma ve Sosyal Güvenlik, Maliye, Bilim Sanayi ve Teknoloji, Kalkınma, Sağlık Bakanlıkları sayın müsteşarları ve ilgili genel müdürlerinin ve TOBB temsilcisinin de yer aldığı Yükseköğretim Eğitim Programları Danışma Kurulu bu soruna eğilmek üzere kurulmuş ve çalışmaya başlamıştır.

Yükseköğretim Kurulu olarak Türkiye’nin “Gelecek 10 Yıl İçin Güçlü Nesiller Yetiştirme Projesi” olan 100/2000 Doktora Programımızı özenle ve dikkatle destekliyor ve takip ediyoruz. Bu projeyi kalkınma yolunda hızla ilerleyen Türkiye’nin projesi olarak kabul ediyoruz.

Ocak 2018 içerisinde 100/2000 üçüncü dönem başvuruları da tamamlanmış olacaktır. Birinci ve ikinci çağrıda kullanılan kontenjanların üst alan dağılımlarına baktığımızda, her iki dönemde de başvuruların ağırlıklı olarak Temel Bilimler ve Mühendislik üst alanlarında yoğunlaştığı görülmektedir. Bu durum dünya ortalamaları ile de örtüşmektedir. İngiltere, İsveç ve Hollanda’daki tüm doktora öğrencilerinin %40’dan fazlası uluslararası öğrencilerdir ve bu öğrencilerin tercihlerinin çoğunlukla Temel Bilimler, Teknoloji, Mühendislik ve Matematik (STEM) alanlarına odaklandığı görülmektedir.

Çünkü ülkelerin endüstriyel performansı, inovasyon ve ekonomik büyümelerinde bu alanlardaki beceri ve yeterliliklerin son derece önemli oldukları bilinmektedir.

Özenle takip ettiğimiz diğer iki önemli projemiz, 2016-2017 eğitim yıllarında başlattığımız “Bölgesel Kalkınma ve Misyon Odaklı Üniversiteler” ve “Araştırma Üniversiteleri” projeleridir. 2018’de de bu iki projenin de takipçisi ve destekleyicisi olmaya devam edeceğiz. Yeni YÖK’ün Türk Yükseköğretimi’ne kazandırmış olduğu idari ve mali açıdan bağımsız, Kalite Kurulumuz bu alanda Yükseköğretim Kurulu’nun önemli çalışma partnerlerinden biri olacaktır.

Akademik çalışmalara baktığımızda Türkiye bibliometrik analizleri yayın sayımızı ağustos 2017 itibari ile 42 bin 439 olarak vermektedir. Bu sayılar akademik göstergeler açısından umut verici olmakla birlikte etki değeri yüksek dergilerdeki makalelerin öneminin fark edilmesi gerekmektedir. Özellikle genç araştırmacılara, danışmanları ve hocalarının yayının –etki değeri- kavramı öneminin ve değerinin benimsetilmesini dilemekteyim.

Değerli çalışma arkadaşlarım, dünyada tutkulu ve inançlı olmaksızın değer katan başarılar elde etmek mümkün değildir. Yükseköğretimde kaliteli bir sıçramaya ülkemizin ihtiyacı var. Bu amaçladır ki, gelecek 5 yılı planlı, programlı ve inançla çalışarak 2023 hedeflerimize ulaşacağız. Yükseköğretimde Planlanan ve uygulamaya konulan bütün değişiklikler bu sıçramada ivme kazanmak içindir.

Bu vesile ile 2018 yılının yükseköğretim camiasına, değerli akademisyenlerimize ve öğrencilerimize hayırlar getirmesini dilerim.

Prof. Dr. M. A. Yekta SARAÇ
YÖK Başkanı

İÇİNDEKİLER

- 06 SOSYAL POLİTİKA
VİZYONUMUZ “SOSYAL
POLİTİKALARDA SESSİZ
DEVİRİM”
- 11 ÜNİVERSİTELERİN MİSYON
FARKLILAŞMASI: BÖLGESEL
KALKINMAYI YENİDEN
DÜŞÜNMEK
- 17 ÜNİVERSİTE-SANAYİ
İŞBİRLİĞİNDE YENİ BİR
MODEL: ASELSAN AKADEMİ

- 29 GÜNÜMÜZDE BİRLEŞMİŞ
MİLLETLER: BİR
KÜRESEL YÖNETİŞİM
DEĞERLENDİRMESİ
- 34 AKDENİZ
ÜNİVERSİTESİ
- 37 ÖZYEGİN
ÜNİVERSİTESİ
- 42 ZEYTİNCİLİK SEKTÖRÜNDE
AR-GE ÇALIŞMALARI VE
HARRAN ÜNİVERSİTESİ
ÖRNEĞİ

- 46 ULUSLARARASI AĞRI
DAĞI VE HZ. NUH’UN
GEMİSİ SEMPOZYUMLARI
AĞRI İBRAHİM ÇEÇEN
ÜNİVERSİTESİ
- 49 PARLIAMENT MAGAZINE
ARTICLE - PARLAMENTO
DERGİSİ MAKALESİ
- 54 OTİZMLİ GENÇLER İÇİN
SANATIN İLETİŞİM ARACI
OLMASI
- 60 HER BEDEN BİR MÜZİSYEN
HER BEDEN BİR ORKESTRA:
OMURİLİK FELÇLİ
ÇOCUKLARLA BEDENSEL VE
MÜZİKAL DİYALOGLAR

- 65 ANADOLU’DAN
TÜRKİSTAN’A GÖNÜL
KÖPRÜSÜ: HOCA AHMET
YESEVİ ULUSLARARASI
TÜRK- KAZAK ÜNİVERSİTESİ
- 70 HUKUK FAKÜLTESİ HUKUK
KLİNİKLERİ: DERTLENEREK
İLGİLENMEK - ANKARA
ÜNİVERSİTESİ ÖRNEĞİ
- 74 YÜKSEKÖĞRETİM
KURUMLARI SINAVI (YKS)
İLE İLGİLİ SIKÇA SORULAN
SORULAR VE CEVAPLARI
- 84 BÜYÜKELÇİ
ZİYARETLERİ

- 85 YÖK’TE “KADINLARIN
MESLEKİ EĞİTİMİ VE
KADIN İSTİHDAMI
SEMPOZYUMU”
- 90 YÖK’TE “HEMŞİRELİK
LİSANS EĞİTİMİ
ÇALIŞTAYI”
- 93 “GÜNEYDOĞU ANADOLU
PROJESİ VE BÖLGE
ÜNİVERSİTELERİ İŞ BİRLİĞİ
ÇALIŞTAYI”
- 97 YÖK BAŞKANI SARAÇ’TAN
IRAK ZİYARETİ

- 98 YÜKSEKÖĞRETİM EĞİTİM
PROGRAMLARI DANIŞMA
KURULU “İLK” TOPLANTISI
- 100 YÖK’TE “TIP EĞİTİMİNDE
İNTÖRNLÜK ÇALIŞTAYI”
- 103 KÜRESEL REKABET
ORTAMINDA MİSYON
FARKLILAŞMASI
VE İHTİSASLAŞMA
TOPLANTISI
- 109 BASINDA
YÖK

SOSYAL POLİTİKA VİZYONUMUZ “SOSYAL POLİTİKALARDA SESSİZ DEVRİM”

✍ Fatma Betül Sayan Kaya*

Sosyal politikalar, sosyal devletin vatandaşlarına ulaşmasında en önemli araçlardan biridir. Gelişen dünyaya uygun standartların yakalanması ve bu amaçla sosyal politikaların öne çıkması bu uygulamaları ülkelerin gündeminde sürekli hale getirmiştir. Dolayısıyla, ülkeler bu süreçte insani gelişimi hedefleyen sosyal politikalar geliştirmeye odaklanmıştır.

Türkiye açısından sosyal politika uygulamaları özellikle son onaltı yılda kazandığı ivmeyle “insanı yaşat ki devlet yaşasın” anlayışıyla sürdürülmektedir. Türkiye için bu alan hayata geçirilen yenilikçi proje ve uygulamalarla en fazla ilerleme kaydedilen alanların başında gelmektedir. Türkiye bu dönemde sosyal politikalar alanında dünyada örnek gösterilen uygulamaları hayata geçirmiş, gündem belirleyen bir ülke konumuna gelmiştir. Bu uygulamaların başında da daha hızlı, etkin ve verimli hizmet sunumu amacıyla sosyal politikalar alanındaki sosyal yardım ve hizmet kuruluşlarının tek çatı altında birleştirilmesi amacıyla 2011 yılında Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının kurulması gelmektedir.

Türkiye’de son onaltı yıllık dönemde sosyal politikalar açısından adeta bir sessiz devrim gerçekleşmiştir. Başarı; doğru vizyonun ortaya konulması, hedeflerin ve hizmetlerin değişen toplum dinamiklerine bağlı olarak sürekli takip edilmesi ve geliştirilmesiyle mümkündür. Bakanlığın temel vizyonu

“Türkiye’nin 2023’e doğru tarihsel yürüyüşünde, mutlu birey ve güçlü ailelerden oluşan müreffeh bir toplum için, zamanın ruhunu yakalayan, dönüşümü esas alan bir yaklaşımla yeni hizmet modelleri geliştirmek ve ortaya çıkan yeni sosyal ihtiyaçlara yönelik çözümler üretmek”tir. Uygulamalardaki başarı vizyonun iyi tanımlanmasının doğal bir sonucudur.

Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı 633 Sayılı kuruluş KHK’sında verilen görevler gereğince hizmetleriyle ülke genelindeki vatandaşların ve ailelerin neredeyse tamamına dokunur haldedir. Bakanlıkça kadın, çocuk, engelli, yaşlı, şehit yakını ve gaziler başta olmak üzere tüm ihtiyaç sahibi vatandaşlara yönelik hizmetler sunulmaktadır. Bu nedenle sosyal politikalara ilişkin genel vizyon doğrultusunda yürütülen çalışmaların yanısıra bahsedilen bu hedef kitlelerin tamamına yönelik çizilen politika vizyonları perspektifinde çalışmalar eş zamanlı olarak hayata geçirilmektedir.

Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı çocuklara yönelik hizmetleri, uluslararası sözleşmelerle de uyumlu bir biçimde, “hayallerini gerçeğe, mutluluğunu yüzüne, sesini kürsüye taşıyabilen çocukları olan ve tüm dünyaya örnek bir ülke olma”vizyonu ile yürütmektedir.

Çocukların sağlıklı gelişimlerinin aile ortamında yaşamalarıyla mümkün olabileceğinden hareketle çocuklar için aile yanında destek öncelikli politika haline getirilmiştir. Sosyal ve ekonomik destekler ile 2017 yılı sonu itibarıyla 108 bin 819 çocuk ailesi yanında desteklenmiştir. Ayrıca kuruluş bakımı altındaki çocukların aile ortamı içinde yetişmeleri için koruyucu aile uygulaması yürütülmektedir. Bugün 5 bin 972 çocuk koruyucu aile yanında yaşamaktadır.

Ülke genelinde koğuş tipi hizmet veren çocuk yuvaları ve yetiştirme yurtları kapatılarak, ev tipi hizmet modeline dönüşüm gerçekleştirilmiştir. 2002 yılında 18 bin 106 çocuğa koğuş tipi kuruluşlarda hizmet sunulmaktayken bugün dönüşen hizmet

anlayışı sayesinde koruma altında olan 14 bin 189 çocuk ev sıcaklığında özel bir bakımla yaşamlarını sürdürmektedir.

Sokakta çalıştırılan çocuklara ilişkin ülke genelinde 2017 yılı Haziran ayında başlatılan uygulamayla 111 mobil ekip aracılığıyla 5 bin 69 çocuğa el uzatılmıştır. Çocukların eğitime kazandırılması adına çalışmalar devam edecek, ekip sayısı artırılacak ve Bakanlık olarak sokakta çalıştırılan çocukların hepsine ulaşılacaktır.

İçinde bulunduğumuz “dijital çağda” çocukların medyanın ve internetin olumsuz etkilerinden korunmasına yönelik önemli adımlar atılmıştır. 29 Nisan 2017 tarihinde Resmi Gazete’de yayınlanan 690 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile yayın hizmetlerinde ailenin ve çocukların korunması ilkesini gözeterek, ailenin bütünlüğü ve sürekliliği ile çocuk ve gençlerin fiziksel, zihinsel ve ahlaki gelişimlerini destekleyecek nitelikteki aile ve çocuk dostu yapım ve dizilerin teşvik edilmesine yönelik düzenleme getirilmiştir. Bu düzenlemeye ilişkin

*Aile ve Sosyal Politikalar Bakanı

usul ve esaslar, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı ve RTÜK işbirliğinde düzenlenen bir yönetmelik çerçevesinde hazırlanmıştır. Uygulamanın yakın zamanda yürürlüğe girmesi planlanmaktadır.

Yürütülen politikalar ile çocuk istismarı ve tacizi, erken yaşta ve zorla evliliği insan hakkı ihlali olarak gördüğünü ortaya koymaktadır. Bu konularda önemli yasal düzenlemeler hayata geçirilmiştir. Erken yaşta ve zorla evliliklerle mücadele konusunda tüm taraflarla işbirliği içerisinde politikalar geliştirilmesi amacıyla “Erken Yaşta ve Zorla Evliliklerle Mücadele Strateji Belgesi ve Eylem Planı” hazırlanmıştır. Bakanlık olarak yapılan saha çalışmaları sonuçları esas alınarak il eylem planları oluşturulmuş ve hayata geçirilmiştir. Bu konuda başta kolluk kuvvetleri olmak üzere ilgili tüm kurumlarla işbirliği içerisinde çalışılmaktadır. Erken yaşta ve zorla evlilikleri tamamen önlemeye yönelik politikalar hızla uygulanmaya devam edilecektir.

Türkiye’de yürütülen eğitim politikaları ve eğitim destekleri sayesinde eğitim alanında ciddi ilerlemeler sağlanmıştır. Özellikle kız çocukları açısından bu konuda çarpıcı bir tablo mevcuttur. Kız çocukları için ortaöğretim okullaşma oranı 2002-2003 döneminde yüzde 45,16 iken 2016-2017 döneminde bu oran yüzde 82,38’e yükselmiştir. Bu artışlarda Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı tarafından yürütülen ve eğitime devam şartıyla verilen desteklerin önemli etkileri görülmektedir.

Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı kadınlara yönelik hizmetleri “güçlü kadın, güçlü aile, güçlü toplum, güçlü Türkiye” vizyonuyla yürütmektedir. Kadının güçlenmesine yönelik tüm hedefler eylem planlarıyla ve uygulanan politikalarla hayata geçirilmektedir. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığınca 2018-2023 Kadının Güçlenmesi Strateji Belgesi ve Eylem Planı hazırlanmıştır ve çok yakın bir zamanda hayata geçirilecektir.

Kadına yönelik yürütülen çalışmalarda kadın is-

tihdamının artırılması ve girişimciliğinin desteklenmesi önceliklendirilmektedir. Bu amaçla gerek mevzuat gerekse uygulama açısından çok önemli çalışmalar hayata geçirilmiştir. Çalışan kadınların iş ve aile hayatının uyumlaştırılmasına yönelik uygulamalar ve girişimcilik destekleri ile kadının işgücüne katılımında önemli bir artış yaşanmıştır. 2005 yılında yüzde 23 olan kadınların iş gücüne katılım oranı bugün yüzde 34'lere yükselmiştir. 2023 hedefi bu oranı yüzde 41'e çıkartmaktır. Son on yıl içinde ülkemizde istihdamı sağlanan 6,5 milyon kişinin 3 milyonunu yani yaklaşık yüzde 50'sini kadınlar oluşturmaktadır.

Organize Sanayi Bölgelerinde yürütülen kreş destekleri, Büyükanne Projesi gibi kadın istihdamını artırıcı projelerin yanısıra mevcutta yürütülen ve önümüzdeki dönemde hayata geçecek teşvik sistemleri ile kadın girişimci sayısının artırılması hedeflenmektedir. Kadın girişimci sayısı mevcut uygulamalar ile bir önceki yıla kıyasla yüzde 18 oranında artmış durumdadır.

Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı ailenin birey ve toplum açısından üstlendiği rolden hareketle faaliyetlerinde koruyucu ve önleyici hizmetlerle rehberlik ve danışmanlık hizmetlerini bir bütünlük içerisinde yürütmektedir. Aile eğitim programı aracılığıyla ailelere birçok alanı kapsayan farkındalık eğitimleri verilmektedir. Bu program aracılığıyla 893 bin 555 vatandaşa eğitim verilmiştir.

Sosyal politikaların uygulama aşamasında yakın zamanda yeni bir dönem başlatılmıştır. Aile ve Sosyal Destek Programı hayata geçmiştir. Bu program ile ailelerin sosyal yardım ve hizmet ihtiyaçları yerinde tespit edilmektedir. Halihazırda 3 bin personelin istihdamı gerçekleştirilmiş ve birçoğu eğitimlerini tamamlayarak bizzat sahada hizmet verir duruma gelmiştir. 2018 yılı içinde 1.500 yeni alımla birlikte 4 bin 500 personel alanda olacak ve arz odaklı hizmet anlayışı yaygınlaştıracaktır. Ülke genelinde hane taramalarını etkin biçimde gerçekleştirecek

olan bu program ile koruyucu ve önleyici hizmetlerde büyük bir atılım gerçekleştirilmiştir.

“Engellilerin ve yaşlıların toplumsal yaşamın tüm alanlarına katılımlarının sağlanması” vizyonuyla hizmetlerini yürüten Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı engelli ve yaşlı bireylerin sağlıklı, mutlu bireyler olarak yaşam sürmelerini hedeflemektedir. Ülkemizde yapılan araştırmaya göre, nüfusumuzun yaklaşık yüzde 7'sini engelliler oluşturmaktadır. Aileleri ile birlikte düşünüldüğünde, engellilik konusu yaklaşık 30 milyon insanımızı yakından ilgilendirmektedir. Engelli ve yaşlı hizmetlerinde de çocuk hizmetlerinde olduğu gibi öncelikle aile yanında bakım desteklenmektedir. Evde bakım yardımı uygulamasından 2017 yılı sonu itibarıyla yaklaşık 500 bin ağır engelli birey yararlanmıştır.

Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının sosyal politika uygulamalarının temel eksenlerinden biri çalışabilir durumdaki bireyleri öncelikle istihdam piyasalarına dahil ederek diğer uygulamalarla desteklemektir. Bu alanda dünyada örnek gösterebilecek en güzel uygulamalardan biri engelli istihdamında 2012 yılında başlatılan ve dünyada bir ilk olan EKPSS uygulamasıdır. Bu uygulamayla 2002'de 5 bin 777 olan engelli memur sayısı 2017 Eylül ayı itibarıyla 49 Bin 873 olmuştur. 2018 yılında 5 bin engelli vatandaşın daha kamuda istihdamı gerçekleştirilecektir. Bununla birlikte 2017 Ekim ayı itibarıyla kamu ve özel sektörde toplam 108 bin 827 engelli işçi çalışmaktadır. Engelli bireylerin istihdamına yönelik yine çok önemli bir gelişme yakın zamanda hayata geçirilmiş, İŞKUR tarafından sağlanan kendi işini kurma hibe desteği 36 binden 50 bin liraya yükseltilmiştir.

Ayrıca engelli bireylerin sosyal hayata aktif katılımlarına imkan sağlayacak “engellilere yönelik gündüzlü hizmet modeli” önümüzdeki dönemde sosyal politikalar alanına yeni bir soluk getirecektir.

Yaşlı bireylere yönelik ev ortamına yakın bir ortam

sunan yaşlı yaşam evleri modeli hayata geçirilmiştir. Bugün 47 yaşlı yaşam evinde 164 yaşlı bireye hizmet verilmekte, bu uygulamanın ülke genelinde yaygınlaştırılması hedeflenmektedir. Yaşlı kuruluşlarında dönüşüm süreci başlatılmıştır. Artık yaşlı bireyler için yurt türü çok katlı huzurevi projeleri değil, sokak türü ve sosyal donatıları da olan mimari yaklaşımlar desteklenmektedir. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı tüm alanlarda olduğu gibi yaşlılara yönelik sunulan hizmetlerde de işbirliği yaklaşımını benimsemektedir. Türkiye’de belediyelerle işbirliğinin en güzel örneklerinden biri olan Yaşlı Destek Programı ile yaşlı bireylere sosyal çevrelerinden kopartılmadan yaşadıkları mekanlarda hizmet sunulmaktadır. Bakanlığın yaşlılara yönelik politikalarındaki temel hedefi olan aktif yaşlanma konusunda 2018-2020 yıllarını kapsayacak “Aktif Yaşlanma Strateji Belgesi” oluşturulmuştur.

Bakanlığın önemli görev alanlarından birini oluşturulan şehit yakınları ve gazilere yönelik hizmetlerde “şehitlerin hatıralarının yaşatılması, şehit yakınları ile gazilerin her türlü mağduriyet ve mahrumiyetten korunması” amaçlanmaktadır. Bu kapsamda şehit yakını ve gazi atamalarında süre sınırı kaldırılmış, çok yakın zamanda hayata geçirilen düzenlemeyle terör mağduru sivil vatandaşların anne ve babalarının da istihdam hakkını kullanmaları sağlanmıştır. Mevzuat düzenlemeleriyle birçok alanda sosyal ve ekonomik destek sağlanmıştır.

Sosyal politikaların en önemli unsurlarından biri olarak gelirin yoksullar lehine yeniden dağılımı, ekonomik büyümenin kapsayıcı olması ve yoksul yanlısı bir büyümenin gerçekleşmesi temel hedefler arasında yer almaktadır. Bu kapsamda bir sosyal politika aracı olarak sosyal yardımlar yoksullukla mücadelede en etkili yöntemlerden biridir. Sosyal yardım uygulamalarında temel vizyonumuz yoksulluğun olmadığı, geleceğe güvenle bakan bireylerden oluşan müreffeh bir Türkiye için sosyal yardımları kapsayıcı ve etkin olarak uygulamaktır.

Pekçok gelişmiş ülkede sosyal yardımlar için ayrılan kaynak azalırken Türkiye’de son 16 yılda sosyal yardımlara ayrılan mali kaynak 1,4 milyar TL’den 38 milyar TL’ye yükselerek 27 kat artmıştır. 2002 yılında sadece dört alanda sosyal yardım uygulamaları yürütölmekteyken, bugün bu programların sayısı 40’a ulaşarak 10 kat artış sağlanmıştır. Gelineen noktada kapsayıcı sosyal yardım uygulamaları aracılığıyla ihtiyaç sahibi ailelere büyük ölçüde ulaşılmış, 2017 yılında 3,2 milyon hanede yaşayan; 10,8 milyon kişi sosyal yardım almıştır.

Sosyal yardım alanındaki en büyük kazanımlardan biri de bu alanda tüm dünyanın ilgiyle takip ettiğı bilişim teknolojilerinin kullanılıyor olmasıdır. “Bütünleşik Sosyal Yardım Bilgi Sistemi” ile ihtiyaç sahiplerinin “muhtaçlıklarını ispatlama külfeti” ortadan kalkmış, başvurular anlık hale getirilmiştir. Sosyal yardım programlarında insanı merkeze alan bir yaklaşım benimsenmiştir.

Uygulanan tüm bu etkin sosyal yardım çalışmalarının başarılı sonucu yoksulluk göstergelerinde açıkça görölmektedir. Bugün “kişi başı günlük harcaması 1 doların altında kalan birey” kalmamıştır. Kişi başı günlük harcaması 2,15 doların altında olan bireylerin oranı, 2002 yılında yüzde 3,04 iken bu oran 2015 yılında yüzde 0,06; 4,30 doların altında kalan nüfusun oranı ise 2002 yılında yüzde 30,3 iken 2015 yılında yüzde 1,58’e düşmüştür.

Yoksullukla mücadele alanındaki başarılı uygulamaların sonuçları artık uluslararası alanda da raporlarla ortaya konulmaktadır. Dünya Bankası tarafından, Ekim 2017’de yayınlanan “Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri Atlası” çalışmasına göre Türkiye, dünyada yoksulluk oranlarını en fazla azaltan ülkedir. “Artan Gelir Eşitsizliği 2012 Yılı Temel Bulgular Raporu”nda Türkiye, OECD ülkeleri arasında ise 2000’li yıllarda gelir dağılımını en çok iyileştiren ülkeler arasında yer almıştır. UNDP verilerine göre de 2002 yılında ülkemiz “Orta İnsani Gelişme” seviyesinde iken; 2009 yılından itibaren “Yüksek İn-

sani Gelişme” seviyesine ulaşmış, Türkiye dünyada “İnsani Gelişme Açığı”nı en hızlı kapatan dokuzuncu ülke olmuştur.

Görüldüğü üzere, bugün gelineen noktada, Türkiye artık yoksulluk sorunuyla ilgili temel problemlerini çözmüş ve insani gelişme odaklanmıştır. Yoksullukla mücadelede elde edilen başarıların kalıcı ve sürdürülebilir olabilmesi için temel hedef “En Yüksek İnsani Gelişme Düzeyi”ne ulaşmaktır.

Yakalanan başarıda sürekliliğin sağlanabilmesi için gerek sosyal yardım gerekse sosyal hizmet alanında önemli uygulamalar hayata geçirilmeye devam edecektir. Yakın dönemde hayata geçirilmesi planlanan “sosyal yardım + (artı)” dönemi ile bilişim altyapısı kullanılarak Aile Sosyal Destek Programı aracılığıyla sosyal yardım için müracaat eden vatandaşların, sosyal incelemeleri neticesinde tespit edilen farklı ihtiyaçları, ilgili kurumlara yönlendirilebilecektir. Böylelikle, ortak müdahale sağlanacak ve bu alanda kurumlar arası bir yapı kurulacaktır. Engellilere yönelik gündüzlü hizmet modeli ile sosyal politikalar alanına yeni bir soluk getirilecek, engelli bireyler sosyal hayata daha aktif katılım sağlayabilecektir. Benzer şekilde kadına, çocuğa, yaşlıya yani toplumun tamamına yönelik sosyal politika uygulamaları sürekli olarak geliştirilecektir.

Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı daha fazla işbirliği ile sosyal riskleri önleyici politikalar geliştirmeyi, hizmetlerinde gerekli dönüşümü gerçekleştirerek toplum refahını artırmayı, refahın sürekliliği için değişimi yönetebilmeyi ve politikalarına bu doğrultuda yön vermeyi önümüzdeki dönemde de sürdürecektir.

ÜNİVERSİTELERİN MİSYON FARKLILAŞMASI: BÖLGESEL KALKINMAYI YENİDEN DÜŞÜNMEK

✎ Prof. Dr. Murat Ali DULUPÇU*, Ydr. Doç. Dr.Onur SUNGUR**

Üniversiteler hem yerel/bölgesel hem de ulusal kalkınmanın vazgeçilmez kurumlarıdır. Ne var ki, üniversitelerin bölgesel kalkınmadaki rolü ve önemi ülkemizde yeterince anlaşılabilmiş değildir. Yakın bir zamana kadar pek çok ülkede üniversiteler, yalnızca doğrudan ve dolaylı olarak harcama artırıcı unsurlar olarak görölmüş ve üniversite kurularak bölge ekonomisi canlandırılmaya çalışılmıştır.

18. yüzyıldan başlayarak giderek artan bir şekilde devam eden sanayileşme-makineleşme ve küreselleşme olgusu ile birlikte, insanlığın görölmemiş bir hızla yeni teknolojik gelişmelere sahne olması, üniversitelerde de bir dönüşümü zorunlu kılmaktadır. Bilgi ve iletişim teknolojilerinin giderek yaygınlaştığı, içinde yaşadığımız ve Sanayi Ötesi Toplum, Bilgi Ekonomisi, Post-Fordist Ekonomi, Endüstri 4.0 olarak adlandırılan bu dönemde, üniversitelerin de dönüşmesi ve bu değişime ayak uydurması zorunluluğu doğmaktadır. Dolayısıyla, üniversitelerin, hem küresel gelişmeleri takip ederek küresel olma, hem de bölge ile bağlantı kurarak ve bölge sorunlarına odaklanarak bölgesel olma eğilimleri ortaya çıkmaktadır. Bu bağlamda, söz konusu unsurlar birbirinin alternatifi olarak düşünölmemeli ve üniversiteler hem bölgesel hem de küresel aktörler olmanın yollarını aramalıdır.

DÜNYADA DURUM: ÜÇÜNCÜ NESİL ÜNİVERSİTE, BAĞLANTILI BÖLGE VE ETKİLEŞİMLİ ÜNİVERSİTE KAVRAMLARI

Geçtiğimiz son 20 yıl içerisinde üniversitelerin bölgesel inovasyon sistemlerindeki rolüne ilişkin teorik tartışmalar; üniversite ve araştırma kuruluşlarından bilgi taşmalarının önemini vurgulayan inovasyon sistemleri yaklaşımından, üniversitelerin bölgesel ekonomik ve sosyal etkilerin artırılmasındaki “üçüncü rolü”nün gelişimine doğru evrimleşmiştir. Yaşanan dönüşüm ile birlikte, üniversitelerin temel görevinin eğitim ve araştırma olduğuna ilaveten, “ekonomik gelişme için yeni bilginin ticarileştirilmesi” ve “bilgi, deneyim ve uzmanlıkların karşılıklı yarara dayalı araştırılması, uygulanması ve paylaşılması aracılığıyla dışsal destek grupları ve topluluklarla doğrudan etkileşimi” şeklinde tanımlanabilecek üçüncü bir rol tanımlanmaktadır

*Süleyman Demirel Üniversitesi, İİBF, İktisat Bölümü Öğretim Üyesi, muratdulupcu@sdu.edu.tr

**Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, İİBF, İktisat Bölümü Öğretim Üyesi, onursungur@mehmetakif.edu.tr

“

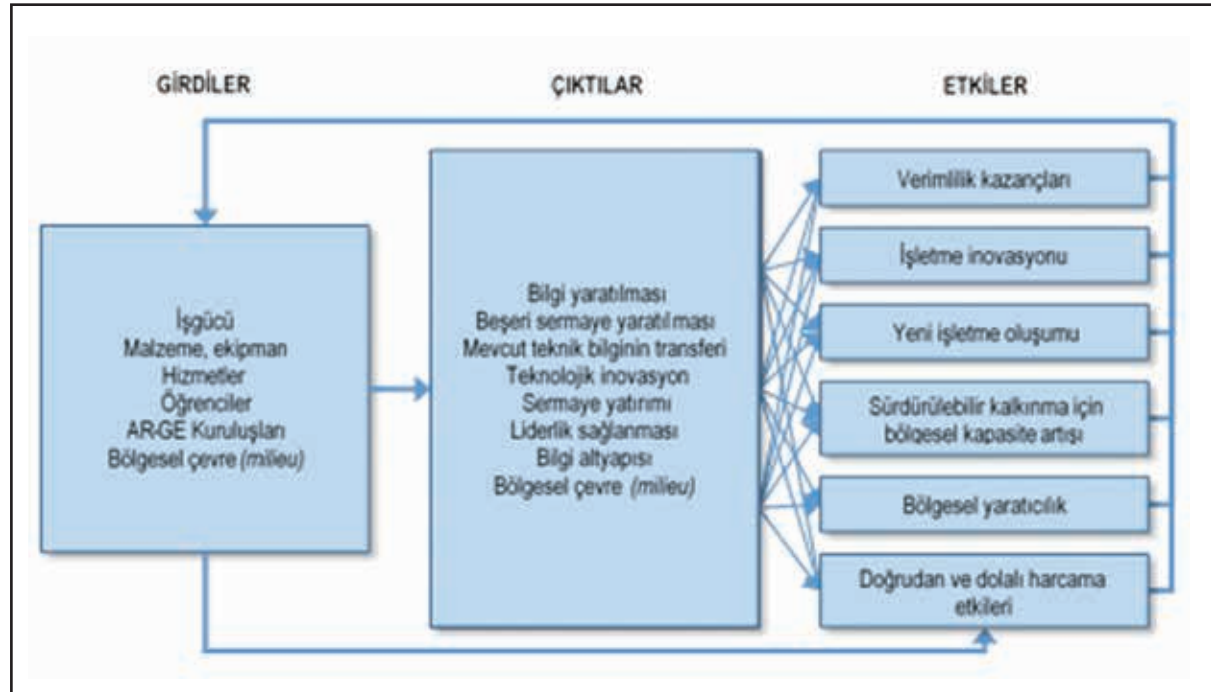
Pek çok ülkede, yükseköğretim kurumlarından, eğitim ve araştırma faaliyetlerinin yanında bulundukları bölgenin gelişimine aktif olarak katkıda bulunacak bölgesel aktörler olmaları beklenmektedir. Buna ilaveten, geleneksel endüstrilerde yaşanan düşüş, yeni endüstrilerin ortaya çıkışı, bilgi ve iletişim teknolojilerindeki hızlı dönüşüm de üniversiteler için yeni bir meydan okuma yaratmaktadır.

”

Günümüzde çağdaş/modern üniversiteleri etkileyen, dönüşüme zorlayan temel faktörler şu şekilde sıralanabilir:

- Özellikle hızlı büyüyen ve karlı bilgi yoğun sektörlerde eğitimli işgücüne artan talep,
- İnovasyon sürecinde farklı aktörlerin işbirliğini, açıklığı ve ağbağlaşmayı gerektiren hızlı değişimler,
- Teknoloji, inovasyon üzerindeki baskı, sanat ve beşeri bilimlerin ihmali ve bu trendlerin değiştirilmesi ihtiyacı,
- Bireysel ve ortaklaşa öğrenme için bölgesel bağlantıların önemine ilişkin farkındalığın giderek artması,
- Yükseköğretimde eğitim ve bilimsel araştırmanın uluslararasılaşmasında artış,
- Üniversiteler arasındaki rekabeti etkileyen olumsuz demografik eğilimler (sıralamalar).

Şekil 1: Üniversitelerin Bölgesel Ekonomiye Katkıları

Kaynak: Goldstein ve Renault, 2004'ten aktaran Gorzelak ve Olechnicka, 2013

Üniversiteler; yeni teknolojilerin geliştirilmesi aracılığıyla bilgi yaratılmasına, öğrenciler/araştırmacılar ve uzaktan eğitim, yaşam boyu eğitim, açık öğretim gibi unsurlar aracılığıyla beşeri sermaye yaratılmasına, önceki binaların yeniden değerlendirilmesi, yeni kampüs alanları inşa edilmesi, yaratıcı mimari, bölge ve şehir markası oluşturulması unsurları aracılığıyla da mekan yaratılmasına katkıda bulunmaktadır. Buna ek olarak üniversitelerin; ön kuluçkalar, kuluçkalar, bilim parkları, teknokentler/teknoparklar ve bölgesel oyuncularla paylaşılan laboratuvarlar aracılığıyla girişimciliğin ve işletmeciliğin geliştirilmesi ve altyapının yönetilmesi, bölgesel bir aktör olarak yerel otoritelere danışmanlıkta bulunma, bilimsel-kültürel-sportif etkinliklerin düzenlenmesi gibi katkıları da bulunmaktadır.

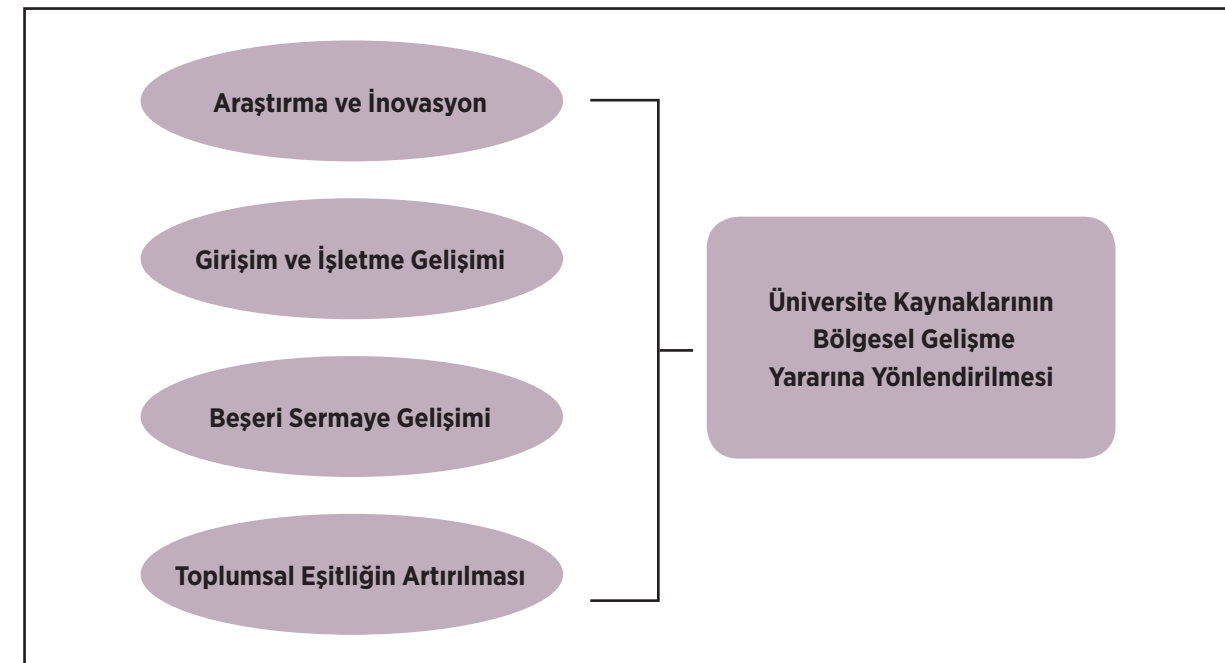
OECD (2007) tarafından yükseköğretim kurumlarının bölgesel ekonomideki rollerine ilişkin hazırlanan bir raporda, 12 ülkeden 14 bölgedeki deneyimler sentezlenmekte ve farklı bölgesel projelerden elde edilen derslerin, küresel ekonomik dönüşüme

yerel düzeyde yanıt verebilmek için “her bir yükseköğretim kurumunun, büyümenin motoruna dönüştürülmesi” şeklinde tek bir ortak hedefi olduğu belirtilmektedir. Raporda, üniversitelerin faaliyetleri aracılığıyla bölgesel ekonomik gelişmeye etkin bir şekilde katkı sunabilme kapasiteleri araştırılmakta ve değerlendirilmektedir. Bu kapsamda, üniversitelerin; araştırma ve teknoloji transferi aracılığıyla bilgi yaratılması, eğitim ve beşeri sermaye gelişimi aracılığıyla bilgi transferi, kültürel ve topluluk gelişimi faaliyetleri ele alınmaktadır. Bununla birlikte, raporda, üniversite ve bölgesel paydaşlar arasındaki başarılı ortaklıkların, her iki tarafın da birbirlerinin güdülerini anlamalarına bağlı olduğu da vurgulanmaktadır.

Genel olarak, üniversitelerin bölgesel kalkınma ile bağlantı kurabileceği dört temel alan şu şekilde sıralanabilir (Goddard, 2011: 5):

- Araştırma faaliyetleri aracılığıyla bölgesel inovasyonun artırılması,

Şekil 2: Üniversitelerin Bölgesel Kalkınmaya Katkı Sağlama Mekanizmaları

Kaynak: Goddard, 2011: 5

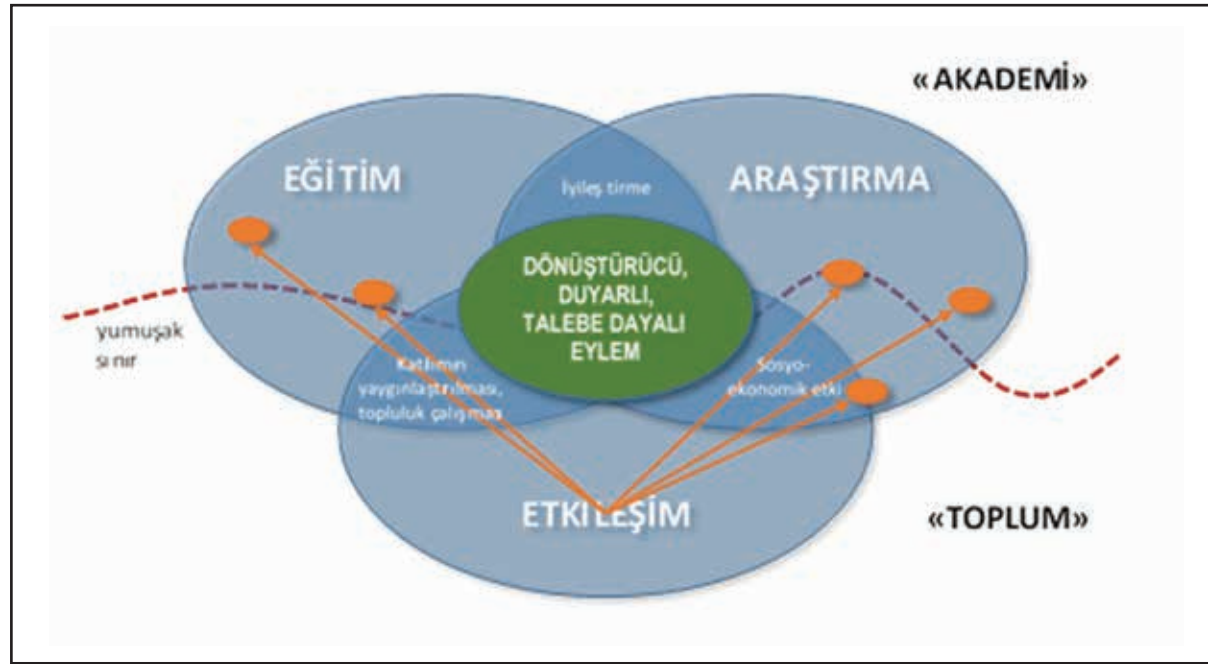
- İşletme gelişimi ve büyümesinin desteklenmesi,
- Bölgesel beşeri sermayenin ve yeteneklerin gelişimine katkı sağlanması,

- Kültürel gelişim ve yenilenme aracılığıyla sosyal eşitliğin geliştirilmesi.

Üniversitelerin bölge aktörleri ile etkileşimine ve eğitim-araştırma-etkileşim kavramlarına vurgu yapan sivil etkileşimli üniversite kavramı; “eğitim”,

“araştırma” ve dış dünya ile “etkileşim” kavramlarını bir araya getirmekte ve bu kavramların her biri diğerini güçlendirmektedir. Öyle ki; üniversitede yapılan araştırmalar, daha başlangıç aşamasında sosyo-ekonomik etkileri olacak şekilde tasarlanmakta, eğitim faaliyetlerinin de uzun vadede yükseköğretime katılımı güçlendirme ve güçlü bir toplumsal içerme boyutu bulunmaktadır. Daha da önemlisi, üniversite ve toplum arasında katı sınırlar yerine daha esnek sınırlar bulunmaktadır.

Şekil 3: Sivil Etkileşimli Üniversite

Kaynak: Goddard, 2013

Sivil etkileşimli üniversitenin potansiyelinin hayata geçirilmesi, yalnızca üniversitenin bu konuda ne yaptıklarına değil, aynı zamanda şehrin/bölgenin kamu ve özel sektör paydaşlarının kapasitesine de bağlıdır. Bu anlamda, üniversite ile yerel/bölgesel aktörler arasında ortaklıkların da oldukça önemi bulunmaktadır. Avrupa Komisyonu bu kapsamda, “bağlantılı bölge” (connected region) olarak adlandırılan bir çerçeve geliştirmiştir. Bağlantılı bölge kavramı, engellerin ve bu engellerin nasıl aşılabi-

leceğinin birlikte anlaşılmasına dayalı güçlü ortaklıklara dayalı bir bölgesel yapıyı ifade etmektedir. Yükseköğretim kurumlarının bölgedeki rolünün değerlendirilmesinde, kurumların anahtar oyuncular olduğu “bağlantılı bölge” yaratılması için ihtiyaç duyulan adımların tanımlanması oldukça faydalıdır. Bu bağlantı süreci sayesinde kurumlar, akıllı uzmanlaşma stratejilerinin formüle edilmesi ve uygulanmasında bölgesel yetkililikler için anahtar ortaklar haline gelmektedir.

TÜRKİYE’DE DURUM: ÜNİVERSİTELERİN BÖLGESEL KALKINMA ODAKLI MİSYON FARKLILAŞMASI VE İHTİSASLAŞMASI PROJESİ

Türkiye, bölgeler arası dengesizliklerin ve bölgesel farklılıkların önemli boyutlarda olduğu bir ülkedir. Özellikle Avrupa ile karşılaştırıldığında bölgesel farklar (en zengin-en fakir il) halen oldukça yüksek boyutlardadır. Bölgesel dengesizlikler Türkiye’nin temel sorunlarından birisini oluşturmakta olup, uzun yıllardan beri bölgesel dengesizliklerin giderilmesine çaba sarf edilmektedir. Bu bakımdan, bölgesel ekonomi açısından önemli birer aktör olan üniversitelerin, Türkiye özelinde bu önemleri daha da artmaktadır.

“

Türkiye’de, ekonomik ve sosyal pek çok açıdan ikili (düalist) yapılar devam etmek olup, tarım-sanayi-hizmet sektörleri arasındaki değişim-dönüşüm, kentleşme-göç olgusu henüz oturmuş değildir. Batı ülkeleri söz konusu değişim ve dönüşümleri tamamlamış ve Endüstri 4.0 aşamasına başarılı bir şekilde adapte olmuş iken, Türkiye henüz bahsedilen dönüşümleri tamamlamadan Endüstri 4.0 baskısı ile karşı karşıya kalmış durumdadır.

”

Türkiye’de üniversitelerin, yukarıda bahsedilen iki husus birlikte ele alındığında, hem bölge dinamiklerini göz önüne alarak bölgesel sorunlara çözüm arayan/bulan aktörler olması, hem de dünyada yaşanan dönüşümlere uyum sağlayarak uluslararasılaşması gerekmektedir.

Türkiye’de üniversitelerin bölgesel sorunlara odaklanması yönünde atılan önemli adımlardan birisi,

Yükseköğretim Kurulu (YÖK) tarafından koordine edilen ve Kalkınma Bakanlığı ile birlikte eşgüdüm halinde yürütülen “Üniversitelerin Bölgesel Kalkınma Odaklı Misyon Farklılaşması ve İhtisaslaşması Programı”dır. Söz konusu program, üniversitelerin hem bulundukları bölgeye katkılarının artırılması hem de belirli alanlarda ihtisaslaşmalarının teşvik edilmesi düşüncesinden hareketle ortaya çıkmış ve özellikle 2006 yılından sonra kurulmuş olan yükseköğretim kurumlarına odaklanılmıştır. Bu kapsamda, 2015 yılı içerisinde 2006 yılından sonra kurulmuş olan 40 üniversitenin Rektörleri ile YÖK-Kalkınma Bakanlığı arasında yapılan toplantılar neticesinde çalışmalar başlatılmış ve ilgili üniversitelerin değerlendirilmesine yönelik olarak bir komisyon oluşturulmuştur (YÖK, 2017). İhtisaslaşma programı kapsamında odak üniversitelerin belirlenmesinde, “yeni” üniversitelerin bölgeye odaklanma konusunda “eski” üniversitelere kıyasla potansiyellerinin daha fazla olduğu, yeni üniversitelerdeki daha az kurumsallaşmanın bölgesel odaklanma açısından bir fırsat ve esneklik yarattığı varsayılmıştır.

“

2016 yılı içerisinde yapılan çalışmalarda üniversitelerin “Bölgenin Mevcut Durumu”, “Üniversitenin Potansiyeli” ve “Bölge-Üniversite İlişkisi” olmak üzere üç ana kategoride ve pek çok değişken dikkate alınarak değerlendirmeleri yapılmış ve değerlendirme süreci sonunda proje 5 pilot üniversite ile hayata geçirilmiştir. Bu kapsamda, Bingöl Üniversitesi, Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Düzce Üniversitesi, Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi ve Uşak Üniversitesi pilot üniversite olarak belirlenmiştir.

”

**Bölgesel Kalkınma Odaklı Misyona Farklılaşması ve İhtisaslaşması Programı Kapsamında
Seçilen Pilot Üniversitelerin Program Amaçları**

Üniversite	Temel Amaç
Bingöl Üniversitesi	Bölgede ortaya çıkan farklı gelişmişlik düzeylerinin ortadan kaldırılması için il ve bölgenin kaynak donanımına uygun şekilde tarım ve havza bazlı yeni sürdürülebilir bölgesel kalkınma modellerinin geliştirilmesi, hayata geçirilmesi, Bingöl Üniversitesi'nin havza temelli kalkınma programıyla bölgede akademik açıdan ihtisaslaşmış bir üniversite görevi üstlenmesi (Bingöl Üniversitesi, 2017)
Düzce Üniversitesi	Sağlık Turizmi ile Bölgenin sürdürülebilir kalkınmasına katkı sağlamak üzere Geleneksel ve Tamamlayıcı Tıp (GTT) Uygulama ve Araştırma Merkezi kurularak, Ar-Ge, üretim, eğitim ve uygulama çalışmalarının gerçekleştirilmesi Tarımsal Atıkların Endüstriye Geri Kazanımı Uygulama ve Araştırma Merkezi'nin kurularak, tarımsal atıklardan kompozit ve kimyasal madde temel Ar-Ge ve pilot Ar-Ge çalışmalarının gerçekleştirilmesi (Düzce Üniversitesi, 2017)
Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi	Burdur ilinin sahip olduğu potansiyelleri ile üniversitenin mevcut ve gelecek altyapısının uyumlaştırılarak tarım ve hayvancılıktaki rekabet gücünün artırılması, Üniversite öncülüğünde Burdur ili yerli hayvan ırklarının geliştirilmesi, genetik ıslah ile nitelikli ırkların kazandırılması, hayvan sağlığının korunması ve et-süt veriminin artırılması ve hayvansal sanayiye dayalı katma değer yaratılması (Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, 2017)
Uşak Üniversitesi	Deri, tekstil ve seramik alanlarında katma değer sağlayan projelerle şehrin, bölgenin ve ülkenin kalkınmasında önder bir dünya üniversitesi olma, belirlediği ihtisaslaşma alanlarında nitelikli insan gücü yetiştiren ve bulunduğu yöreye ve topluma katkı sağlayan modern bir üniversite olma (Uşak Üniversitesi, 2017)
Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi	Jeotermal kaynaklı fizik tedavi ve rehabilitasyon merkezi, geleneksel ve tamamlayıcı tıp, sporcu sağlık merkezi ve jeotermal seracılık altında örtü altı sebzeçiliği, tıbbi aromatik bitkiler ve süs bitkileri konularında bölgeye katkı sağlamak

Kaynak: Üniversitelerin ilgili program kapsamında yayınladıkları politika dokümanlarından yararlanılarak yazarlar tarafından oluşturulmuştur.

Söz konusu program, giderek birbirine benzeyen birimler halini alan üniversitelerin farklı alanlarda ihtisaslaşmalarının ve uzmanlaşmalarının sağlanması ve bu kapsamda, üniversitelerin bulundukları bölgelerin sorunlarına odaklanması ve bu sorunlara çözüm üretecek faaliyetlerde bulunmasının sağlanması açısından son derece önem arz etmektedir. Bu dönüşüm ile birlikte üniversiteler, bulundukla-

rı “bölgede” (in place) bir aktör olarak değil, bulundukları “bölgenin” (of place) bir aktörü olarak konumlanacak ve bölge ile daha güçlü bağlantılı hale gelebilecektir. Bununla birlikte, söz konusu bölgesel farklılaşma ihtisaslaşma programı, bölgesel dengesizliklerin giderilmesinde nihai bir tedavi aracı olarak düşünülmemeli, bunun yerine çok-boyutlu bir program olarak görülmelidir.

ÜNİVERSİTE-SANAYİ İŞBİRLİĞİNDE YENİ BİR MODEL: ASELSAN AKADEMİ

✦ Prof. Dr. Mehmet ÇELİK*

Geçmişten günümüze kadar Üniversite-Sanayi İşbirliğinin (ÜSİ) ilerletilmesi için tüm dünyada birçok faaliyet yürütülmüştür. Her ülke kendi coğrafyasına, kültürüne ve çalışma prensiplerine göre yöntemler geliştirmeye ve bu yöntemleri de daha sonra işleyişe bakarak iyileştirmeye çalışmıştır.

Bu çalışmada, Üniversite-Sanayi İşbirliğinin geliştirilmesi/artırılması için dünyada ve ülkemizde ÜSİ konusunda geçmişte öne çıkan uygulamalardan yararlanılarak YÖK ile yapılan çalışmalar sonrasında oluşturulan ve yeni bir çözüm ortaya koyan ASELSAN Akademi çalışmasına yer verilmiştir.

DÜNYADA ÜNİVERSİTE-SANAYİ İŞBİRLİĞİ

Teknoloji geliştirmeye ve geliştirilen teknolojilerle yeni ürünler ve pazarlar meydana getirme odaklı ülkelerde, Üniversite-Sanayi İşbirliğinin temelleri çok uzun yıllar önce atılmaya başlanmıştır. 17. yüz-

yıl İngiltere'sinde Francis Bacon, “History of Trades Programme” da temel ürünlerin nasıl üretildiğini ele almıştır. Burada birbirinden öğrenme ve çıkan sorunlara ortak çözüm üretebilme konusunu gündeme getirmiştir. Bu yaklaşıma göre bilim, üreticiler ile buluştuğunda çok daha hızlı gelişim gösterebilmektedir. Elde edilen işbirliği deneyimlerinden hareketle İngiltere'de Royal Society of London 17. yüzyılın ikinci yarısında kurulmuştur. Avrupa'da 19. yüzyılda şirketlerin üniversitelerdeki araştırmacılarla beraber çalışmaya başlamaları hız kazanmıştır. İşbirliği kültürünün uzun yıllar önce başladığı İngiltere'de 2000'li yıllarda yapılan bir araştırma ile işbirliği etkileri değerlendirilmiştir. Buna göre üniversiteler ile çalışan firmalarda üniversiteler ile çalışmayan firmalara göre ürün yelpazesi, pazar payı, ürün ve servis kalitesi artışı ile birlikte birim işçilik maliyetinde azalma çok daha fazla olmuştur.

Üniversite-Firma İşbirliği Durum Değerlendirilmesi

İşletme İşbirliği Durumu	Ürün Yelpazesi Artışı	Pazar Payı Artışı	Ürün ve Servis Kalitesi Artışı	Birim İşçilik Maliyetinde Azalmatesi Artışı
Üniversite ile Çalışmayan Firmalar	%42	%40	%46	%33
Üniversite ile Çalışan Firmalar	%82	%81	%85	%65

*ASELSAN Genel Müdür Yardımcısı-Teknoloji ve Strateji Yönetimi/KTO Karatay Üniversitesi Öğretim Üyesi

Dünyada Üniversite-Sanayi İşbirliğinin ilk adımları 1853 ve 1857 yıllarında ABD Kongresine yasa tas-lakları sunulması ile atılmıştır. Bu yasalarda klasik eğitimlerin yanı sıra tarım ve endüstride faaliyet gösteren iş sahiplerine kendi alanları ile ilgili pratik dersler verilmesi ve bu derslerin uygulamaya geçi-rilmesi için kamu arazilerinin okullara bağışlanması öngörülmektedir.

Amerika Birleşik Devletleri'nde ikinci sanayi devri-mini takiben Harvard ve MIT'de Üniversite-Sanayi işbirliğine ilişkin çalışmalar görülmeye başlanmış-tır. Yürütülen bu çalışmaların içinde popüler olan program, National Science Foundation (NSF) tara-fından yürütülen Industry/University Cooperative Research Centers (I/UCRC) programıdır. Bu prog-ramda endüstri, akademi ve devletin uzun dönem işbirlikleri kurması amaçlanmıştır. Program dâhilin-de ABD'de Yale Üniversitesi ile Gilead Sciences fir-ması kanser araştırmaları üzerine bir işbirliği içine girmişlerdir.

Üniversite-Sanayi İşbirliğine verilebilecek bir örnek ise Stanford Üniversitesi Bilgisayar Mühendisliği Bölümünde temeli atılan Google firmasıdır. Google firmasının geçmişi incelendiğinde üniversite işbir-liklerine çok önem verdiği dikkat çekmektedir. Bu önem sürmekte olup Google takımları, bulunduk-ları ülkelerin üniversiteleri ile araştırma konularında birlikte çalışmaktadırlar.

1994 yılında Motorola ve Arizona State Üniversi-tesi arasında önemli bir işbirliğine imza atılmıştır. Bu işbirliğinde Motorola tam zamanlı çalışanını Arizona State Üniversitesi Araştırma Merkezinde görevlendirmiştir. Texas Instruments Incorporated (TI), Analog Entegre Devre Tasarımında Lisansüs-tü Öğrenci Programı oluşturmak için 2.2 Milyon Dolarlık bir bağış sağlayarak Georgia Technical Üniversitesinin Elektrik ve Bilgisayar Mühendisliği Okulu (ECE) ile başlattığı ortaklığına uzun zaman-dır devam etmektedir.

2007 yılında JPMorgan Chase, 30 Milyon Dolar ya-tırım yaparak Syracuse Üniversitesi ile Üniversite-Sanayi İşbirliğine imza attıklarını duyurmuştur.

IBM ve ETH Zürih Üniversitesi işbirliği yaparak or-tak projeler yürütmüştür. Zürih Üniversitesi IBM teknoloji yol haritasına uygun konularda insan ye-tiştirilmesini sağlamıştır. IBM'in kurulmasını destek-lediği laboratuvarında hem IBM hem de Zürih Üni-versitesi araştırmalarına devam etmiştir.

Başta MIT ve Stanford Üniversiteleri olmak üzere ABD'nin çeşitli üniversitelerindeki başarılı olmuş Üniversite-Sanayi İşbirliği programlarından ilham alınarak İngiltere'de de üniversitelerin bulunduğu yerlerde bilim yerleşkeleri kurulmaya başlanmıştır. 1972 yılında ilk bilim parkları Cambridge ve Herriot Watt'da kurulmuş, gün geçtikçe bu sayı artmıştır. 1989 yılında otuz iki adet olan bilim parkı sayısı on sene içinde 46'ya ulaşmıştır. Bu sayı günümüzde yüzü aşmıştır.

Çin'de ise 1985'teki ekonomik reform sonrasında, Çin hükümeti bilginin etkin yayılım ve kullanımını sağlamak için özel sektör ile kamu sektörü arasın-daki yenilikçilik işbirliğini bilim ve teknoloji prog-ramları yoluyla teşvik etmeye başlamıştır. Bunun sonucu olarak Çin şirketlerinin araştırma enstitüleri ve üniversiteler ile ortak Ar-Ge projeleri, danış-manlık, teknoloji lisanslama, staj vb. alanlardaki işbirlikleri artmıştır. Özellikle ülkedeki yerel işlet-meler için üniversiteler, yeterli araştırma kaynak-larına ve yüksek nitelikli personele sahip olmaları sebebi ile ortak araştırma faaliyetlerini yürütmeye tek aktör haline gelmişlerdir. Çin'de "Offices for Commercialising Science and Technology ve Na-tional Technology Transfer Centers (NTTC)" olarak adlandırılan iki farklı teknoloji transfer ofisi kurul-muştur. Bu ofislerin kurulmasında üniversitelerden verim alınması hedeflenmiştir. Fakat bu birimlerin yetki alanı çatışmaları çeşitli sıkıntıların doğmasına sebep olmuştur. Bununla birlikte, teknoloji yoğun alanlar yerine eşit dağılımla NTTC kurma girişimleri

kaynak israfına neden olmuştur. NTTC bulunmayan Zheichang ve Wuhan Üniversitelerinde ticarileştir-me konusunda çok önemli başarılar elde edilmiştir. Güney Kore'de üniversiteler özel sektörün Ar-Ge performansını arttırmada daha az rol oynamak-tadır. Büyük özel firmalar, yurtdışından kaliteli bilim insanları ve mühendisleri kiralamakta ya da yabancı ortaklarla işbirliğine gitmekte, teknoloji edinmede yerel kaynaklardan ve üniversitelerden daha çok yabancı bilgi kaynaklarına güvenmekte-dir. Bu bakış açısından hareketle, 1990'lardan itiba-ren hükümet, Üniversite-Sanayi İşbirliğine önem vermiş, çerçeve yasalar ve çeşitli mekanizmaları devreye alarak üniversitelerin teknoloji geliştirme süreçlerinde daha aktif bir rol alabilmesini sağla-mıştır. Güney Kore'de, işbirliğinde sürdürülebilir bir ekosistem yaratmak adına geniş kapsamlı ka-nunlarla sistemin önünün açılması sağlanmaktadır. "Endüstriyel Eğitim ve Endüstri-Akademi İşbirliğini Geliştirme Kanunu", Üniversite-Sanayi İşbirliğini ve mesleki eğitim programlarını geliştirmek üzere 2003 yılında çıkartılan önemli yasal düzenlemeler-den biridir.

Genelde ülkelerin ekonomik durumu iyileştikçe Ar-Ge sürecindeki temel araştırmaya yaptığı yatı-rımın da artması beklenmektedir. Güney Kore'nin ekonomik büyümesiyle karşılaştırıldığında temel araştırmaya ayrılan kaynak artmamıştır. Ar-Ge harcamalarının büyük bir kısmının geliştirme ve uygulamalı araştırmaya ayrıldığı gözlemlenmiştir. Güney Kore'de özel sektör yenilikçi ürün ve sü-reçler geliştirerek rekabet gücünü arttırmayı he-deflemekte, bu da araştırma geliştirme sürecinin uygulaması dışında temel araştırma kısmını da kapsayan çalışmaları gerektirmektedir. Bu sebeple özel sektörlerde temel araştırmaya yönelik çalış-maların giderek artması, üniversitelerin de firmalar adına bu çalışmaları bizzat yürütmesi beklenmek-tedir. Üniversitelerde açılan lisansüstü programla-rın yeterince gelişmemiş olması nedeniyle temel araştırma kapasiteleri zayıf kalmıştır. Son yıllarda bu zayıflığın giderilmesine yönelik politikalar ön

planda tutulmakta ve üniversitelere ayrılan kaynak arttırılmaktadır.

Üniversite-Sanayi İşbirliği tüm ülkelerin ve firma-ların gündeminde yer alan ve sürekli geliştirmeye çalıştıkları bir süreç olarak yer almaktadır. Leiden Üniversitesi Bilim ve Teknoloji Merkezi tarafından yapılan uluslararası bir araştırmaya göre ABD, Ja-ponya, Benelüks ülkeleri ile İskandinav ülkelerinde yer alan üniversiteler, üniversite-sanayi işbirliğinde başı çekmektedir.

Dünya Ekonomik Forumu'nun (WEF) 2016-2017 Küresel Rekabetçilik Raporunda Ar-Ge boyutu içe-risinde kullanılan göstergelerden bir tanesi Üniver-site-Sanayi İşbirliğidir. Değerlendirme yapılan 135 ülke içerisinde İsviçre, Finlandiya, İsrail, ABD ve Hollanda ilk sıralarda yer almaktadır. Bu ülkelerin rekabet edebilirlik sıralamasına bakıldığında İsviç-re'nin 1., Finlandiya'nın 2., İsrail'in 3., ABD'nin 4. ve Hollanda'nın da 5. olduğu görülmektedir. Türki-ye'nin mevcut rapordaki ÜSİ göstergesi sıralaması 63, rekabet edebilirlik sıralaması 55'tir. Ülkemizde mevcut durumun iyileştirilmesine yönelik son za-manlarda çok önemli programlar uygulamaya alın-mıştır.

TÜRKİYE'DE ÜNİVERSİTE-SANAYİ İŞBİRLİĞİ

Türk tarihi incelendiğinde Osmanlı Devletinin za-ferleri kadar bilim, teknoloji ve eğitime verdiği önem ile de tarihe damgasını vurduğu görülmek-tedir. Osmanlılarda, bilim insanlarının korunması ve onlara karşı saygılı olunması devlet politikası hâline getirilmiş, bilimsel çalışmalar yapanlar sa-ray tarafından desteklenmiş ve ödüllendirilmiştir. Medreselerin işleyişlerine müdahale edilmemiş, böylece özgür çalışma ortamı sağlanmıştır. Sahn-ı Seman Medreselerinin kurulmasında Fatih Sultan Mehmet'in din farkı gözetmeksizin bilim insanlarını koruması ve değer vermesi, ayrıca kendisinin de yakinen bilimle ilgilenmesi rol oynamıştır. Ayrıca Fatih Sultan Mehmet devrinde Osmanlı Devleti,

ateşli silah teknolojisi açısından oldukça önemli bir yere sahipti. Fatih Sultan Mehmet, İstanbul'un fethi sırasında kendisinin çizdiği devrin en büyük topunu Bizans hizmetinde bulunan Urbain isimli bir Macar ya da Ulah mühendisine döktürmüştür. Mimar Muslihiddin Ağa, Saruca Paşa ve Urbain'in ortak çalışmasının sonucunda ortaya Şahi ismi verilen bir top geliştirilmiştir. Süleymaniye Camii ve medreselerini yaptıran Kanuni Sultan Süleyman ve Sokullu Mehmet Paşa zamanında da tersanecilik çok gelişmiş, donanma dünyanın en büyük deniz kuvvetlerinden biri olmuştur.

18. yüzyıla kadar aynı anlayış ile devam eden medrese eğitim faaliyetlerinde, ihtiyaçlar doğrultusunda yenilik teşebbüsleri başlamış ve zamanla medreseler yerini mühendishanelere bırakmışlardır. Bu yenileşme hareketlerinde Osmanlı Devletinin Avrupa savaş tekniklerinin öğrenilmesi ve geliştirilmesi amacıyla yurtdışından getirdiği uzmanların önemli katkıları olmuştur. Bunlardan birisi olan Ahmed Paşa, Humbaracı ocağını kurarak burada savaş taktikleri eğitimi vermeye başlamıştır. Donanmada coğrafya ve hendese (ölçme ve oranlama) ilmini bilen uzmanlar ve yöneticiler yetiştirmek amacıyla daha sonraları mühendishane olarak adlandırılan Hendesehaneler kurulmuştur. Mühendishanelerde başta geometri, aritmetik trigonometri, astronomi, logaritma, coğrafya, haritacılık, askeri düzenler, donanma ve seyr-i sefain (gemi trafiği-navigasyon), tasfif-i sefain, gemi inşası, istihkamlık gibi uygulamaya yönelik dersler verilmiş, değerli uzmanlar yetiştirilmiştir.

Ülkemizdeki Üniversite-Sanayi İşbirliği tarihçesini inceleyecek olursak ilk düzenlemelerin beş yıllık kalkınma planlarında yapıldığı anlaşılmaktadır. Örneğin, 1. Beş Yıllık Kalkınma Planı, (1963-67) "Araştırma için Gerekli Ortamın Yaratılması, Araştırmanın Teşkilatlanması, Araştırmacı Personel Yetiştirme, Araştırma için Gerekli Kuruluş ve Donanımların Oluşturulması, Ar-Ge Envanterinin ve Ar-Ge Göstergelerinin Oluşturulması" gibi temel başlıklar ve

TÜBİTAK'ın kurulmasını öngören karar nedeniyle ilk operasyonel bilim metni olarak ele alınmıştır. 1985-1989 yıllarını kapsayan Beşinci Beş Yıllık Kalkınma Planında Üniversite-Sanayi İşbirliği ele alınmıştır. "Cazibe merkezlerinin kurulması, özellikle üniversitelerin kuvvetli oldukları belli alanlarda ihtisaslaşmaları ve üniversite sanayi işbirliğinin etkin hale getirilmesi teşvik edilecektir." ifadesi ile bu işbirliği somut olarak işaret edilmiştir. TÜBİTAK koordinasyonunda oluşturulmuş Vizyon 2023 öngörü çalışması, üniversite ile sanayinin bir araya gelip ülke için teknoloji vizyonu ortaya koymaya çalıştıkları önemli çalışmalardandır.

Üniversite-Sanayi İşbirliğini geliştirmek adına Kalkınma Planları ile yetinilmemiş, işbirliğini artırmak adına destekleyici birçok kanun hayata geçirilmiş ve geçirilmeye devam edilmektedir.

Hâlihazırda ülkemizdeki Üniversite-Sanayi İşbirliği mekanizmaları aşağıdaki şekilde sıralanabilir:

1. Endüstriyel Ar-Ge Proje Destekleri
2. Bilimsel ve Teknolojik Projeler için Ar-Ge Destek Programı
3. İşbirliği Ağları ve Programları Destek Programı (İSMAP)
4. Proje Pazarı Platformu Destek Programı
5. Teknoloji Geliştirme Bölgeleri (TGB)
6. Teknoloji Geliştirme Merkezleri (TEKMER) ve Duvarsız Teknoloji İnkübatörleri (DTİ)
7. Üniversite-Sanayi Ortak Araştırma Merkezleri Programı (USAMP)
8. Endüstri ile İşbirliğiyle Kariyer Programları (Endüstriyel Doktora Programı-Anadolu Üniversitesi, vb.)
9. İşbirliği Amaçlı Üniversite Enstitü ve Merkezleri
10. Teknoloji Transfer Ofisleri (TTO)
11. Savunma Sanayi için Araştırmacı Yetiştirme Programı (SAYP)
12. Kamu Üniversite Sanayi İşbirliği (KÜSİ) Strateji Belgesi ve Yol Haritası
13. YÖK bünyesinde kurulan Üniversite-Sanayi İşbirliği Daimi Komisyonu

14. Kamu\özel sektör gelişimi odaklı "100/2000 YÖK Doktora Burs Programı"

15. ASELSAN Akademi Lisansüstü Eğitim Programı

Ülkemizin kalkınma hedeflerine teknoloji geliştirerek ulaşabilmesi için bir takım kanuni düzenlemeler yapılmıştır. Bu kapsamda yapılan 28/2/2008 tarihli ve 5746 sayılı Araştırma, Geliştirme ve Tasarım Faaliyetlerinin Desteklenmesi hakkındaki kanun ile belirli kriterleri sağlayan firmaların üniversitelerle ilişkileri desteklenmiştir. Bu firmalar, Ar-Ge faaliyetlerine ayırdıkları süre ve kaynakları oranınca kurumlar/gelir vergisi istisnası, gelir vergisi stopajı teşviki, SGK İşveren Payı Desteği ile damga vergisi istisnalarından faydalanabilmektedirler.

Benzer şekilde 26/6/2001 tarihinde kabul edilen Teknoloji Geliştirme Bölgeleri Kanunu ile bu bölgelerde faaliyet gösteren gelir ve kurumlar vergisi mükelleflerinin, münhasıran bu bölgelerdeki yazılım, tasarım veya Ar-Ge faaliyetlerinden elde ettikleri kazançları gelir ve kurumlar vergisinden müstesna olmaktadır. Ayrıca bu bölgelerde çalışan Ar-Ge, tasarım ve destek personelinin görevleri ile ilgili ücretleri de her türlü vergiden müstesna olmaktadır.

Üniversite Sanayi işbirliğinin en önemli mekanizmalarından olan Teknoloji Transfer Ofisleri (TTO) üniversitelerde üretilen bilgi ve teknolojinin, uygulamaya dönüştürülerek ticarileştirilmesine ve bu süreç sonucunda ekonomik/sosyal/kültürel değer kazanmasına, üniversite ve özel sektör kuruluşları arasında işbirliği oluşturulmasına, sanayinin ihtiyaç duyduğu bilgi ve teknolojinin üniversitede üretilmesine, bu işbirlikleri sonucunda üniversite ve sanayi arasında bilgi ve teknoloji aktarımına ve somut çıktıların geliştirilmesine katkı sağlamaktadır. TÜBİTAK, Bilim Teknoloji Yüksek Kurulunun kararı (üniversitede yenilikçiliğin ve girişimciliğin tetiklenmesi amacıyla politika araçlarının geliştirilmesi [2011/104]) ile "Teknoloji Transfer Ofislerinin

2015-2019 KÜSİ Strateji Belgesi ve Yol Haritası ile fikri mülkiyet haklarını korumak, işbirliğinde iletişim ve algıyı oluşturmak, finansal kaynak ve destek mekanizmalarını geliştirmek, nitelikli iş gücünü oluşturmak, hukuki (mevzuat kaynaklı) düzenlemeleri yapmak, insan kaynaklarını geliştirmek, paydaşların idari ve teknik altyapısını ve eğitimi etkinleştirmek ve ticarileşmeyi geliştirmek hedeflerini gerçekleştirmeye ilişkin olarak 52 adet eylem belirlenmiş ve planlanmıştır. Örneğin bu eylemler arasında, sanayi ile proje yapan akademisyenlerin ders yükünün azaltılması, öğretim elemanlarının özlük haklarının iyileştirilmesi, üniversite döner sermaye sisteminin KÜSİ'yi destekleyecek şekilde yeniden düzenlenmesi, üniversite ve sanayi arasında "İşbirlikçi Eğitim Modeli"nin oluşturulması, üniversitelerde yüksek lisans ve doktora müfredatının KÜSİ'yi de kapsayacak şekilde yenilenmesi, üniversite eğitiminin bir bölümünün sanayide yapılmasına yönelik çalışmaların yapılması vb. planlamalar yer almaktadır.

2015 yılında Üniversite-Sanayi işbirliğinin geliştirilmesi ve YÖK'ün bu sürece daha aktif katkı verilmesi adına kurum bünyesinde Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, TÜBİTAK, Türk Patent Enstitüsü, KOSGEB, TOBB, Üniversiteler ve YÖK üst düzey temsilcilerinden oluşan "Üniversite-Sanayi İşbirliği Daimi Komisyonu" kurulmuştur. Bu komisyondan üniversite-sanayi işbirliği süreçlerine odaklı, bilgi üretimi ve mezun yeterliliklerine yönelik üniversitelerimizde lisans, yüksek lisans ve doktora düzeyindeki programların değerlendirilmesi ve öneriler geliştirilmesi, üniversitelerimizin sunduğu hizmet ve çıktıların incelenerek tavsiyeler sunulması, üniversite merkez, enstitü ve teknoloji transfer ofisi gibi arayüzler incelenerek öneriler geliştirilmesi, öğretim üyelerinin üniversite-sanayi işbirliği odaklı süreçlere yönelik katkılarının değerlendirilerek tavsiyeler sunulması beklenmektedir. Komisyonda alınan kararların takibi ve eyleme dönüşümü ile ilgili gerekli girişimlerde bulunma YÖK Başkanlığı tarafından ve bir kısmının ise Bilim ve Teknoloji Yüksek

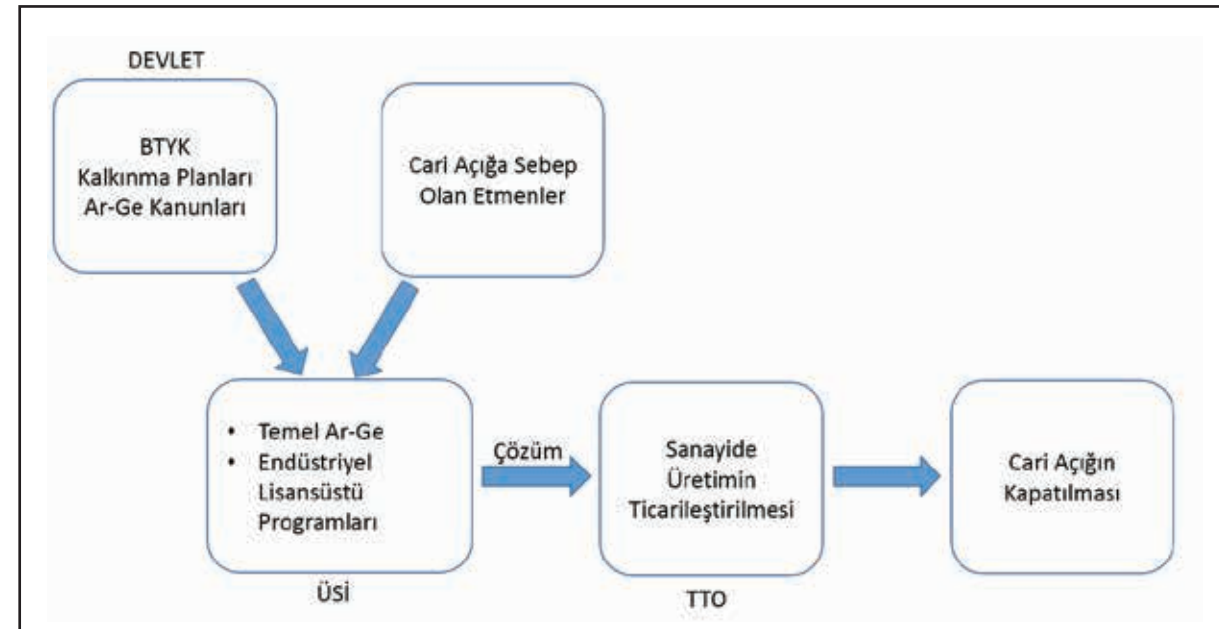
Kurulu (BTYK) gündemi kapsamında, kurumların ortak girişimiyle çözümlenmesi hedeflenmektedir. Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığınca hazırlanan 26 Şubat 2016 tarihli 6676 numaralı “Araştırma ve Geliştirme Faaliyetlerinin Desteklenmesi Hakkında Kanun ve bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun” ile Ar-Ge mevzuatı içeriği, vergi istisna kapsamı ve Teknoloji Geliştirme Bölgelerine yönelik düzenlemeleri içeren bir takım düzenlemeler yapılmıştır.

Meslek yüksekokullarında yetişen insan kaynağı profili daha fazla sanayi ve iş dünyası odaklı olmasına karşın bu okulların iş dünyası ile ilişkilerinin artırılması gündeme gelmiştir. YÖK’ün destekleri ile hazırlanan ve 1 Temmuz 2017’de Resmi Gazetede yayınlanarak yürürlüğe giren Üretim Kanunu ile meslek yüksekokullarının organize sanayi bölgelerinde açılması teşvik edilmektedir. Ülkemizin 2023 yılı hedefleri kapsamında özellikle yüksek teknoloji ürünlerinin geliştirilmesi sürecinde üniversitelerde proje tabanlı bilgi üretimi, bilginin teknolojiye dö-

nüşümü ve takibinde ticarileştirilmesi büyük önem arz etmektedir. Yapılan yasal düzenleme ile artık üniversitelerimiz sermaye şirketi statüsünde teknoloji transfer şirketi kurabileceklerdir. Bu şekilde üniversitelerimizin başta sanayi olmak üzere iş dünyası ile işbirliği geliştirme sürecine önemli katkı sağlanacaktır.

YÖK’ün “Bölgesel Kalkınma Odaklı Misyon Farklılaşması ve İhtisaslaşma Projesi” kapsamında Yükseköğretim Kurulu tarafından 26 Eylül 2017 tarihinde üniversiteler arasından seçilen 10 araştırma üniversitesi ilan edilmiştir.

Üniversite-Sanayi İşbirliğinin önemi, Ar-Ge çalışmalarının uygulamaya aktarılması sırasında gözlenmektedir. Üniversiteler ve Kamu Ar-Ge Merkezleri, Özel Sektör Ar-Ge Merkezleri, Teknoloji Geliştirme Bölgeleri gibi uygulamalı araştırmanın yapıldığı tüm organizasyonlar arasında iş ve hedef birliği olması ülkemizin kaynaklarının daha etkin kullanılmasının sağlanmasında bir gerekliliktir.

Yenilikçi Üniversitelerde Temel Ar-Ge ve Tez Stratejisi

Ülkemizde bu mekanizmaları genişleten çeşitli yöntemlerle işbirliğine giden üniversite-sanayi örnekleri de bulunmaktadır. Örneğin, Vestel ile Özyeğin Üniversitesi işbirliğine gitmiş, 2011 yılında Vestel Teknoloji Akademisini hayata geçirmiştir. İTÜ, THY ve Boeing arasında yapılan işbirliği ile 2013 yılında Hava Taşımacılığı Yönetimi Yüksek Lisans Programı başlatılmıştır. Benzeri bir işbirliği de Bahçeşehir Üniversitesi ile Netaş arasında BAU-NETAŞ “Techno Academy” 2014 yılında hayata geçirilmiştir. Bunun sonucunda bilgisayar mühendisliği, multimedya teknolojileri ve güvenlik alanlarında uzmanlaşmayı hedefleyen bir program başlatılmıştır. Teknosa Akademi ve Tofaş Akademi gibi kurumsal akademiler ise çalışanların şirket hedefleri doğrultusunda yetiştirilmesine yönelik eğitim faaliyetlerinin gerçekleştirilmesi amacıyla kurulmuştur.20 Bunun yanı sıra kimi üniversitelerde savunma teknolojilerine ilişkin lisansüstü programlar başlatılmıştır. Örnek olarak; Başkent Üniversitesinde “Savunma Elektronik ve Yazılımı” ile “Savunma Platformları”, İTÜ’de ise “Savunma Teknolojileri” alanında yüksek lisans programları açılmıştır.

Üniversite-Sanayi İşbirliğinde sanayinin ve birden fazla üniversitenin etkin bir şekilde çıktığı odaklı ihtiyaçlarını karşılayabilecek yeni bir model olan ASELSAN AKADEMİ geliştirilmiş ve uygulamaya alınmıştır.

Kıbrıs Barış Harekâtında ülkemize uygulanan ambargo sonrası 1975 yılında kurulan ASELSAN, askeri ve profesyonel savunma sanayi ürünler ve sistemler tasarlayan, geliştiren, üreten, yüksek teknoloji ürün yelpazesine sahip bir sanayi kuruluşudur. Askeri Haberleşme Sistemleri, Aviyonik Sistemler, Elektronik Harp ve İstihbarat Sistemleri, Radar Sistemleri, Hava Savunma Sistemleri, Silah Sistemleri, Komuta Kontrol Sistemleri, Gündüm ve Seyrüsefer Sistemleri, Anayurt Güvenliği Sistemleri, Deniz Savaş Sistemleri, Elektro-Optik Sistemler, Enerji, Güvenlik, Ulaşım ve Sağlık Sistemlerinin tasarımı, geliştirilmesi alanlarında teknoloji merkezi

konumunda olan ASELSAN, 1.5 Milyar ABD Doları yaklaşan cirosu ile 2016 yıl sonu verilerine göre dünyanın 57. büyük savunma sanayi şirketi konumundadır. Bu listeye Türkiye’den giren ilk şirket olup en önemli değeri insan kaynağıdır. Bünyesinde 6 tane Ar-Ge Merkezi yer almakta olan ASELSAN’da 3.000’den fazla sayıda Ar-Ge personeli görev almaktadır. ASELSAN, profesyonel hayattaki birikim ve deneyimlerini, lisansüstü çalışmalar vasıtasıyla akademik alan ile desteklemekte, mevcutta 190 olan doktoralı personel sayısını artırmayı ve üniversitelerle teknoloji geliştirecek işbirliklerini artırmayı hedeflemektedir.

ASELSAN AKADEMİ

Gerek dünyanın önde gelen ülkelerinde gerekse ülkemizde geçmişten bugüne kadar uygulanan ve yukarıda örnekleri verilmiş ÜSİ lisansüstü eğitim modellerinin bazılarında, sistemin iç dinamikleri ile tam olarak içselleştirilemediği ve dolayısıyla yeterli verim alınamadığı durumlarda ÜSİ’ye karşı çift taraflı ön yargı oluşmaktadır. Bu durumlar programların sürdürülebilirliğine zarar vermektedir. Bugüne kadar ÜSİ’nin lisansüstü eğitim modellerinde bir firma ile bir üniversitenin konu bazlı-özel alanda işbirliğine gitmesi şeklinde uygulandığı görülmektedir. Diğer taraftan sanayide çalışan personel özel alan sertifikası veya diploması almak yerine genel alanda (elektronik, makine vb.) geçerli lisansüstü diploma sahibi olmak istemektedir. Böylelikle, mevcut modellerden elde edilen deneyimlerle hem firmanın hem üniversitenin faydasına olacak, firma ve üniversitenin mevcut süreçleri ile ilişkilendirilebilecek yeni bir modele gitme ihtiyacı doğmuştur. 2017 güz döneminde hayata geçirilen ASELSAN Akademi, Türkiye’de ve hatta dünyada bu anlamda uygulanan ilk model olma özelliğini taşımaktadır. ASELSAN Akademisinin kurgusu ve hedefi, savunma sanayinde çalışan personelin üniversitelerin kendi bünyelerinde uygulamış olduğu lisansüstü (yüksek lisans ve doktora) eğitimlerinde alacakları lisansüstü dersleri ve yapacakları lisansüstü tezleri şirketin ihtiyaçlarına göre şekillendirilmesidir. Programa

dâhil olan öğrenciler için şirkette çalıştıkları projelerden ileri teknoloji uygulamaları içeren, yenilikçi, ihracat kısıtını ortadan kaldıracak konularda tez başlıkları belirlenmektedir. Programın uygulamasında ASELSAN'ın beş sektöründe (REHİS, HBT, SST, MGEO ve UGES) bulunan 750 Milyon TL'nin üzerinde olan laboratuvar, entegrasyon ve test alt yapılarının kullanılmasının sağlanması, üniversitelerin farklı illerde olması, milli gizli bilgilerin üretilmesi ve saklanması nedenlerinden dolayı lisansüstü eğitimlerin (ders ve tez) ASELSAN kampüsünde yapılması kurgulanmıştır.

Bu programla aşağıdaki temel başlıklar hedeflenmiştir:

•Üniversitelere endüstriyel teknolojik proje ortamı sağlanacaktır:

Endüstriyel Lisansüstü Eğitim Programı ile akademi ve endüstrinin sahip olduğu teknoloji ve bilgi birikiminin geliştirilmesi ve sürekliliğinin sağlanması hedeflenmektedir. Böylece YÖK'ün ihtisaslaşma sürecinde bulunan araştırma üniversitelerine ve akademisyenlerine uygulamalı teknolojik proje ortamı da sağlanmış olmaktadır. Akademik tecrübeleri olan üniversite öğretim üyeleri, endüstrinin projelerine doğrudan dâhil olarak endüstriyel tec-

rübelerini artırıp ülkemizin eğitim ve teknolojisine katkıda bulunacaklardır.

•ASELSAN personeli ASELSAN'da çalıştığı projelerden tez yapacaktır:

Personelin, ASELSAN'ın misyon ve vizyonuna uygun olarak savunma sanayi alanında kendi çalıştığı projelerden yüksek lisans/doktora tezi yaparak lisansüstü eğitim alması sağlanacaktır. Akademik yeterliliğe sahip personelin savunma projelerinde görevlendirilmesi ile savunma sanayi alanında kritik teknolojilerin millileştirilmesi ve başarıyla sonuçlandırılmasına ivme kazandırılacaktır.

Bu kapsamda YÖK ile ASELSAN arasında 01.08.2017 tarihinde ASELSAN Akademi Lisansüstü Eğitim Programının başlatılmasına yönelik çerçeve hükümleri içeren bir protokol imzalanmıştır (Şekil-2). Bu protokolün altyapısının oluşturulmasında önemli desteği olan YÖK Başkanı Prof. Dr. M. A. Yekta Saraç protokol töreninde yaptığı konuşmada “YÖK, bilim hayatını üniversitemizin bilimsel gücüyle tekrar şekillendirmeye ve yükseköğretimi; kalite, ihtisaslaşma, öncelikli alanlar ve nitelikli doktora gibi kavramlarla yeniden yapılandırma gayreti içindedir. Bunun sonucu olarak da

YÖK-Aselsan Akademi İşbirliği Protokol İmza Töreni

yükseköğretimde hissedilebilir bir iyileşme başlamıştır. Başlattığımız bu sürecin başarısı ve sürdürülebilirliği ancak bu sürecin ilgili tüm paydaşları, kamu, özel sektör kuruluşlarının katkıları ve işbirliği ile mümkün olabilecektir. Bu kapsamda bugün başlatılan süreci çok önemsiyoruz. Ülkemizin sadece savunma sanayiindeki liderliği ile değil, sanayi sektörünün geneli itibari ile öncü kurumu olan ASELSAN ile lisansüstü eğitim süreçleri odaklı ASELSAN Akademi sürecini başlatmak üzere bir protokol imzalayacağız. Protokol kapsamında ASELSAN'ın insan kaynaklarının niteliğinin bilgi ve bilim temelli olarak daha da artırılmasına yönelik ülkemizin alanlarında başarılı üniversitelerinde doktora eğitimi yapabilmeleri mümkün olabilecektir. YÖK olarak biz de bu süreçte koordinasyon ve yönlendirici bir rol üstleneceğiz. Bu şekilde YÖK olarak akademi vasıtası ile ülkemizde uzun zamandır konuşulan Üniversite-Sanayi İşbirliği sürecine yeni ve yenilikçi bir model dâhil etmiş olacağız ve bu modelin diğer kurumlara da örnek olmasını bekliyoruz.” ifadeleleriyle süreci özetlemiştir.

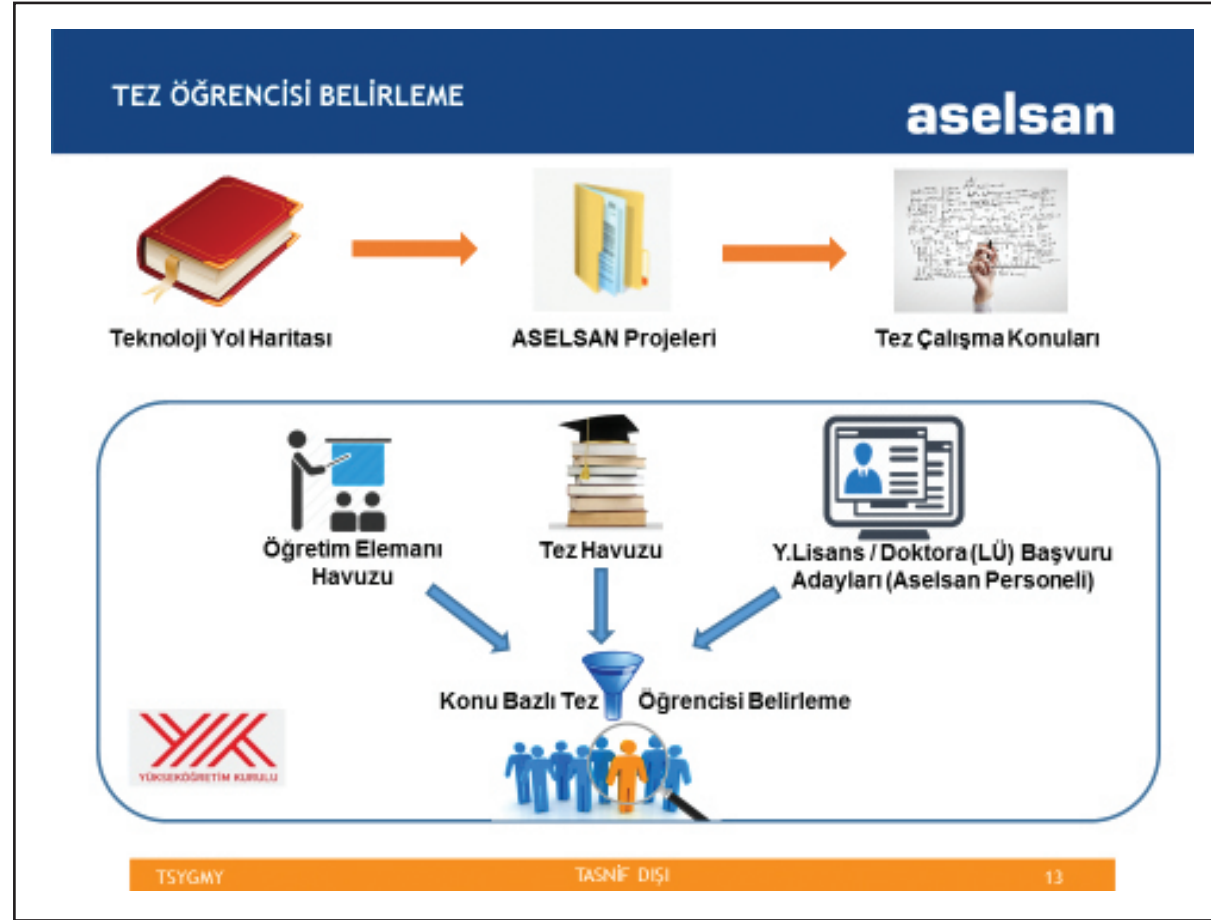
Aselsan Akademi Modeli

Bu protokol çerçevesinde ASELSAN ile 4 üniversite arasında işbirliğine gidilmesi planlanarak program hayata geçirilmiştir. Bu 4 üniversite, 26 Eylül 2017 tarihinde Cumhurbaşkanlığı tarafından ilan edilen 10 araştırma üniversitesi arasında yer almakta olup üniversitelerin teknik yönleri göz önünde bulundurularak seçim yapılmıştır.

ASELSAN AKADEMİ MODELİ

ASELSAN Akademi Modeli, lisansüstü programa başvuran ve gerekli koşulları sağlayan adayın (ASELSAN çalışanı) yer aldığı/alacağı projelere uygun tez çalışması yapmasını ve dersler almasını sağlamaktadır. Böylece aday, amaç odaklı çalışmayı görevinin bir parçası olarak gerçekleştirirken ASELSAN, konusunda uzman elemanlar yetiştirecektir. ASELSAN çalışanı ise tez çalışmasında ortaya çıkacak sonuçları da projelerinde kullanabilecek ve yenilikçi çözümlere daha kolay ulaşabilecektir.

Programda yer alan üniversitelerdeki akademisyenlerin de katkılarıyla Bilgisayar Mühendisliği, Elektrik-Elektronik Mühendisliği, Makine Mühendisliği ve Malzeme Mühendisliği olmak üzere 4 mühendislik alanında “Tez Havuzu” oluşturulmaktadır. Ders dönemi başlamadan önce ilgili dönemde ders verebilecek, konularında uzman akademisyenler üniversiteler tarafından belirlenmektedir. ASELSAN'ın doktora ve üstü dereceye sahip personelden uzmanlık alanları uygun olanlar ders verme adayı olabilmekte ve Öğretim Elemanı Havuzuna dâhil olabilmektedir. Ders verebilecek ASELSAN personeli, program dâhilindeki üniversitelerin senatolarından önerdiği dersin onayını almak şartıyla ilgili üniversitede önerdiği dersi verme imkanına erişmektedir. Bunun yanı sıra 2. tez danışmanlığı yine doktora derecesine sahip ASELSAN çalışanları tarafından yapılmaktadır. Bu sayede projeler, tez kapsamında yapılan çalışmalar ile kolaylıkla ilişkilendirilebilmekte ve 2. tez danışmanı tarafından 1. tez danışmanına daha verimli bir çalışma ortamı sağlanabilmektedir.

Aselsan Akademi Tez Öğrencisi Belirleme Süreci

ASELSAN Akademi programının bir diğer özelliği ise YÖK Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Yönetmeliğinin Madde 6-3'te "diğer yükseköğretim kurumlarında verilmekte olan derslerden en fazla iki ders seçilebilir" hükmü uygulamaya alınarak "Ders Havuzu" oluşturulabilmesidir. Bu önemli uygulamada öğrenci kendi üniversitesinden aldığı dersler haricinde ASELSAN Akademi kapsamında bulunan diğer üniversitelerden iki ders daha alabilmektedir. Ayrıca ASELSAN personelinin derslerinin de (tüm üniversitelerin senatosundan kabul edilmesi ve o üniversitenin dersi olması) havuza dâhil olmasıyla, öğrenci kendi programına (ör. Elektronik Müh.) ait ilgili ana bilim dalından (ör. Elektromanyetik) daha fazla ders alma şansına sahip olmaktadır.

Öğrencilerin ve çalışacakları tez konularının belirlenmesi ve öğretim döneminde alınacak olan derslerin belirlenmesinden sonraki adım akademik takvimin başlama sürecidir. Üniversiteler tarafından öğrencilerin tez konularına uygun tavsiye edilen dersleri ve tez başlıkları ile görev alacak öğretim elemanları ASELSAN Akademi Kurulu'nda görüşülmektedir. Bu kurul ilgili üniversitelerin Fen Bilimleri Enstitüsü Müdür/yetkilileri ve ASELSAN akademi personelinden oluşmaktadır. ASELSAN Akademi Kurulu tarafından ilgili dönemde açılacak dersler, dersi verecek akademisyenler, kabul edilen öğrenciler ve tez konuları listeleri oluşturulmakta ve ilgili üniversitelerin yetkili organlarına bu listeler görüşülmek ve karara bağlanmak üzere iletilmek-

tedir. Üniversite yetkili organlarından çıkan kararlar doğrultusunda program netleşmekte ve akademik dönem başlamaktadır.

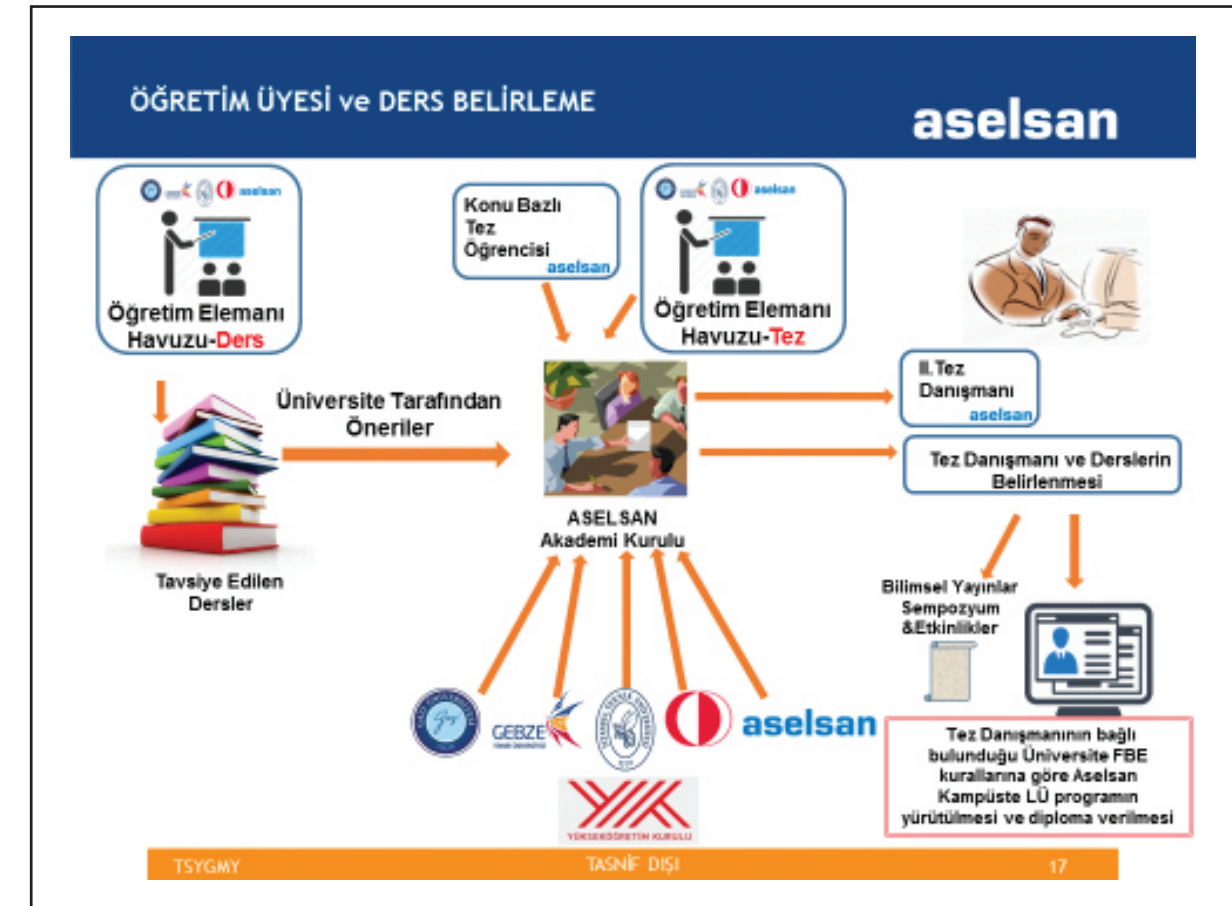
ASELSAN Akademi programı, YÖK Başkanlığı himayelerinde, bünyesinde yer alan üniversite temsilcileri ve ASELSAN üyelerinden oluşan ASELSAN Akademi Kurulunun 18 Eylül 2017 tarihinde yapılan ilk toplantısı ile başlamıştır. Akademi Kurulu periyodik olarak toplanmakta ve programın uygulanması sürekli takip/kontrol edilmektedir.

ASELSAN çalışanlarının ASELSAN'ın sahip olduğu teknoloji ve bilgi birikimini geliştirmek ve sürekliliğini sağlamak üzere ulusal ve uluslararası geçerliliğe sahip bir akademik format doğrultusunda İstanbul Teknik Üniversitesi, Gazi Üniversitesi,

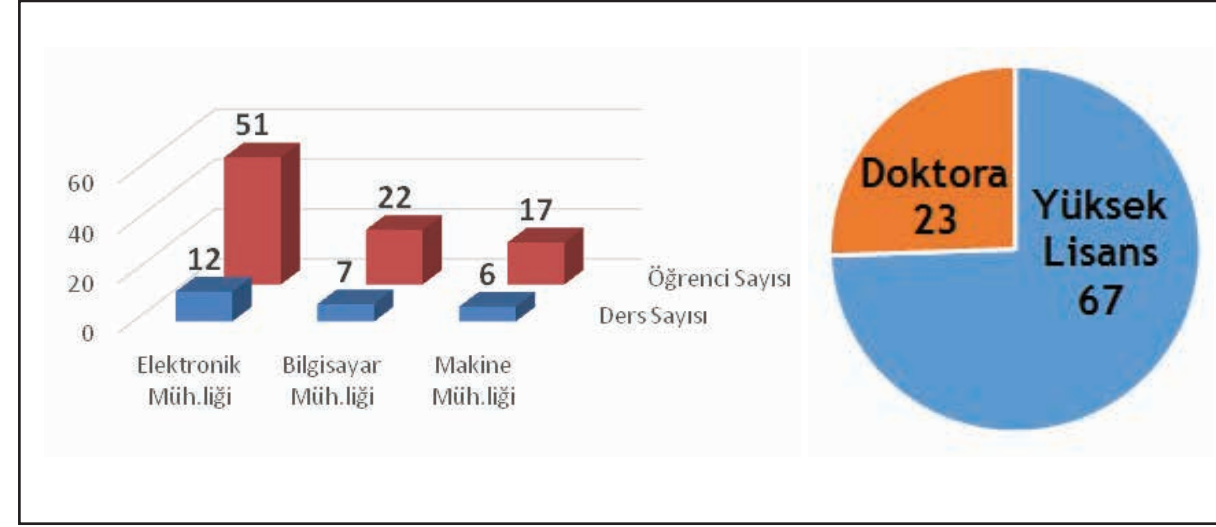
Gebze Teknik Üniversitesi (ve Orta Doğu Teknik Üniversitesi)'nin, Bilgisayar Mühendisliği, Elektrik-Elektronik Mühendisliği, Makine Mühendisliği (ve Malzeme Mühendisliği) bölümlerinden lisansüstü eğitimi yapabilecekleri Yüksek Lisans ve Doktora programlarının akademik takvimi 02 Ekim 2017 tarihi itibarıyla başlamıştır.

ASELSAN Akademi programı, YÖK Başkanlığı himayelerinde, bünyesinde yer alan üniversite temsilcileri ve ASELSAN üyelerinden oluşan ASELSAN Akademi Kurulunun 18 Eylül 2017 tarihinde yapılan ilk toplantısı ile başlamıştır. Akademi Kurulu periyodik olarak toplanmakta ve programın uygulanması sürekli takip/kontrol edilmektedir.

ASELSAN çalışanlarının ASELSAN'ın sahip olduğu

Aselsan Akademi Ders Belirleme ve Akademik Takvim Başlama Süreci

2017-2018 Güz Dönemi Aseksan Akademi Programların Dağılımı ve Açılan Ders Sayıları

teknoloji ve bilgi birikimini geliştirmek ve sürekliliğini sağlamak üzere ulusal ve uluslararası geçerliliğe sahip bir akademik format doğrultusunda İstanbul Teknik Üniversitesi, Gazi Üniversitesi, Gebze Teknik Üniversitesi (ve Orta Doğu Teknik Üniversitesi)'nin, Bilgisayar Mühendisliği, Elektrik-Elektronik Mühendisliği, Makine Mühendisliği (ve Malzeme Mühendisliği) bölümlerinden lisansüstü eğitimi yapabilecekleri Yüksek Lisans ve Doktora programlarının akademik takvimi 02 Ekim 2017 tarihi itibarıyla başlamıştır.

Aseksan Akademi faaliyetleri, 2017-2018 öğretim yılı Güz döneminde 23'ü doktora 67'si yüksek lisans olmak üzere toplam 90 öğrenci ve 23 akademisyen (4'ü Aseksan personeli) ile hayata geçmiştir. Bu öğrencilerin %57'si Elektrik-Elektronik Mühendisliği, %25'i Bilgisayar Mühendisliği ve %19'u Makine Mühendisliği alanlarında yüksek lisans/doktora programlarına dâhil olmuşlardır. Öğrenciler, en fazla dört semestirde derslerini tamamlayabilmeleri için 2-4 arası ders alabilmektedir.

Aseksan Akademi öğrencileri, akademisyenleri ve tez danışmanları bu program ile amaç odak-

lı verimli bir yüksek lisans/doktora programının parçası olduklarını değerlendirmekte, bu da istek ve motivasyonlarını artırarak yenilikçi çözümlerin altyapısının oluşmasını sağlamaktadır. Aseksan personelinin Aseksan Faaliyet Alanı içindeki uzmanlık alanlarındaki bilgi birikimlerinin geliştirilmesi ve ülkemizde faaliyet gösteren diğer paydaşların (üniversiteler, Ar-Ge merkezleri, enstitüler, alt yükleniciler vb.) uygulamalı-araştırma akademik gelişimlerine katkı sağlanması misyonu ile hayata geçirilen Aseksan Akademi, Türkiye için oldukça önemli ve beklentilerin çok yüksek olduğu yeni ve yenilikçi bir modeldir.

Teorik bilginin yanı sıra tecrübe aktarımı ile hedefleri zorlayan teknolojik bilgileri sunacak olan Aseksan Akademi, savunma sanayi için bir teknoloji enstitüsü yapısında Aseksan'ın ve ülkemizin teknoloji mimarlarını yetiştirecek ve rekabet gücümüzü artıracaktır. YÖK'ün liderliğinde sağlanan bu ortamda Aseksan Akademi, teknoloji ve mühendislik alanındaki uzmanlık ve yenilikçi yapısıyla ülkemizin araştırma üniversiteleri ve savunma sanayiine katkı sağlayacak ve bu alandaki programların yeniden yapılandırılmasına örnek teşkil edecektir.

GÜNÜMÜZDE BİRLEŞMİŞ MİLLETLER: BİR KÜRESEL YÖNETİŞİM DEĞERLENDİRMESİ

Doç. Dr. Özlem Terzi*

GİRİŞ

2. Dünya savaşı, 1918'den sonra bir umut olarak ortaya çıkan ve yaşanmış bu büyük savaştan sonra bir daha devletlerin birbirleri ile savaşmayacakları inancını yok eden bir tecrübe olmuştur. Sonradan 'idealizm' yaklaşım adı verilecek bu görüş, insanoğlunun hatalarından ders çıkardığına inanan bir görüştür. Birleşmiş Milletler (BM) ise 2. Dünya savaşı sona yaklaşırken Nisan 1945'te yapılan San Francisco Konferansı ile kurulmuştur. Bu konferans Nazi Almanyası'na savaş açmış olan tüm devletleri kapsayan ve onları savaşının sonunda kurulacak yeni düzenin parçası olmaya da davet eden bir konferanstır. Bu nedenle Türkiye Şubat 1945'te Nazi Almanyası'na savaş açmış ancak fiilen savaşa katılmasına gerek kalmadan BM'nin kurucu üyeleri arasında yer almıştır.

BM kendisinden önceki tek küresel uluslararası örgüt olan Milletler Cemiyeti'nin bazı zayıflıklarını telafi etmeyi de amaçlamıştır. Güvenlik Konseyi Nazi Almanyası ve Japonya'ya karşı savaşta zafer kazanmış olan beş galip devlete (Amerika Birleşik Devletleri, Sovyetler Birliği, İngiltere, Fransa ve Çin) BM içerisinde ayrıcalıklı bir statü tanımıştır. 2. Dünya savaşından sonra kurulan bu örgüt ancak

bu beş galip devletin üzerinde uzlaşmaya vardıkları konularda diğer devletleri de bağlayacak karar almaya yetkilidir ve aynı zamanda beş galip devletten birinin çıkarlarına aykırı karar almasını da imkânsız hale getirmiştir. Güvenlik Konseyinde bu beş devletin haricinde bölgesel temsil esasına göre genel Kurul tarafından seçilen 10 geçici üye devlet bulunur. Türkiye, 1951-52, 1954-55, 1961 ve 2009-2010 dönemlerinde BM Güvenlik Konseyine seçilerek, geçici üye olarak görev yapmıştır. Genel Kurul ise tüm devletlerin üye olabilecekleri bir yapıdır. En az basit çoğunluk ile aldığı kararlar küresel toplumun görüşünü yansıtsa da, karara katılmayan diğer üyeler üzerinde bağlayıcı değildir. Ancak yakın zamanda Kudüs ile ilgili oylamada görüldüğü gibi küresel vicdanın sesini yansıtmak açısından siyasal bir ağırlığı vardır. Bugün bu beş galip ülkenin küresel güç statülerinde değişimler meydana gelmiştir ve ayrıca küresel sorunların niteliği de önemli ölçüde değişmiştir. Bu yazı günümüzde Birleşmiş Milletler üzerinden küresel yönetişimin sorunlarını inceleyecektir. Dünyada yeni yükselen güçlerin ortaya çıkması, BM Güvenlik Konseyi'nin bundan 70 yıl öncesinin güç dengelerini yansıtmaması ve buna yönelik çözüm önerileri aşağıda incelenecektir.

* İstanbul Üniversitesi, SBF, Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Bölümü

Bugünün Birleşmiş Milletler’indeki Sorunlar: Üyeler Arasında Çatışmayı Engelleyebilme Kapasitesi

Milletler Cemiyetinin uluslararası barışı sağlayamamasının iki temel sebebi o dönemde uluslararası sisteme ağırlığını koyabilecek olan Amerika Birleşik devletlerinin izolasyonist politikaya geri dönmüş olması ve dolayısıyla Milletler Cemiyeti sistemi içerisinde yer almamış olması ile Milletler Cemiyeti’nin güç kullanmaya karar vermiş olan bir devleti caydıracak mekanizmalara sahip olmamasıdır. Bu sorunlardan ikincisi BM sisteminde de geçerliliğini korumaktadır. BM Şartı’nın 7. bölümü BM’e böyle bir imkan verse de pek çok kez BM Güvenlik Konseyi’nin bu tür kararları almasına veto sistemi engel olmaktadır. Ayrıca daha önce Koruma Sorumluluğu (R2P) mekanizmasıyla müdahale edilmiş olan Libya’nın durumu, ABD’nin müdahaleleri sonrası Irak ve Afganistan, NATO müdahalesi sonrası Kosova tecrübeleri uluslararası müdahalelerin de uluslararası güvenliğe yönelik sorunların çözümünü sağlamadığını ortaya koymuştur.

Sistemin hem silah rezervi, hem de ekonomik ve teknolojik kaynaklar açısından en güçlü aktör ABD’nin Cumhuriyetçi Parti dönemi politikaları incelendiğinde ise hem George W. Bush, hem de şu ana kadarki Donald Trump yönetiminin BM’yi ABD’nin sonsuz egemenlik hakkını kısıtlayan bir unsur olarak gördüğü ortaya çıkmaktadır. ABD kendi topraklarında kurulmuş bulunan ve GSMH’a göre en fazla mail desteği veren üye devletin ABD olması karşılığında BM’nin ABD çıkarları aleyhine karar almasını kabul etmemesidir. 1945’te imzalanan BM Şartı 70 yıl sonrasının küresel güç dağılımına da hitap etmemektedir. İngiltere ve Fransa 2. Dünya Savaşı’nın sonundaki göreceli güç sıralamasında geriye düşmüşlerdir. 1990’da yeniden birleşen Almanya, milli gelir ve teknolojik gelişim açısından yeniden küresel sistemin önde gelen ülkelerinden biridir. Avrupa’da yaşanan ekonomik entegrasyon Avrupa ülkelerinin toplamını temsilen AB’yi öne çıkartmaktadır. BRICS olarak nitelenen gelişmekte

olan ülkelerin öncüleri BM içinde de seslerini daha fazla duyurmak istemektedirler. Ülkeler arasındaki bu rekabet BM reformu tartışmalarında da iki ayrı grubun çekişmesine dönüşmüştür.

BM Reformu Tartışmaları

BM’in reformuna ait tartışmalar birkaç başlık altında gelişmektedir. Şu ana kadar İnsan Hakları Komitesi İnsan Hakları Konseyine dönüştürülmüş, ancak daha öncekinden daha başarılı bir işleyişe kavuşturulamamıştır. Ayrıca, daha önceden var olmayan bir Barışı Koruma Komisyonu oluşturulmuştur. Ancak bu iki reformdan çok daha fazla tartışmaya neden olan değişim ihtiyacı Güvenlik Konseyi’nin reformudur. Ayrıca Genel kurulun yetkilerinin artırılması da Güvenlik Konseyi reformu ile birlikte ele alınan konuların başında gelmektedir. Türkiye’nin de parçası olduğu ‘Uzlaşma için Birleşme’ Grubu Güvenlik Konseyi’nin 20 seçilmiş üye ve 5 mevcut daimi üyeden oluşmasını önermektedir. 20 üye coğrafi dağılım da dikkate alınarak ülkelerin BM’nin amaçlarına yaptıkları katkı göz önüne alınarak seçileceklerdir. Bu ülkelerin coğrafi gruplarının kararı ile hemen yeniden seçilmeleri mümkün olacaktır.

Coğrafi grupların, üyelerinin Güvenlik Konseyi’ne yeniden seçilmesi veya rotasyonla seçilmeleri gibi konularda belirleyici hakkı olacaktır. Güvenlik konseyine üye olmayan ülkelerin de Konsey’in çalışmalarına katılma imkânları iyileştirilecek ve ayrıca Genel Kurul’a Konsey’de veto kullanımına sınırlama getirme hakkı tanınacaktır. Bu öneriye rakip en önemli tasarı, G4 tasarısı olarak bilinen ve Almanya, Japonya, Brezilya ve Hindistan da Güvenlik Konseyi üyesi olmalarına yönelik öneridir.

Uluslararası Örgütlerden Beklentiler

BM içerisindeki bütün bu güç ve etki çekişmesine rağmen, 2. Dünya Savaşı sonrasında bağımsızlığını kazanan tüm devletler yine de BM üyesi olmayı tercih etmişlerdir. Bunun sebebi yalnızca BM üyesi olmamanın getireceği yalnızlık ve tecrit edilmişlik değildir. Devletler, BM ve diğer uluslararası örgütlerle

re çeşitli başka fayda beklentileri ile de üye olurlar.

Devletlerin neden uluslararası örgütlere üye olduklarına yönelik çeşitli ve birbirlerini tamamlayıcı açıklamalar sunulabilir. Öncelikli olarak, uluslararası politika sahnesinde önlerine çıkan çeşitli kriz dönemlerinde, devletlerin yalnız ve birbirlerinden bağımsız hareket etmek yerine kendi aralarında bir işbirliği ortamı yaratmak istediklerini varsayabiliriz. Ayrıca, devletlerin çeşitli küresel ve bölgesel sorunlarla başa çıkmaya yönelik çabalarında ortaya çıkan maliyeti de bu işbirliği sayesinde azaltmak isteyecekleri de düşünülebilir.

“

ABD gibi uluslararası sistemin en güçlü devletlerinin bile Afganistan veya Irak örneklerinde olduğu gibi doğrudan tek taraflı müdahalede bulunmadan önce konuyu BM’ye getirme tercihinde bulunması, devletlerin uluslararası örgütleri kendi faaliyetlerine meşruiyet sağlama gibi amaçlarla da kullandıklarını göstermektedir. Bunların dışında, devletlerin uluslararası anlaşmazlıkların çözümünde muhatap alacakları tarafsız kurumlar ve onlar aracılığıyla da normlar yaratmayı amaçladıklarını söylemek de mümkündür.

”

Bu konuda beklentilerin çok yüksek tutulmaması gerekmele birlikte BM’nin pek çok konuda oluşmasını sağladığı uluslararası sözleşmeler devletlerden beklenen davranış kalıplarını oluşturmuştur. Bu tür küresel ve bölgesel örgütler, devletlerarası çatışma ortamının ortaya çıkma potansiyelini barındıran krizlerde de taraflar arasında bir görüşme platformu ve çözüm için alternatifler sunabilmiş ve savaş seçeneğinin geri plana atılmasını sağlayabilmişlerdir. BM’nin ilk genel sekreteri olan Dag Hammarskjöld’ün değişiyile, ‘Birleşmiş Milletler’in

amacı bizi cennete ulaştırmak değil, cehennemden kurtarmaktır.’

Ayrıca BM başta olmak üzere pek çok uluslararası örgüte üye olmak bir ‘klüb’e üye olmak demektir. Çoğu durumda, zaten var olan böyle bir ‘klüb’ün üyesi olmak, dışarda kalmaktan daha avantajlıdır. Aynı kapsayıcı ortam içinde hareket eden devletler, üyeliğin kendilerine, dışarda kalanlara kıyasla, bir takım avantajlar sağlayacağı bir ‘klüb’ün parçası olmayı tercih ederler. Her ne kadar uluslararası örgütler kendilerini yaratan devletlerin arasındaki güç ilişkisinin bir yansıması da olsalar, üyeleri olan daha güçsüz devletlere de güçlülerin yanında bir ‘ses’ sağlarlar veya görünmeyen meselelerin ‘görünür’ olmasına aracılık edebilirler. Bu yüzden de mevcut düzeni reforme eden bir özellik gösterebilirler.

Türkiye’nin dış politikası da BM başta olmak üzere küresel ve bölgesel pek çok uluslararası örgütte hem Ortadoğu, hem En Az Gelişmiş Ülkeler’in sorunları, hem de kalkınma politikaları konularında kazanılmış böyle başarı örneklerine sahiptir. Bu sebeple uluslararası örgütleri, sadece güçlülerin aracı olarak değil, görece daha az güçlü üyelerine sundukları imkânlarla da değerlendirmek gerekir.

Yeni Sorunlar ve Yeni Arayışlar:

Birleşmiş Milletler’in çeşitli yetersizliklerine karşı küresel yönetimde yeni arayışlar söz konusudur. Bunlardan bir tanesi benzer sorunlar yaşayan ülkelerin kendi aralarında kümeleşerek ortak sorunlarına ortak çözümler aramasıdır. Bunun en iyi örneklerinden bir tanesi G-20’dir. G-20, dünyanın en zengin 19 ülkesi ile Avrupa Birliği’nin, ABD kaynaklı 2008 mali krizine yönelik olarak işbirliğine başvurması ile devlet ve hükümet başkanları zirvesine dönüşmüştür. Takip eden yıllar içerisinde de Ebola gibi salgın hastalıklar ve antibiyotik direnci gibi küresel sağlık mesellerinden, enerji ve altyapı sorunlarına kadar geniş bir yelpazedeki meseleleri gündemlerine almışlardır. BM Güvenlik Konseyi

çerçevesinde işbirliği yapmakta zorlanan Rusya ve Çin gibi ülkeler dahi G-20 sistemi içerisinde kendi önceliklerini dile getirerek bu alanlarda küresel işbirliği imkânı yaratabilmişlerdir. Yine Türkiye'nin dönem başkanlığı ve Antalya Zirvesi bu çerçevede Türkiye için önemli bir kazanım olmuştur. Ancak BM Güvenlik Konseyi veya G7/8'e getirebilecek aynı eleştiri G-20 için de geçerlidir.

“

Dünyanın en gelişmiş 19 ülke ekonomisini içinde bulunduran G20, küresel ekonomik üretimin %85'ini, dünya nüfusunun %66'sını, küresel ticaretin %75'ini ve tüm küresel yatırımların %80'ini bir araya getirerek çok yüksek bir temsil oranı ortaya koysa da, BM üyesi olan 174 devleti hala dışarda bırakmaktadır.

”

Dünyanın farklı bölgelerinde, farklı krizlerin sonucu olarak yaşansa da küresel bir sorun haline gelmiş olan başka bir konu, kitlesel göç ve mültecilerin korunmasıdır. 2015 yazında 'Balkan rotası' ile Ege Denizi üzerinden Avrupa Birliği ülkelerine ulaşmaya çalışan, çoğunluğunu Suriyelilerin oluşturduğu, göçmenlerin durumu 'kitlesel göç' meselesini Avrupa ülkelerinin en önemli gündem meselelerinden biri haline getirmiştir. Suriyeli mültecilerin nasıl korunabileceği, iltica prosedürlerinin nasıl yürütüleceği, yeniden yerleştirme politikalarının tasarlanabilmesi Avrupalı devletler başta olmak üzere pek çok hükümetin günümüzde karşılaştığı en akut sorunlardan birisidir. Bu konu G-20 ve AB içerisinde mültecilere insani yardım sağlanması, ülkeler arasında yük paylaşımı ve üçüncü ülkelere yerleştirme açılarından tartışılmaktadır. Ancak üye devletler, özellikle mültecilere ev sahipliği yapan gelişmekte olan ülkelere yardım sağlama veya üçüncü ülkelere yerleştirme kotaları benimseme konularında kayda değer taahhütler altına girmekten kaçınmaktadır-

lar. Bu konuya en kapsamlı yaklaşım yine Birleşmiş Milletler çerçevesinde geliştirilmektedir. BM Genel Kurulu, 19 Eylül 2016'da yapılan Zirve toplantısında Mülteciler ve Göçmenler için New York Bildirgesi'ni yayınlamıştır. Bu bildirge ile BM üyesi 193 devlet, göçmenlerin ve mültecilerin güvenliği ve insan haklarının korunması; göçmenlere ve mültecilere ev sahipliği yapan ülkelere yardımda bulunulması; bu kişilerin entegrasyonuna yönelik insani ve kalkınma yardımlarının sağlanması; ırkçılık, yabancı düşmanlığı ve ayrımcılıkla mücadelede işbirliği; ve göç konusunda küresel yönetişimin sağlanması amacıyla Uluslararası

Göç Örgütü (IOM)in BM çerçevesine alınması da dâhil olmak üzere, göçün düzenlenmesine dair küresel işbirliği adımları atılmasına yönelik kararlar ilan etmiştir. Bu çerçevede, 2018 yılında uluslararası göç üzerine hükümetler arası bir konferans organize edilmiştir. Bu konferansta, uzmanlık kuruluşları olarak UNHCR, IOM, Uluslararası Göç Politikaları Geliştirme Merkezi (ICMPD), sivil toplum kuruluşları ve üye devletlerin tartışmaları sonucunda göçün güvenli ve yasal bir şekilde yönetilmesini öngören 'Göç için Küresel Mutabakat' ve 'Mülteciler üzerine Küresel Mutabakat' başlıklı iki metin BM'e sunulacaktır.

Aralık 2017 itibarıyla ABD, Göç için Küresel Mutabakat oluşturulmasına yönelik çalışmalardan 'göç politikalarında ulusal egemenliğinden feragat etmek istemediği' gerekçesi ile çekildiğini açıklamıştır. Göç konusunda küresel yönetim geliştirme çabaları, diğer alanlardaki çabalarda olduğu gibi, ulusal egemenlikten feragat etme anlamına gelmemekte ancak üye devletler arasındaki işbirliği mekanizmalarını güçlendirmekte ve devletlere belli standartları sağlamaları ve belli kurallara uymaları konusunda yükümlülükler getirmektedir.

1990'larda yine BM çerçevesinde gerçekleştirilen BM İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi ve Kyoto Protokolü'nün devamı niteliğinde olan Paris Anlaş-

ması'ndan da ABD'nin yeni yönetiminin kararı ile çekilmesinin de gösterdiği gibi ABD küresel yönetim konusundaki çalışmalardan kendisini yavaş yavaş uzaklaştırmaktadır. Bu durum BM sistemini en güçlü üyesinin desteğinden mahrum bırakmaktadır. Öte yandan, diğer üye devletlerin küresel sorunların çözümünde BM'yi temel adres olarak görmesi, küresel yönetişimin yok olmaya yüz tuttuğunu değil, tam tersine daha fazla devletin daha sıkı işbirliğine ihtiyaç duyduğunu göstermektedir.

“

Bugünün kapsamlı, tüm dünyayı etkileyen, hiçbir devletin de kendi başına çözemeyeceği ve çözüm çabalarının derin uzmanlık bilgisi gerektiren sorunları insanlığı yeni bir küresel yönetim modeline doğru yönlendirmektedir.

”

Sonuç: Geleceğin Uluslararası Örgütleri ve Alternatif Küresel Yönetişim

Küresel yönetim konusunda son dönemde yapılan çalışmaların ortaya koyduğu önemli bir gerçek, Ebola gibi salgın hastalıklar, iklim değişikliği ile mücadele, göç yönetimi, alternatif enerji arayışları ve bugün itibarıyla 7.6 milyarlık bir dünya nüfusuna yetecek kadar gıdanın nasıl sağlanacağına yönelik tüm dünyayı ilgilendiren hayati sorunların çözümü'nün son derece karmaşık bilimsel araştırmaların bulgu ve sonuçlarına dayanması ihtiyacıdır.

Bu konularda araştırmalar yapan bilim insanları ülkelerini temsil eden diplomatlar değildir. Bu sorunları çözmek amacıyla yürütülen müzakerelerde ülkelerini temsil eden diplomatlar ise bu karmaşık bilimsel çalışmaların içeriğine hâkim değildir. Bu ikilem, bilim insanları ile küresel sorunların çözümüne yönelik siyasi çabaları bir araya getirebilecek

ortamların yaratılmasında üniversitelere yeni bir rol yükleyebilir.

Üzerinde bilimsel oydaşma sağlanmış bilginin ortaya konulması ve insanlığın sorunlarına çözüm üretmesini sağlamaya yönelik bilimsel çalışmaların, aynı amaca yönelik siyasal çalışmalarla birleştirilmesi küresel yönetişimin en temel ihtiyacı olarak ortaya çıkmaktadır. Geleceğin küresel yönetişiminin sadece devletler arasındaki işbirliğine değil, nesnel bilim ile küresel siyaset arasındaki işbirliğine ve küresel vicdanın sesinin duyulması da ihtiyacı olacaktır.

AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ

1982 yılında Antalya şehir merkezinde kurulan Akdeniz Üniversitesi, yüksek nitelikli akademik programlar ile evrensel düzeyde eğitim-öğretim ve bilimsel üretim yapma, bilginin teknolojiye dönüşümüne katkı sağlama, toplumun bilgi, teknoloji, sanat, kültür ve diğer alanlardaki gereksinimlerini üst düzeyde karşılama misyonunu 35 yıldır başarıyla sürdürmektedir.

Araştırma ve geliştirme odaklı, girişimci ve bilimsel yönüyle uluslararası alanda tanınan seçkin bir üniversite olma vizyonu doğrultusunda çalışmalarını

yürüten Akdeniz Üniversitesi'nde 2017-2018 eğitim öğretim yılı itibarıyla; 23 fakülte, 7 enstitü, 3 yüksekokul, 12 meslek yüksekokulu, 1 konservatuvar ve 60 araştırma ve uygulama merkezinde eğitim, araştırma ve topluma hizmet faaliyetlerine devam edilmektedir.

Akdeniz Üniversitesi'nde Ocak 2018 tarihi itibarıyla, 2.081'i uluslararası öğrenci olmak üzere toplam 72.894 öğrenci, 2428 akademik ve 1826 idari çalışan bulunmaktadır.

ARAŞTIRMA VE GELİŞTİRME ODAKLI ÜNİVERSİTE

“Araştırma Odaklı Üniversite” anlayışı ile hareket eden ve bu doğrultuda hedefler belirleyen Akdeniz Üniversitesi'nde araştırma süreçlerinin etkin işletilmesi amacıyla bir dizi birim yapılandırılmıştır. Üniversite bünyesinde 52 laboratuvar bulunmaktadır. Bunun yanında üniversite-sanayi işbirliğinin artırılması, proje yapma kültürünün geliştirilmesi, girişimcilik ekosisteminin desteklenmesi, fikri mülkiyet varlıklarının korunması, üniversite kaynaklı teknolojilerin ticarileştirilmesi gibi alanlarda faaliyet gösteren çeşitli birimler kurulmuştur. Bu birimler: Bilimsel Araştırma Projeleri Koordinatörlüğü (BAP), AKİŞMER Teknoloji Transfer Ofisi, Türk Patent Enstitüsü Bilgi ve Doküman Birimi, Proje Geliştirme Uygulamaları ve Araştırma Merkezi (APGEM), Antalya Teknokent, Girişimcilik ve İş Geliştirme Merkezi (AKGİM) önde gelen araştırma merkezleri arasındadır.

ULUSLARARASI İLİŞKİLER

Küreselleşmenin gerekli kıldığı değişimlerin bilinci ile hareket eden üniversitemizde uluslararasılaşma faaliyetlerine büyük önem verilmektedir. Uluslararasılaşmayı, eğitim-öğretim, araştırma ve hizmet fonksiyonlarına sistematik olarak dahil eden Akdeniz Üniversitesi, bölgesel ve küresel konumunu güçlendirmenin yanında eğitim-öğretim, araştırma ve hizmet kalitesinin artırılmasını da hedeflemektedir.

Bu hedef doğrultusunda, ulusal ve uluslararası değişim programları ile staj programları olan; Erasmus+ Programı, Mevlana Değişim Programı, Farabi Değişim Programı, Free Mover Programı, IAESTE Programı başarı ile yürütülmektedir.

Akdeniz Üniversitesi, 2017 güncel rakamlarına göre Türkiye'de Mevlana Değişim Programını yürüten üniversiteler arasında en çok protokolü olan üniversite olarak birinci sırada yer almaktadır. 29 farklı ülke ile toplam 88 Mevlana Değişim Programı

protokolü bulunmaktadır. Erasmus+ Programı kapsamında yaptığı çalışmalarla Akdeniz Üniversitesi'nin farklı ülkelere 241 Üniversite ile Erasmus+ anlaşması bulunmaktadır.

AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ HASTANESİ

Sunduğu kaliteli eğitim-öğretim hizmetinin yanı sıra sağlık alanında yaptığı başarılı çalışmalarla da adını tüm dünyaya duyuran Akdeniz Üniversitesi, gerek üniversite hastanesi gerekse Diş Hekimliği Fakültesi ile bölgede ve Türkiye'de önemli bir referans konumundadır.

Tüm branşlarda verdiği başarılı sağlık hizmeti ile yurtiçi ve yurtdışından tedavi hizmeti için yoğun talep gören Akdeniz Üniversitesi Hastanesi, organ nakli yaşamsal bilincini ülkemizde ilk sahiplenilen ve bu konudaki eğitim ve araştırma hizmetlerine öncülük eden Organ Nakli Merkezi'ni bünyesinde bulundurmaktadır.

Akdeniz Üniversitesi Hastanesi Organ Nakli Merkezi'nde, 35 yıldır canlı/kadavra vericili böbrek nakli, canlı/kadavra vericili karaciğer nakli, kadavra vericili pankreas ve kalp gibi organ nakilleri, kalp-böbrek, karaciğer-böbrek, pankreas-böbrek gibi kombine organ nakilleri ve bunların yanında kompozit doku (kornea, deri, kemik) nakilleri başarıyla uygulanmaktadır.

Nakiller arasında büyük yankı uyandıran, Türkiye'nin ilk çift kol nakli, dünyanın ilk kadavra vericili rahim nakli ve Türkiye'nin ilk vakası olarak yapılan ve şu an sayısı 5'e ulaşan yüz nakilleri de Akdeniz Üniversitesi Hastanesi'nde yapılmıştır.

2017 YILI ÖNEMLİ BAŞARILAR

Akdeniz Üniversitesi, nicelikte olduğu kadar nitelikli büyümeye de önem vermektedir. Bu gelişmelerin bir göstergesi olarak Akdeniz Üniversitesi gerek ülke çapında gerekse dünyada pek çok sıralamada üst sıralarda yer almaktadır. 2017 yılı içerisinde yapılan sıralamalardan birkaç tanesine örnek veri-

lecek olursa; Türkiye'deki üniversite öğrencilerinin üniversitelerden mutlu olma düzeylerini belirlemek amacıyla yapılan Türkiye Üniversite Memnuniyet Araştırması'na (TÜMA-2017) göre Akdeniz Üniversitesi, devlet üniversiteleri içerisinde 4. sırada yer almıştır.

Akdeniz Üniversitesi, Türkiye'deki uluslararası öğrencilerin Türkiye'deki üniversitelerden ve bulundukları şehirden tatmin olma düzeylerini belirlemek amacıyla yapılan Yabancı Uyruklu Öğrenci Memnuniyet Araştırması'na (YÖMA-2017) göre devlet üniversiteleri içerisinde 5. sırada, genel sıralamada ise 10. sırada yer almıştır.

Bir diğer sıralama olan Akademik Teşvik Performans Sıralaması'nda Devlet Üniversiteleri Sıralama

raporuna göre 3. sırada yer alan Akdeniz Üniversitesi yine, uluslararası alanda yapılan bir sıralama olan dünyanın en iyi üniversitelerini sıralayan Times Higher Education "Dünya Üniversiteleri Sıralaması 2018" raporuna göre tarihinde ilk kez Dünya Üniversiteler Sıralamasında ilk 1000 üniversite arasına girmeyi başarmıştır.

ÖĞRENCİ ODAKLI ÜNİVERSİTE

Dünyada ve ülkemizde en başarılı üniversiteler, öğrenci odaklı bir öğretim sistemini benimseyen ve uygulayan üniversitelerdir. Bu da öğrencilerin fikir ve taleplerinin dikkate alındığı, yürütülen projelerde öğrencilere sorumluluklar verildiği, öğrenci topluluklarının daha aktif çalışması ve yönetime katkı vermeleriyle gerçekleşir. Bu bilinçle hareket eden Akdeniz Üniversitesi, öğrenci odaklı bir yaklaşım izlemektedir. Bu amaçla Akdeniz Üniversitesi'nde teknolojik donanım ile desteklenmiş eğitim öğretim ortamlarının yanı sıra sanayi ve özel sektör işbirlikleri ile teorinin yanında uygulama çalışmalarına önem verilmektedir. Ayrıca öğrenciler düzeyinde araştırma kültürünün yerleştirilmesi için çalışmalar yürütülmektedir. Bu kapsamda akademik danışman gözetiminde öğrenciler tarafından yürütülen araştırma projeleri desteklenmekte ve araştırma kültürünün geliştirilmesine yönelik her yıl öğrencilere seminer, ders, konferans düzenlenmektedir.

ÖZYEĞİN ÜNİVERSİTESİ

Kuruluş çalışmalarına Hüsnü M. Özyeğin Vakfı tarafından 2005 sonbaharında başlanan Özyeğin Üniversitesi çağdaş eğitim sistemi, yaşamla iç içe yenilikçi yapısı, sektörlerle iç içe eğitim yaklaşımı ve buna uygun oluşturduğu programlar ile özgün ve toplumsal gelişime katkı sağlayan bir üniversite olma hedefiyle, resmi olarak 18 Mayıs 2007'de kuruldu.

İlk öğrencilerini Eylül 2008'de İstanbul Altunizade Kampüsünde karşılayan üniversite, Eylül 2011'den

itibaren Çekmeköy Kampüsü'nde eğitime başladı. Bünyesinde Türkiye'nin ilk LEED Gold Sertifikalı binaları bulunduran toplam 280 bin metrekare alana kurulu kampüste, sessiz ve rahat çalışma odaları; modern sınıf ve laboratuvarları, 15.000 m²'lik spor merkezi, 2.600 m²'lik kütüphanesi, 350 ve 372 kişilik 2 oditoryumu ile öğrencilere her konuda imkân sağlanarak, akademik gelişimlerinin yanı sıra sosyal, sportif ve kültürel etkinliklerle iç içe yetişmeleri amaçlanıyor.

ARAŞTIRMA TEMELLİ YENİLİKÇİ VE GİRİŞİMCİ ÜNİVERSİTE

Henüz kuruluş aşamasındayken MIT, Cambridge gibi üniversitelerin lideri olduğu 3. Kuşak Üniversite misyonunu sahiplenerek “araştırma temelli girişimcilik üniversitesi” yaklaşımı ile eğitime başlayan Özyeğin Üniversitesi, “topluma fayda sağlayan ve katma değer yaratan çalışmalar yapma” hedefiyle yola devam etti. Bu hedef ile akademisyenleri de, kurulduğu günden bu yana, araştırmaları ile uluslararası dergilerde yayımladıkları makalelerine ilave-ten, ticarileşme potansiyeli olan projeler üzerine de çalışmalarını sürdürüyor.

“

Dinamik bir araştırma üniversitesi olan Özyeğin Üniversitesi, sahip olduğu araştırma laboratuvar ve merkezlerinde geliştirdiği çok sayıda proje ve patentle, Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı tarafından her yıl yayımlanan ‘Girişimci ve Yenilikçi Üniversite Endeksi’nde son altı yıldır ilk 10’da yer alıyor; 6 fakülte ve 2 yüksekokul çatısı altında toplam 23 lisans programı; 3 enstitü bünyesinde 31 lisansüstü programıyla eğitim veriyor.

”

10 YIL BOYUNCA 10 MİLYON TL DESTEK

İnovasyonu teşvik etmek; araştırma projelerini artırmak; ÖzÜ’de yaratılan teknolojilerin ve fikri mülkiyetin etkin yönetimi ve transferi yoluyla ekonomik gelişmeye katkıda bulunmak misyonu ile hareket eden ÖzÜ TTO bu başarı ile TÜBİTAK’tan 10 yıl boyunca 10 milyon TL değerinde Teknoloji Transfer Ofisi desteği almaya hak kazandı. ÖzÜ TTO, Özyeğin Üniversitesi bünyesinde gerçekleştirilen tüm hibe ve kontratlı araştırma projelerinin sözleşme öncesi bütün işlemlerinden/süreçlerinden sorumlu olmanın yanı sıra üniversitenin inovasyon sürecini de yönetiyor.

EĞİTİMDE KALİTE

9 yıllık genç bir üniversite olmasına rağmen akreditasyon koşullarını sağlayan tüm programların akredite olmaları teşvik edilen üniversitede Yabancı Diller Yüksekokulu EQUALS, Psikoloji Programı TPD (Türk Psikologlar Derneği), Elektrik-Elektronik Mühendisliği, Makine Mühendisliği, Endüstri Mühendisliği ve Bilgisayar Mühendisliği programları MÜDEK’ten akredite olup İşletme Fakültesi AACSB akreditasyon süreci devam ediyor. 2018-2019 akademik yılı itibari Havacılık ve Uzay Bilimi Fakültesi ve Mimarlık ve Tasarım Fakültesi programları akreditasyon başvurusu yapılıyor.

YENİLİKÇİ GİRİŞİMCİ ÖZYEĞİN ÜNİVERSİTESİNDE BİR İLK

Kampüs içinde konumlanan Girişim Fabrikası yürüttüğü hızlandırma programları kapsamında girişimci gibi düşünme, fikirleri en hızlı ve en az maliyetle hayata geçirmeleri konusunda öğrenci ve akademisyenlerimizle yakın çalışarak yenilikçi teknolojik fikirlerin hayata geçmesine imkân veriyor.

Openfab İstanbul, donanım girişimciliği, maker eğitimleri ve maker hareketini yaymak üzere çalışmalar yapıyor. 3D yazıcılar, lazer kesiciler, CNC routerlar ve elektronik ekipmanlarını içeren atölye ortamı sunarak öğrencilerin akademik çalışmalarının yanı sıra ticari bir ürün ortaya çıkarmalarında destek oluyor.

GİRİŞİMCİLİK MERKEZİ EĞİTİMLERİ, PROGRAMLARI VE PROJELERİ

• Yeni girişimciler için: KOSGEB UGE Eğitimi, Lean Start-up Eğitimi, İş Modeli Eğitimi

• KOBİ’ler için: Büyüyen KOBİ Eğitimi

• Kadın Girişimciler için: Kadın Girişimciliği Eğitimleri

• Kurumlar için: Kurumiçi Girişimcilik Eğitimi

• Liselerdeki öğrenci ve öğretmenler için: Girişimciliği Geliştirme Eğitimleri

• Etkinlik ve Konferanslar: Kurumiçi Girişimcilik Konferansı ve Buluşmaları

• AB Projesi: “Erasmus for Young Entrepreneurs “

Özyeğin Üniversitesi’nin, BEYSAD ve TÜSİAD ile işbirliği yaparak hazırladığı Sanayi 4.0 Mükemmeliyet Merkezi Projesi, Rekabetçi Sektörler Programı tarafından öncelikli grupta seçilerek desteklenmeye hak kazandı.

Bilim Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, Avrupa Birliği ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü, AB Mali Programları Dairesi Başkanlığı tarafından yürütülen Rekabetçi Sektörler Programı’nın ikinci dönemi kapsamında;

“İmalat Sanayi” başlığında sunulan Sanayi 4.0 Mükemmeliyet Merkezi projesinde eğitimin yanı sıra akıllı üretim modülü ile robot teknolojisi, internet uygulamaları, simülasyonların birlikte çalıştırılması hedefleniyor.

ÖĞRENCİ MEMNUNİYETİNDE İLK SIRADA

Özyeğin Üniversitesi lisans düzeyindeki üniversite öğrencilerinin memnuniyet düzeylerini araştırmak ve üniversitelerin öğrenci odaklı olmasına katkı sağlamak amacıyla ilk olarak 2016 yılında Üniversite Araştırmaları Laboratuvarı (ÜniAr) tarafından gerçekleştirilen Türkiye Üniversite Memnuniyet Araştırması (TÜMA) 2017’de “Genel Memnuniyet Sıralamasında” birinci oldu. Araştırma 56 vakıf, 108 Devlet olmak üzere 164 üniversitede öğrenim gören 13.694 öğrenci ile yapıldı.

ÜNİVERSİTE VE İŞ HAYATI ENTEGRE

Özyeğin Üniversitesi'nin Sektörel Eğitim Programı sayesinde üniversite yaşamına ile iş yaşamını entegre edilerek mezunlarının çalışma hayatına bir adım önde başlamaları sağlanıyor.

Fakültelerde 2. sınıflar için zorunlu olan Sektörel Giriş ve Yetkinlik Yönetimi dersinin yanı sıra 3. sınıfta Sektörel Uzmanlık, 4. Sınıfta ise Sektörel Proje uygulamaları ile öğrencilerin tüm sektör dinamikleri konusunda bilinçlenmeleri, kendi yetkinliklerini keşfetmeleri ve iş hayatını henüz öğrenciyken deneyimlemeleri sağlanıyor. Bu derslere ek olarak üniversiteye adım attıkları ilk yıldan itibaren yurtiçi-yurtdışı kredisiz yaz staj olanakları, 2. sınıf sektörel derslerinden sonra zorunlu staj yapma hakkı, üniversiteninçeşitli birimlerinde sigortalı ve maaşlı olarak yarı zamanlı çalışma imkanları öğrencilerin mesleki geleceğine önemli katkılar sağlıyor.

“

Özyeğin Üniversitesi olarak ders ve staj imkânlarına ek olarak, hazırlıktan son sınıfa kadar tüm öğrencilerin iki hafta süren Sectoral Orienteering etkinliğiyle farklı sektörlerden yönetici, girişimci, sanatçı ve sporcularla bir araya getiriyor.

”

Sektörel Eğitim ve Profesyonel Gelişim ekibi, öğretim üyelerinin ve öğrencilerin desteğiyle, geleneksel kariyer günlerinin formatını ÖzÜ'nün deneyimsel sektörel eğitim felsefesine göre yeniden inşa ederek geleneksel kariyer günleri/fuarlarına ÖzÜ'nün getirdiği inovatif çözüm ile 2017 yılında 97 kurumla birlikte düzenlenen 104 farklı etkinlikte, öğrenciler 200'ün üzerinde sektör lideriyle iş hayatına temas etti. Son sınıfa geldiklerinde 'mezun olunca ne yapacağım' sorusuna eğitim süreci için-

de yanıt bulmuş oldukları gibi, aynı zamanda iş deneyimleri sayesinde özgeçmişleri ile bir adım önde oluyorlar. Özyeğin Üniversitesi'nde profesyonel iş yaşamına yönelik düzenlenen etkinliklerin yanı sıra öğrencilerinin gelişimlerine yönelik düzenlenen sosyal, kültürel ve sportif etkinlikler ile de öğrencileri kendilerini farklılaştıran yetkinlikler ve deneyimler kazanıyorlar.

SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK İÇİN EĞİTİM

2016 yılında Oxford Üniversitesi, Harvard Üniversitesi, Berkeley Üniversitesi gibi dünyanın önde gelen üniversiteleri ile beraber 'sürdürülebilir üniversite' konusunda örnek teşkil eden uygulamasıyla, Uluslararası Sürdürülebilir Kampüs Ağı (ISCN) ile Dünya Ekonomik Forumu (DEF)'in akademik platformu olan Küresel Üniversite Liderleri Forumunun en iyi vaka örnekleri arasına giren Özyeğin Üniversitesi, 2017 yılı için hazırlanan ve 'Sürdürülebilirlik için Eğitim' üst başlığındaki raporda 'İş Dünyasında Sürdürülebilirlik Eğitimi için Üç Katmanlı Yenilikçi bir Yaklaşım' adındaki uygulaması ile Türkiye'den tek üniversite olarak yer aldı. "En İyi Uygulamalar Raporu"nda Özyeğin Üniversitesi ile beraber Princeton, ETH Zürih, Oxford, Yale gibi dünya çapında bilinen 30 üniversitenin örnekleri sunuldu.

“

Özyeğin Üniversitesinin "sektörlerle iç içe eğitim" felsefesi doğrultusunda oluşturulmuş, öğrencilerin sektörel farkındalıklarını artırarak kariyerlerine en iyi şekilde hazırlanmalarına olanak sağlayan Sektörel Eğitim Programı, üniversite yaşamına iş yaşamını entegre ederek öğrencilerin bütünsel gelişimine katkı sağlamayı, kendilerini tanıma ve bilinçli adım atmalarında ihtiyaç duydukları becerileri geliştirmeyi hedefliyor.

”

“

Sektörel Eğitim kapsamında verilen dersler:

SEC 101: Üniversite Yaşamına Giriş
SEC 201/203: Sektörlere Giriş
SEC 202/204: Yetkinlik Yönetimi
SEC 301/302: Sektörel Uzmanlık
SEC 401: Sektörel Proje Uygulamaları
SEC 499: Building a New Business

”

KARİYER MARATONU

Mezun adaylarımıza özel, profesyonel hayata hazırlanmalarına yardımcı olmak amacıyla yürütülen bu projede kurumlarla işbirliği yapılarak yıl içinde çeşitli etkinlikler düzenleniyor.

Profesyonel Gelişim Birimi tarafından yürütülen bazı çalışmalar:

- Birebir Kariyer Danışmanlığı
- Kariyer Gelişim Eğitimleri

Bu eğitimlerden bazıları:

- Kariyer Hedefi Oluşturma
- Özgeçmiş ve Ön yazı
- Mülakat Teknikleri
- İş Arama Stratejileri
- Networking
- Etkili Yazılı İletişim
- Kişisel İmaj
- Müzakere Becerileri
- Çalışan-İşveren İlişkileri
- Değişim Yönetimi
- Profesyonellerle Kariyer Sohbetleri
- Mülakat Simülasyonları

30 Ülkede 100'ün üzerinde Üniversite ile İş Birliği Özyeğin Üniversitesi'nin aralarında University of Minnesota, Oregon State University, University of Alberta, Sejong University, Yokohoma University, University of Texas at Dallas'ın da bulunduğu üniversitelerle Global Değişim Programı anlaşması; aralarında Tilburg University, University of Bologna, Linnaeus University, Université de Liege, University of Porto, University of Mannheim, University of Limerick, Bangor University, Coventry University, European Business/Law School, Dresden University of Technology'nin de bulunduğu kurumlarla ERASMUS işbirliği anlaşması bulunuyor.

YURTLAR

Öğrencilerin kendilerini evlerinde hissedecekleri şekilde düzenlenmiş olan 2.626 kişilik yurt binalarında 1'den 4 kişiye kadar değişken oda seçenekleri, ücretsiz çamaşırhane, etüt salonları, dinlenme ve misafir kabul salonları, TV salonu, kafeterya ve revir bulunuyor. Kamera sistemi, merkezi ısıtma, devamlı sıcak su, güvenlik, ambulans hizmeti ve kablosuz internet erişimi de yurdun sağladığı diğer imkânlar.

BURLAR VE FİNANSAL DESTEK OLANAKLARI İLE MADDİ YÖNDEN ERİŞİLEBİLİR ÜNİVERSİTE

Özyeğin Üniversitesi kurulduğu günden bu yana sağladığı geniş burs olanaklarıyla katma değer yaratan yenilikçi ve dünya standartlarında verdiği eğitimin başarılı her öğrenci tarafından erişilebilir olmasını hedefler. Toplumsal sorumluluk bilinciyle 2015-2016 yılında maddi imkanı kısıtlı başarılı öğrenciler için Eğitimde Fırsat Eşitliği Burs Programını başlatan üniversitede buna ek olarak %41 oranında Giriş Bursları, Girişte Sağlanan Bursu Yükseltme Olanağı, Kısmi Zamanlı Çalışma Olanağı, Akademik Başarı Bursları, Spor Bursu ile öğrencilerin %86'sı desteklenmektedir.

ZEYTİNCİLİK SEKTÖRÜNDE AR-GE ÇALIŞMALARI VE HARRAN ÜNİVERSİTESİ ÖRNEĞİ

Zeytin ağacı, tarih boyunca Akdeniz’de kurulan bütün uygarlıkların vazgeçilmez bir parçası olmuştur. Anadolu’nun en eski kültür bitkilerinden olan zeytin, oleaceae familyasının, Olea cinsinin Oleaeuropa türünün Oleaeuropa sativa alt türünü teşkil etmektedir.

Akdeniz iklim kuşağında en iyi yetiştirme koşullarını bulmuş olan zeytinin gen merkezinin, Güneydoğu Anadolu’da Hatay, Kahramanmaraş ve Mardin üçgeninde olduğu ve buradan da dünyaya yayıldığı birçok yazar tarafından belirtilmiştir.

✍ Yrd. Doç. Dr. Ebru Sakar*

*Harran Üniversitesi Ziraat Fakültesi Öğretim Üyesi

Zeytin, Türkiye’de çok geniş bir yayılım alanına sahiptir. Türkiye’nin 81 ilinin 41’inde, 843 ilçenin 270’inde zeytin üretimi yapılmaktadır. Üretimin %62’si Ege Bölgesi’nde, %16’sı Marmara Bölgesi’nde, %14’ü Akdeniz Bölgesi’nde, %7,8’i Güneydoğu Anadolu Bölgesi’nde ve %0,2’si de Karadeniz Bölgesi’nde gerçekleşmektedir.

Şanlıurfa’da zeytin üretimi geçmiş yıllara oranla giderek artış göstermiştir. İl’de 2002 yılında zeytin üretim miktarı 202 ton iken, 2013 yılında bu sayı 5605 tona yükselmiştir. Bu durum, son 10 yıl içerisinde zeytin üretim miktarındaki önemli düzeyde ortaya çıkan artışı göstermesi bakımından önemlidir (TÜİK, 2013). Ekonomisi tarıma dayalı bir il olan Şanlıurfa’da pamuk, antepfıstığı, zeytin, kırmızıbiber, nar en önemli tarım ürünleridir. Bunun yanı sıra badem, üzüm, sebze vb. ürün üretim çeşitliliği de mevcuttur.

Şanlıurfa’da zeytin ve zeytinyağı üretiminin desteklenmesi bağlamında; zeytinin anavatanının Güney-

doğu Anadolu Bölgesi olması nedeniyle zeytinciliğin geliştirilmesi, bölge ve ülke ekonomisine katma değer kazandırılması ve zeytinyağında kalite kriterlerinin belirlenmesi açılarından Harran Üniversitesi üzerine düşen görevlerini yerine getirmiş ve getirmeye devam etmektedir.

Harran Üniversitesi’nin ulusal ve bölgesel zeytinciliğin gelişmesindeki liderlik çalışmaları 2012 yılında “Ulusal Zeytin ve Zeytinyağı Kongresi” ile başlamıştır. Söz konusu kongre, ülkemizin en önemli ekonomik ürünlerinden birisini oluşturan zeytin ve ürünü olan zeytinyağı konusunda; gerek araştırmacılar, gerekse bu sektörden ekonomik anlamda yarar sağlayan üretici, ihracatçı ve tüketicilerin sorunlarını değerlendirmek amacı ile sektörün bileşenlerini bir araya getirmiştir.

2013 yılında Harran Üniversitesi Ziraat Fakültesi ev sahipliği ve Zeytin Dostu Derneği ile ortaklaşa gerçekleştirilen “Zeytinyağı Tadım Eğitim Programı” kapsamında; “kaliteli zeytinyağı yetiştirilmesi, zey-

tinyağının kalitesini ölçebilen bireyler yetiştirilmesi ve zeytinyağının faydalarının anlatılması amaçlanmıştır. Eğitim ile; üretici ve tüketici farkı gözetmeksizin her kesimde zeytinyağı tadım kriterleri konusundaki bilincin artırılması ve zeytinyağının duyuusal kriterleri açısından tanıtımı hedeflenmiştir. Aynı yıl, “zeytinde kalite kriterlerinin en temel unsuru olarak hasat hakkında bilgilendirme ve uygulama eğitimleri” kapsamında Üniversitemiz ve Şanlıurfa İl Özel İdaresi Genel Sekreterliği ile ortaklaşa gerçekleştirilen etkinlikte; Zeytinde makineli hasadın faydaları ve iş gücü tasarrufu konularında bilgilendirme yapılarak sulamanın zeytin ağaçlarındaki periyodisiteyi azaltmaya yönelik etkisi incelenerek, sulamanın zeytinyağı kalitesi üzerine olan etkileri hakkında bilgilendirme yapılmıştır.

2014 yılında “Şanlıurfa Belediyesi Çevre Peyzaj Düzenlemeleri Programı” kapsamında Harran Üniversitesi’ne destek başvurusunda bulunulacak olan ‘Kutsal Ağaç Zeytin Anavatanına Geri Dönüyor’ temalı İl Yenilik Platformu Projesi ile park ve peyzaj çalışmalarında ağırlıklı olarak zeytin fidanı dikimi yapılmış ve zeytin ağacı herdem yeşil bir ağaç olduğundan çevre düzenlemesinde kullanılmıştır.

Harran Üniversitesi’nin 2014 yılında zeytin yetiştiriciliği ve zeytinyağı kalite artırımı konularında; gerekli kültürel uygulamalar, gübreleme ve sulama yöntemleri hakkında bilgilendirme ve diğer kurumlarla ortaklaşa gerçekleştirdiği Ar-Ge çalışmaları devam ederken, zeytinin anavatanında üniversite bünyesinde ilk zeytinyağı tesisi kurma çalışmaları da başlamıştır. Üniversitenin öz kaynakları ile faaliyete geçen organik zeytinyağı tesisi günde 10 ton zeytin işleme kapasitesi ile zeytinyağı üretimine başlamıştır. Söz konusu tesisin, zeytinyağında cold press (soğuk sıkım) kavramını bölgeye yaygınlaştırmasında önemli bir etkisi olmuştur. Zeytinyağının meyve suyu olarak değerlendirilmesi için fiziko-kimyasal analizleri yapılarak, polifenollerce zengin zeytinyağlarının tanıtımı ve tadım eğitimi yapılarak bilinçlendirme çalışmalarına devam edilmiştir. Projenin faaliyete geçmesiyle üreticilerin bilgilendiri-

lerek ürettikleri zeytinlerin hasattan sonra ürün ve kalite kaybını en aza düşürerek, daha kaliteli yağ elde etmesi ve böylece zeytinyağı tüketicilerinin kaliteli zeytinyağı kullanmaları sağlanmıştır. Bu bağlamda; Ebrulim zeytinyağı tesisinin ilk temelleri atılarak, bölge üreticilerine hizmet vermeye başlamış ve Ebrulim zeytinyağı marka patenti başvurusu yapılarak, 2015 yılında Marka patenti alınmıştır. Üniversitemizin zeytin ve zeytinyağı konusundaki çalışmalarına GAP İdaresi ve Karacadağ Kalkınma Ajansı destek vermeye başlamıştır.

2016 yılında GAP İdaresi-Karacadağ Kalkınma Ajansı ve Üniversitemiz işbirliğinde; ‘Şanlıurfa Organik Zeytin Üretiyor Geleceğe Umutla Bakıyorum’ projesinin desteklenmesi ile bölge halkı Ebrulim Salamura Tesisine kavuşmuştur. Bu proje kapsamında; bilinçlendirme faaliyetleri ile daha çok çiftçinin zeytin tarımına yönelmesi sağlanmıştır. Üreticilerin, organik zeytin üretimi konusundaki bilgi seviyeleri artırılmış ve organik tarımın, insan sağlığı ve çevre sağlığına katacağı değer, sosyal hayatı da olumlu yönde etkileyici sonuç ortaya çıkarmıştır. Zeytin tarımında ürün yetiştirilmesi; ürünün toplanması, hasatı, budaması, işlemesi, tasnifi, ambalajlaması, etiketlemesi, muhafaza ve depolanması ve taşınması ile ürünün tüketiciye ulaşmasına kadar olan diğer tüm aşamalarda istihdam alanı sağlayarak toplumsal hayata katkı sağlayıcı etki yapmıştır. Ekonomik güce sahip bilinçli ve istekli çiftçi profili genişletilmiştir. Alınan malzeme ve ekipmanlar sayesinde üretim kapasitesi artırılmıştır. Tesis, halen günde bir ton kapasiteli zeytin kırma ve çizme işlemini gerçekleştiren makineler ile üreticiye hizmet vermeye devam etmektedir.

2017 yılında GAP İdaresi-Karacadağ Kalkınma Ajansı ve Üniversitemiz işbirliği ile gerçekleştirilen ‘Sağlıklı Yarınlar için Organik Zeytinyağı Üretiyoruz’ Projesi ile yoğun talepler doğrultusunda kapasite artırımına gitmek amacı ile günde 40 ton kapasiteli zeytinyağı makinası alınmış ve bölge zeytinciliğinin gelişmesine ve insanların ufkunun açılmasına katkı sağlanmıştır. Ayrıca üreticilerin bölgede açılan Eb-

rulim Zeytinyağı tesisi ile uzak mesafelere ürünlerini taşıma giderleri ortadan kalkmıştır. Üreticiler; zeytin yetiştiriciliği hakkında bilgi sahibi olmanın yanında; bölgede zeytin çeşidi, toprak ve iklim koşulları, zeytin bitkisi zararlıları gibi hususların daha başlangıçta zeytinyağı kalitesini doğrudan etkilediğinin farkına varmışlar ve zeytinin hasat yöntemleri, hasat zamanı, zeytinin yağ olarak işlenme şekli, işlemede kullanılan makine ve ekipmanların cinsi ve işleme yöntemleri ile depolanması ve ambalajlanmasının kalite üzerindeki etkileri hakkında bilgi sahibi olmuşlardır.

2017 yılında GAP idaresi ve Harran Üniversitesi “GAP Bölgesi Yerel Zeytin Çeşitlerinin Çoğaltılması Alt Yapı” projesi ile bölgedeki zeytin tarımının sürdürülebilirliğinin sağlanmasında; fidan üretimi açısından gerek ülkemizde gerekse bölgemizde GAP Bölgesinde meyve veren zeytin ağacı kadar yeni dikilen zeytin fidanlarının oranı ölçüsünde fi-

dan ihtiyacının artışı konusuna vurgu yapılmıştır. Bu kapsamda, bazı üreticilerimiz halen Gaziantep ve Hatay illerindeki fidancılardan fidan bulmada sıkıntılar yaşamakta ve sürekli Gemlik fidanı satışıyla karşı karşıya kalmaktadırlar. Bölge ekolojisinin de çok iyi bir şekilde yetişen sofralık ve yağlık fidan ihtiyacını bulmakta sıkıntı yaşamaktadırlar. Söz konusu proje ile zeytin fidanlarının çoğaltım konusundaki sorunları çözülmüş ve güneydoğu çeşitlerinin çoğaltılarak gen bankası kurularak çiftçilerin yararlanabileceği bir kooperatif kurulmuştur.

2017 yılında Harran Üniversitesi ile Anadolu Kültürünü Araştırma ve Doğasını Koruma Derneği (AKAD) işbirliği ile “Harran Zeytincilik Eğitim ve Üretim Projesi” yürütülmüştür. Projenin genel amacı; Türkiye’de, özel olarak Şanlıurfa’da geleceğin önemli ekonomik ve çevresel ürünlerinden biri olan zeytinciliği ve badem, fıstık gibi ekonomik değeri olan bitkileri geliştirmektir. Ağırlıklı olarak ülkemizin batı bölgelerinde ve Avrupa ülkelerinde başta eğitim kurumları, okullar olmak üzere Güneydoğu’da, Suriye sınırında bölge halkıyla dayanışma içinde olmak, sevgi ve barış duygularının gelişmesine katkıda bulunmak ve Harran Üniversitesi’nin topluma yönelik zeytinciliği geliştirme çalışmalarına destek olmaktır. Harran Üniversitesi’nin uygulamakta olduğu zeytin fidanı üretme çalışmasına, fidanların bölge insanına ulaşmasına ve fidanların ağaca dönüşmesine katkıda bulunmak hedeflerimiz arasındadır.

Harran Üniversitesinin Ar-Ge çalışmaları 2012-2017 yılları arasında zeytincilikte toplam Ar-Ge çalışmaları kapsamında, Tarım Bakanlığı ve Kalkınma Bakanlığı’nın işbirliği ile tüm hızıyla devam etmektedir. Ebrulim zeytin ve zeytinyağı tesisimizde Salamura zeytin, zeytinyağı, sabun, krem üretimleri mevcuttur. Kozmetik konusunda dermatolojik testlerimiz devam etmektedir. Ayrıca tesisimizden çıkan zeytin ve zeytinyağı atıklarının, organik gübre olarak fide ve fidan üretiminde kullanımı konusunda Üniversitemiz ziraat fakültesi bölümlerinin çalışmaları tüm hızıyla devam etmektedir.

ULUSLARARASI AĞRI DAĞI VE HZ. NUH'UN GEMİSİ SEMPOZYUMLARI AĞRI İBRAHİM ÇEÇEN ÜNİVERSİTESİ

✎ **Doç. Dr. Faruk KAYA***, **Prof. Dr. Abdulhalik KARABULUT****

Ağrı Dağı 5137 m. yüksekliği ile, hem Anadolu'nun en görkemli yükseltisi, hem de Dünya'nın en kutsal dağıdır. Anadolu'nun ve hatta tüm Ortadoğu'nun en ünlü dağı olan Ağrı, hiçbir dağa nasip olmayan tarihsel efsanelere sahiptir. Kitabı Mukaddes'te (Tevrat'ta) "r-r-t" olarak geçen dağ, daha sonraki dönemlerde batılı coğrafyacılar tarafından Ararat olarak isimlendirilmiştir. Aslında "r-r-t", M. Ö. 9.-7. yüzyıllar arasında Doğu Anadolu merkez olmak üzere Transkafkasya ve Kuzeybatı İran Bölgesi'nde çok güçlü bir krallık kuran Urartu'nun İbranice adıdır. Büyük tufandan sonra Hz. Nuh'un Gemisi'nin bu dağın üzerine oturduğuna inanılmaktadır.

Ağrı Dağı ve Hz. Nuh'un Gemisi ile ilgili olarak, Türk

Halk Edebiyatı'nda, çok sayıda şiir, mani, öykü, atasözü ve efsane yazılmıştır. Tarih boyunca Ağrı Dağı, Doğu Anadolu, Kafkasya, Nahçıvan ve Kuzeybatı İran bölgelerinde kurulan uygarlıkların gelişerek yüksek bir seviyeye ulaşmasında esin kaynağı olmuştur. Anadolu ve Türk Dünyasının en büyük güç ve zenginlik kaynağı olan Ağrı Dağı, somut olmayan kültürel mirasın da ortak noktasını oluşturmaktadır.

Ülkemizin en yüksek dağı olan ve adı Ağrı İli ile özdeşleşmiş olan Ağrı Dağı gerek dağa tırmanma, gerekse kış turizm potansiyeli açısından yüksek bir potansiyele sahiptir. Büyük Ağrı Dağı'na tırmanışlar sadece dağcılık sporuna yönelik olmayıp, aynı zamanda bilimsel amaçlı da yapılır. Marco Polo'nun yazılarında hiçbir zaman çıkılamayacak bir dağ diye sözünü ettiği bu etkileyici dağın ilk tırmanışı 9 Ekim 1829'da fizik profesörü olan F. PARROT ve ekibi tarafından gerçekleştirilmiştir. Bunu 1845'de H. ABICH, 1848'de M. VAGENER, 1900'de A. OSWALD ve 1955'de M. BLUMENTHAL gibi ünlü jeologların dağın jeolojik yapısını incelemek amacıyla gerçekleştirdikleri tırmanışlar izlemiştir. Ay'a 1969'da ilk ayak

basan dünyalı unvanını kazanan Amerikalı astronot Neil Armstrong bile, 1982 Haziran'ında Türkiye'ye gelip Ağrı'ya tırmanmıştı. Türk dağcıların Ağrı'ya ilk tırmanışları ise cumhuriyet döneminde (1937'de) gerçekleşmiştir. Yakın geçmişte Amerikalı astronot Irwin birkaç defa dağa tırmanarak gemiden kalma parçalar bulunduğunu iddia etmiştir.

Eski çağlardan günümüze kadar güncelliğini ve gizemini koruyan nadir olaylardan biri de Nuh Tufanı ve tufan sonucu geminin içindekilerle birlikte nerede karaya oturduğudur. Üç büyük semavi dini temsil eden kutsal kitaplar Tevrat, İncil ve Kuran-ı Kerimin yanı sıra eski çağlarda yaşamış olan önemli kültürlerin pek çoğunda karşımıza çıkan Nuh Tufanı hakkında antik kaynaklardan modern bilime değin çeşitli görüşler ortaya atılmış ve geminin nerede olduğu ile ilgili her dönem çok çeşitli araştırmalar yapılmıştır. Dünyanın pek çok ülkesinde Hz. Nuh'un Gemisi'ni bulmak için kurulmuş dinsel veya bilimsel kökenli yüzlerce dernek ve kulüp bulunuyor ve bunların hepsi bir gün insanlık tarihinin en önemli olaylarından biri olan Nuh'un gemisinin sırtının Ağrı Dağı'nda günışığına çıkacağına inanıyor. Kutsal kitapların yanında tufan, ilginç bir özellik olarak sadece isimler farklı olmak üzere Sümer, Babil, Grek, Hint, Britanya'nın Galler Bölgesi, İskandinav ve Çin Efsanelerinde de geçmektedir. Tufan konusunda yapılan jeolojik, arkeolojik ve tarihi araştırmalar, Büyük Tufan'ın gerçekte Kuran-ı Kerimde anlatıldığı şekilde meydana geldiğini ortaya koymaktadır. Eski çağın uygarlıklarına ait tabletlerde ve araştırmalarda elde edilen birçok tarihi bulguda

tufan olayı, kişi ve yer isimleri farklılık gösterse de çok büyük benzerliklerle anlatılmış ve "itaatkâr olmayan sapkın bir kavmin başına gelenler" bir ibret sahnesi olarak insanlığa yansıtılmıştır.

Nuh Tufanı'nın gerçekte nerede yaşanmış olabileceği konusunda yapılan derin araştırmalar sonucu ortaya konulan arkeolojik veriler, olayın daha çok Mezopotamya'da yaşanmış olduğunu göstermektedir. Bu bölge tarihte bilinen en eski ve en gelişmiş uygarlıkların yeşerdiği bir bölge olmasının yanında, Dicle ve Fırat nehirlerinin arasında yer alması nedeniyle, coğrafi konum olarak büyük bir su baskınına uygun bir yapıyı da göstermektedir.

Ağrı ili sınırları içinde yer alan ve son dönemlerde çeşitli araştırmacılar tarafından Nuh'un Gemisi'nin izi olarak gösterilen bir diğer alan ise Gürbulak Oluğu'nun güney kesiminde Telçeker (Sürbehan) ile Üzengili (Meşar) köyleri arasında yer alan doğal anıttır. Aslında bu anıt gemi biçimli bir şekildedir. Türkiye-İran transit yoluna 3,5 km mesafededir. Nuh Tufanı sonucunda karaya oturan geminin ve Nuh'un kayıp kenti Naxuan'ın bu çevrede bulunduğu öne sürülmektedir. Kutsal gemi ve Nuh'un kayıp kenti Naxuan'ı arama çalışmaları 1983 yılından beri sürdürülmektedir. Başta ilk astronotlardan J.T.IRVIN olmak üzere Amerika Birleşik Devletleri'nden bir grup araştırmacı söz konusu sahayı uzun yıllardan beri incelemektedirler.

Kültür ve Turizm Bakanlığı Taşınmaz Kültür ve Tabiat Varlıkları Yüksek Kurulu 17.09.1989 tarih ve 3657

*Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü

**Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Rektörü

sayılı kararı ile gemi kütlesinin korunması gereken taşınmaz kültür tabiat varlığı özelliği gösterdiğini dikkate alarak söz konusu sahayı doğal sit alanı olarak koruma altına almıştır. Bu doğal anıt her yıl çok sayıda yerli ve yabancı turist tarafından ziyaret edilmektedir

Ağrı Dağı ve yakın çevresinin Tarih, Arkeoloji, Sanat Tarihi, Coğrafya, Jeoloji, Ekonomi, Turizm, Etnografya, Dil ve Edebiyat, Teoloji, Spor, Doğal Çevre, Taşınmaz Kültür Varlıkları, Geleneksel Mutfak Kültürü ve Yemekleri kapsamlı bir şekilde ele alınarak 13-14 Eylül 2003 tarihlerinde I. Uluslararası Ağrı Dağı ve Nuh'un Gemisi Sempozyumu, 7-11 Eylül 2005'de II. Uluslararası Ağrı Dağı ve Nuh'un Gemisi Sempozyumu, 12-14 Ekim 2010'da III. Uluslararası Ağrı Dağı ve Nuh'un Gemisi Sempozyumu ve 18-20 Ekim 2017'de tarihlerinde ise IV. Uluslararası Ağrı Dağı ve Nuh'un Gemisi Sempozyumu Üniversitemiz ev sahipliğinde gerçekleştirildi.

Ağrı ili olarak insanlık tarihinin tartışmasız en

önemli destanlarından birine ev sahipliği yaptığımız halde, ne yazık ki bu büyük fırsatı ve potansiyeli günümüze kadar gereği gibi değerlendirememişiz. Üniversite olarak 2003 yılından bu yana Uluslararası Ağrı Dağı ve Nuh'un Gemisi Sempozyumlarını düzenlemedeki amacımız; İnanç turizmi açısından büyük bir potansiyele sahip olan Ağrı Dağı ve Nuh'un Gemisi ile ilgili araştırmalar yapan bilim insanlarını bir araya getirip bu konunun her yönüyle irdelenmesini sağlamak ve günümüzde bu potansiyeli harekete geçirecek ve yöreyi canlandıracak inanç turizmine yönelik alt yapı ve tanıtım çalışmalarına öncülük yapmak, katkı sunmaktır.

Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi olarak biz bunu başarabilirsek; büyük tufandan sonra Hz. Nuh'un Gemisi'nin bu dağın üzerine oturduğu inancı nedeniyle, çok sayıda şiir, mani, öykü, atasözü ve efsaneye konu olan Ağrı Dağı'nı dünyanın en çok ziyaret edilen yerlerinden biri haline getirebilir, bacasız sanayi olarak tanımlanan turizm sayesinde ülke ve bölge ekonomisine büyük bir girdi sağlayabiliriz.

PARLIAMENT MAGAZINE ARTICLE PARLAMENTO DERGİSİ MAKALESİ

✍ Prof. Dr. Lale Tokgözoğlu*

Avrupa Ateroskleroz Derneği Başkanı uyarıyor: Eğer önlem alınmazsa, kardiyovasküler hastalıklar Avrupa'da bir numaralı ölüm nedeni olmaya devam edecek.

Güçlü kanıtlar, kardiyovasküler hastalıkların yalnızca belli başlı risk faktörlerinin basit kontrolüyle azaltılabileceğini gösteriyor.

10 Ekim Salı günü "Putting the Heart First: Closing the Gaps in European Cardiovascular Care (Kalbe Öncelik Tanıyalım: Avrupa'da kardiyovasküler bakımda açıkları kapayalım)" toplantısı öncesinde Prof. Dr. Tokgözoğlu önlem ve kontrol planlarının erkenden ve güçlü biçimde hayata geçirilmesinin Avrupa'nın kardiyovasküler hastalık epidemisini azaltılabileceğini ortaya koydu.

Dünyadaki hastalık yükü bulaşıcı hastalıklardan bulaşıcı olmayan hastalıklara doğru dramatik bir biçimde kayarken Avrupa'da olduğu gibi dünyanın birçok bölgesinde kardiyovasküler hastalıkları ölümün en önemli nedeni haline getirdi. Eğer önlem alınmazsa, en iyimser WHO tahminlerine göre bile kardiyovasküler hastalıklar 2030 yılında dahi en

Unless action is taken, cardiovascular disease will continue to be Europe's number one killer warns European Atherosclerosis Society President

Strong evidence showing it's possible to reduce cardiovascular disease by simply controlling major risk factors, argues Professor Lale Tokgozoglu.

In the run up to the "Putting the Heart First: Closing the Gaps in European Cardiovascular Care" event, On Tuesday 10 October, Professor Lale Tokgozoglu argues that early action and aggressive implementation of prevention and control plans could reduce Europe's cardiovascular disease epidemic.

The global burden of disease has dramatically shifted from communicable to non-communicable diseases, making cardiovascular disease the leading cause of death in Europe as well as most parts of the world.

Unless action is taken, even with the most optimistic WHO predictions, it will continue to be the number one killer in 2030.

*Avrupa Ateroskleroz Derneği Başkanı, Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi Kardiyoloji Anabilim Dalı Öğretim Üyesi

önemli ölüm nedeni olmaya devam edecek. Avrupa'da 11 milyon yeni vakadan fazla kardiyovasküler hastalık görülürken, bunların 6 milyonu Avrupa Birliği'nde görülüyor. Ek olarak kardiyovasküler hastalıklar tüm Avrupa'daki ölümlerin %45'inden, Avrupa Birliği'ndeki ölümlerin ise %37'sinden sorumlu. Kardiyovasküler hastalıklar erkeklerde %12'si hariç, kadınlarda ise %2'si hariç bütün Avrupa ülkelerinde bir numaralı ölüm sebebi.

Gayri safi milli hasılası yüksek ülkelerde kardiyovasküler hastalıkların ölümün bir numaralı ölüm sebebi olduğu çok iyi bilinen bir gerçek. Oysa ki kardiyovasküler ölümlerin %80'i az ve orta gelirli ülkelerde gerçekleşiyor. Bu ölümlerin %50'si de kadınlarda meydana geliyor.

“

Avrupa'nın epidemiyolojik, ekonomik, sosyal ve beslenme açısından bir geçiş döneminde olduğunu görüyoruz. Son yıllarda Avrupa, özellikle az ve orta gelirli ülkeler, hızlı sanayileşme, şehirleşme, ekonomik gelişme ve pazar globalleşmesi yaşıyor. Bu gelişmeler sağlık çıktılarında iyileşme ve beklenen yaşam süresinin uzaması gibi birçok pozitif değişikliğe yol açsa da beraberinde uygun olmayan beslenme alışkanlıkları, fiziksel inaktivite ve obezite gibi sorunlar da getiriyor. Yağ ve enerjinin aşırı tüketimi özellikle Doğu Avrupa'da artarken, sigara, bazı ülkelerde, azalmaya rağmen ciddi bir halk sağlığı sorunu olmaya devam ediyor.

”

There are more than 11 million new cases of cardiovascular disease in Europe of which six million are in the EU.

RELATED CONTENT

- *MEPs Pavel Poc and Karin Kadenbach are set to host a discussion on what can be done to reduce Europe's CVD burden.*
- *EU Commission moves to deny reauthorisation of formaldehyde*
- *Antibiotic resistance: A silent tsunami*
- *MEPs approve new rules to protect workers from carcinogens*
- *MEPs call for strong EU political commitment on eliminating viral hepatitis*
- *Antimicrobial Resistance: Time To Act: A Parliament Magazine special supplement on antibacterial resistance*

In addition, cardiovascular disease accounts for 45 per cent of all deaths in Europe and 37 per cent of all deaths in the European Union. It is the main cause of the death in men in all but 12 European countries, and in women in all but two countries.

It is well known that cardiovascular disease is the leading cause of death in high per capita income countries. However, 80 per cent of the cardiovascular deaths are from low and middle income countries globally, and half of them are women.

Europe is in the midst of an epidemiologic, economic, social and nutritional transition. The past few decades have shown that Europe and especially low and middle income countries have undergone rapid industrialisation, urbanisation, economic development and market globalisation.

Although these developments have led to many positive changes in health outcomes and increased life expectancies, they have also caused inappropriate dietary patterns, physical inactivity and obesity. Fat and energy consumption is increasing mostly in

Kalp damar hastalıklarında ölüm sıklığı açısından Avrupa ülkeleri arasında önemli coğrafi farklar olduğunu görüyoruz. Doğu ve merkez Avrupa ülkelerindeki kardiyovasküler hastalıklara bağlı ölüm hızları Kuzey, Güney ve Batı Avrupa'ya kıyasla daha fazla görülmekte. Son 30 yılda Kuzey ve Batı Avrupa ülkelerinde yaşa göre düzeltilmiş kardiyovasküler ölümlerde azalma görülürken bu oranlar merkez ve Doğu Avrupa'da daha tutarsız ve değişken bir seyir gösteriyor.

Avrupa Birliği'nde yaklaşık 49 milyon kalp damar hastası mevcut olup bunun getirdiği ekonomik yükün 210 milyar Euro gibi ciddi yüksek bir meblağ olduğunu görmekteyiz. Kardiyovasküler hastalıklara harcanan toplam sağlık harcamalarının yüzdelere baktığımızda yarıdan fazla kaynağın yatan hastaların bakımına ve çeyreğinin de ilaçlara gittiğini görüyoruz. Maalesef, önlemenin tedaviden daha önemli ve uygun maliyetli olduğu bilinen bir

Eastern Europe and smoking remains a key public health issue despite its decline in some countries. There are strong geographical disparities across Europe. Eastern and central European countries have higher rates of cardiovascular mortality than Northern, Western and Southern Europe. The past 30 years have seen a decline in age adjusted cardiovascular mortality in most Northern and Western European countries. This change has been less consistent in Central and Eastern Europe. "With almost 49 million people with cardiovascular disease in the EU, the economic cost is high at €210bn per year"

With almost 49 million people with cardiovascular disease in the EU, the economic cost is high at €210bn per year. When we look at the percentage of total health care expenditure on cardiovascular disease, more than half of the resources goes to inpatient care and about a quarter to medications.

gerçek olsa da bu kaynakların yalnızca çok az bir kısmı önleme için ayrılıyor. Halbuki kardiyovasküler hastalıkların etkili önleyici politikalar ile ötelenebileceğinin ve hatta önlenilebileceğinin bilimsel olarak kanıtlandığını biliyoruz.

Kardiyovasküler hastalıklar yüksek kan basıncı, yüksek kolesterol, diyabet, sigara ve obezite gibi önlenilebilen ya da tedavi edilebilen risk faktörleri nedeniyle ortaya çıkar. Ayrıca, yaşam biçimi, sosyoekonomik ve çevresel değişkenler de hastalığın ortaya çıkışında önemlidir. Avrupa’da kardiyovasküler hastalık yüküne katkıda bulunan en önemli risk faktörleri yüksek kan basıncı, yüksek toplam kolesterol, yüksek vücut kitle endeksi, uygunsuz beslenme, sigara ve yüksek kan şekeri.

Ayrıca sosyoekonomik yoksunluğun alkol ve tütün bağımlılığının ve sağlıksız gıdaların tüketiminin artmasına neden olduğunu biliyoruz. Gayri safi milli hasılaya göre Avrupa ülkeleri kıyaslandığında kardiyovasküler riskin düşük gelir ile el ele gittiğini görüyoruz.

“

Güçlü kanıtlar kardiyovasküler hastalıkların yalnızca belli başlı risk faktörlerinin basitçe kontrolüyle azaltılabileceğini gösteriyor. Finlandiya gibi bazı Avrupa ülkelerinde yalnızca sigara, kan basıncı ve kolesterol kontrolüyle kardiyovasküler hastalıklardan kaynaklı ölümlerin ciddi biçimde azaltılabildiği başarı öyküleri mevcut. Ülkemizde son yıllarda tütün ürünlerinin kullanımına karşı verdiğimiz başarılı mücadelenin kalp damar hastalığının önlenmesine çok olumlu yansımaları olmasını bekliyoruz.

”

Unfortunately, primary care gets a small percentage despite the fact that prevention is much more important and cost-effective than treatment. Cardiovascular disease can be prevented or postponed by effective prevention policies.

Cardiovascular disease occurs due to preventable or treatable risk factors such as high blood pressure, high cholesterol, diabetes, smoking and obesity. In addition, lifestyle, socioeconomic and environmental conditions have a huge impact on the disease’s development.

In Europe, the most important contributors to the burden of cardiovascular disease are high blood pressure, high total cholesterol, high body mass index and dietary risk factors, smoking and high blood sugar.

We also know that socioeconomic deprivation increases the dependence on alcohol and tobacco use as well as leading to the consumption of unhealthy foods. When we look at rankings of European countries according to GDP per capita we see that cardiovascular risk goes hand in hand with low income. There is strong evidence showing that it is possible to reduce cardiovascular disease by simply controlling the major risk factors. There are success stories in some countries in Europe such as Finland where they reduced cardiovascular disease mortality significantly just by controlling smoking, blood pressure and cholesterol.

The WHO has put together a global action plan for the prevention and control of noncommunicable diseases. The goal is to reduce the risk of premature noncommunicable disease deaths by 25 per cent by 2025.

“

WHO bulaşıcı olmayan hastalıkların kontrolü ve önlenmesi için global bir eylem planı ortaya koydu. Hedef bulaşıcı olmayan hastalıklardan kaynaklı erken ölüm riskini 2025 yılına kadar %25 azaltmak. Bu eylem planına göre tütün tüketiminin, tuz alımının, fiziksel inaktivitenin, alkolün zararlı kullanımının, artmış kan basıncının azaltılması ve diyabet ile obezite epidemisinin durdurulması başlıca hedeflerdi.

”

-Kardiyovasküler hastalıkların önlenmesi, sağlıklı kollayıcı ortamların yaratılmasının, ülkesel kapasitelerin güçlendirilmesinin, birinci basamak sağlık hizmetlerinin iyi planlanmasının, evrensel geri ödeme kapsamının ve alanda yüksek kalite araştırmaların öncelik haline getirilmesi ile sağlanabilir.

“

Eğer bireysel WHO hedefleri karşılanabilir ve sağlık sistemleri ülkeler arası ve sağlık hizmeti sunucuları, kardiyoloji dernekleri, sağlık otoriteleri ve AB gibi değişik sektörlerin birlikleriyle güçlendirilebilirse önlem ve kontrol planlarının erkenden ve güçlü biçimde hayata geçirilmesi Avrupa’nın kardiyovasküler hastalık epidemisini azaltabilir.

”

“Prevention of cardiovascular disease needs to be the priority by creating health promoting environments, strengthening the national capacity, people centered primary healthcare and universal health coverage as well as high quality research in the field”

According to this plan, reduction in tobacco use, salt intake, physical inactivity, harmful use of alcohol, raised blood pressure as well as stopping the diabetes and obesity epidemics are the goals. Prevention of cardiovascular disease needs to be the priority by creating health promoting environments, strengthening the national capacity, people centered primary healthcare and universal health coverage as well as high quality research in the field.

Early action and aggressive implementation of this plan may reduce the cardiovascular disease epidemic if the individual WHO targets are met and healthcare systems are strengthened with partnership across countries and different sectors such as healthcare providers, cardiac societies, healthcare authorities and the EU.

Click on the link to register to attend and join Professor Lale Tokgozoglu at the event on “Putting the Heart First: Closing the Gaps in European Cardiovascular Care” hosted by MEPs Pavel Poc and Karin Kadenbach

About the author

Professor Lale Tokgozoglu is President of the European Atherosclerosis Society and Professor of Cardiology at Hacettepe University, Ankara

Interested in this content?

Sign up to our free daily email bulletins.

Antimicrobial Resistance: Time To Act

12 September 2017

A Parliament Magazine special supplement in association with PA International on ending the impending threat caused by antibacterial resistance.

OTİZMLİ GENÇLER İÇİN SANATIN İLETİŞİM ARACI OLMASI

Prof. Dr. Meltem Yılmaz*

Otizm, genel olarak sosyal iletişim zorluğu olarak açıklanabilir. Otizmlı bireyler, insanlarla ilişki kurmada, ortak etkinliklerde bulunma, göz teması kurma gibi konularda çekimserdirler. Çevreleri ile ilişkileri ya hiç yoktur ya da oldukça kısıtlıdır. Yalnızlığa ve aynılığa karşı arzuları vardır. Dolayısıyla, öğrenme güçlüğü yaşarlar. Çevresel deneyimlere karşı ilgisizdirler.

Bu rahatsızlık 1942 yılında Leo Kanner tarafından keşfedilmiştir. Bu keşif aniden olmamıştır; benzer davranış özellikleri gösteren sekizi erkek, üçü kız olmak üzere toplam onbir çocuk üzerinde dört yıl gibi bir sürede detaylı yapılan gözlemler sonucunda gerçekleşmiştir. Leo Kanner, 1943 yılında “Etkin İlişki Kurmada Otistik Rahatsızlıklar” başlıklı makalesini yayımlamıştır. Otizm, erken çocukluk döneminde ortaya çıkmaktadır ve doğuştan olma bir durumdur. ‘Otistik’ kelimesi, ‘benlik’ demek olan Yunan kelimesi ‘AUTO’ dan türetilmiştir.

Otizmlı çocuklar için öncelikle davranış eğitimi ile dil ve konuşma eğitimleri verilmektedir. Özel eğitim, aile ve çevre desteği ile hem davranışlarında, hem de akademik eğitimlerinde ilerleme gösterebilirler. Otizmlı çocuklar daha çok görsel malzemeler ile eğitim alırlar. İletişimi de görsel duyuuları üzerinden sağlama yönünde farklı yöntemler uygulanır. Dil ve konuşma yetersizliklerinden dolayı aileleri ile iletişimlerini resimler yardımı ile kurmaya yönlendirilirler. Dolayısıyla, görsel hafızaları gelişim gösterir. Bu yazıda örnek alınan örnek kişi Remzi Yılmaz

iletişim dosyası kullanmayı reddetse de, farklı yöntemlerle görsel iletişim yönünde ilerlemeler göstermiştir. Örneğin, günlük hayatta yaşananları şematik çizimlerle anlatan küçük kartlar oluşturarak ve bu kartlar üzerinden çalışarak (Foto 1). Çizimler ve diğer görsel malzemelerle dil ve konuşma çalışmaları, bir yandan Remzi’de var olan çizim ilgisini artırmıştır. Kendine has çizgi karakteri ile insanları, şekilleri ve nesneleri karikatürize ederek çizmeye başlamıştır. Remzi televizyon haberlerinde sık sık izlediği siyasi liderlerin karikatürlerini, onları televizyonda izleyerek çizmiştir (Foto 2). Çizime olan ilgi alanını desteklemek için 2012 yılında, Hacettepe Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Seramik Bölümü Doktora öğrencisi Caner Yedikardeş’ten seramik dersleri almaya başlamıştır. Seramik eğitimi ile birlikte ilgi alanı netleşmeye başlamıştır. Kağıt üzerinde çizerek projelendirdiği karakterleri seramik olarak üçüncü boyuta taşımıştır (Foto 3). Sevdiği bir uğraş ile meşgul olmak otizmin belirgin özellikleri olan tekrarlayan hareketlerin azalmasına, insanlarla iletişiminin artmasına, özgüvenin gelişmesine yardımcı olmuştur.

* Hacettepe Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı Bölümü
YÖK Engelli Öğrenci Komisyon Üyesi / John, Donvan, Caren Zucker (2016) In a Different Key The Story of Autism, Broadway Books Yay., s:39-40, New York.

Foto 1: Günlük yaşamının çalışıldığı kart örnekleri (Yılmaz, 2013).

Foto 2: Karikatür, Kılıçdaçoroğlu,
(Yılmaz, 2015)

Karikatür, Davutoğlu,
(Yılmaz, 2015).

Foto 3: 2 boyutlu çizimin seramik ile 3 boyuta taşınması (Yılmaz, 2015)

Böylece, gündelik hayatta gerek yaşantısından, gerek televizyon kanallarında gördüğü karakterlerden etkilendiklerini çizgilerine yansıtmaya; sonrasında da seramik eğitiminin katkısı ile daha gerçekçi bir ifade olarak gördüğü üç boyutlu eserlere dönüştürmüştür. Remzi, hayal dünyasını, rüyalarını, korkularını da aynı şekilde çizgilere ve seramiğe taşımıştır. Bu şekilde, sanat aracılığı ile onun iç dünyasını, aktarmak istediklerini, daha somut olarak izleme imkanı oluşmuştur. Bu gelişmeleri 'Otizmli Gençler için Sanatın İletişim Aracı Olması' başlıklı uluslararası katılımlı bir proje ile hem Türkiye'de hem Oslo'da kamuoyu ile paylaşmak istedik. Proje kapsamında 'Autism = Human' başlıklı sergi ile, 'Otizmli Gençler için Sanatın İletişim Aracı Olması' konulu bir toplantı gerçekleştirilmiştir.

Sergi etkinliği Remzi ile birlikte iki Norveçli genç otizmli bireylerin eserlerinden oluşmuştur. Etkinlik Oslo'daki Strykejernet Sanat okulu tarafından desteklenmiştir. Strykejernet Sanat okulunun direktörü Kjetil Teigen, proje katılımcısı olmayı kabul ederek okulun galerilerini sergiler için kullanıma

açmıştır. "Autism = Humanity" başlığı altında Remzi'nin 'Remo' adı ile ikinci solo sergisi Galleri Autonom'da; Agnes Sundby, Martin Staff Bakken isimli Norveçli otizmli gençlerin sergisi Galleri Brenneriet'de 3 Kasım 2017 tarihinde açılmıştır (Foto 4). Sergi Küratörleri, Tayfun Yılmaz, Eirik Lillebror Mikkkelborg ve Caner Yedikardeş, sergilerin tasarımını oluşturmuşlardır.

Otizmli gençlerin sergi açılışlarından bir gün sonra 4 Kasım tarihinde 'Otizmli Gençler için Sanatın İletişim Aracı Olması' başlıklı panel gerçekleşmiştir. Panelde Eirik Mikkkelborg, otizmli gençlerle yürüttükleri sanat çalışmalarında onlara rahat bir ortam sunduğunu, çeşitli renkte boyaları masanın üzerine bıraktığını ve onları özgürce boyaları kullanmaları için cesaretlendirdiğini dile getirdi.

Anders Hansen, otizmin filmlerde çok istisna durumlar olarak ele alındığını, onların sadece film olduğunu vurgulayarak üzerinde araştırma yapılması gereken bir konu olduğunu belirtti. Kjetil Teigen, otizmli bir bayan öğrencinin kendisinin yönlendirmesi ile çizimlerini nasıl geliştirdiğini anlattı. Heidi Sundby, otizmli olan kızı ile ilgili sorunlardan bahsetti ve kızı Agnes ile ilgili yapmış olduğu kısa filmin ödül aldığını belirtti. Candan Terwiel, sanatsal faaliyetlerin otizmli bireylere çok yararlı olacağını, okullarda sanat çalışmalarına daha fazla yer verilmesi gerektiğini ifade etti. Meltem Yılmaz, sanatın otizmli gençlerde iletişim aracı olabileceğini, sanatın iletişim kurma yönü ile de ele alınması gerektiğini belirterek otizm ve mimarlık ilişkisine de vurgu yaptı.

AUTISM = HUMAN

Is it possible to talk without talking?
You won't watch it, you will experience it.

This time in Oslo

3-5 November 2017
Opening: 03. Nov. 17 - 19:00
Brenneriveien 1
Galleri Autonom Oslo

Between the 3rd and 5th of November something big is happening in Oslo. Designer of his own brand Remo, 18 years old autistic artist, Remzi Yılmaz is opening his second solo-exhibition in Oslo, at Gallery Autonom. Under the same title, at Gallery Brenneriet, two Norwegian, autistic artists are going to exhibit their art pieces. Owned by Strykejernet Art School, the galleries are going to host several activities during the exhibition. Giving another angle to the exhibition, the exhibition is going to be the first step of the science-project "The Art as a Mediator for Autist Young People". For more information visit www.autismhuman.com

Galleri AUTONOM

Strykejernet

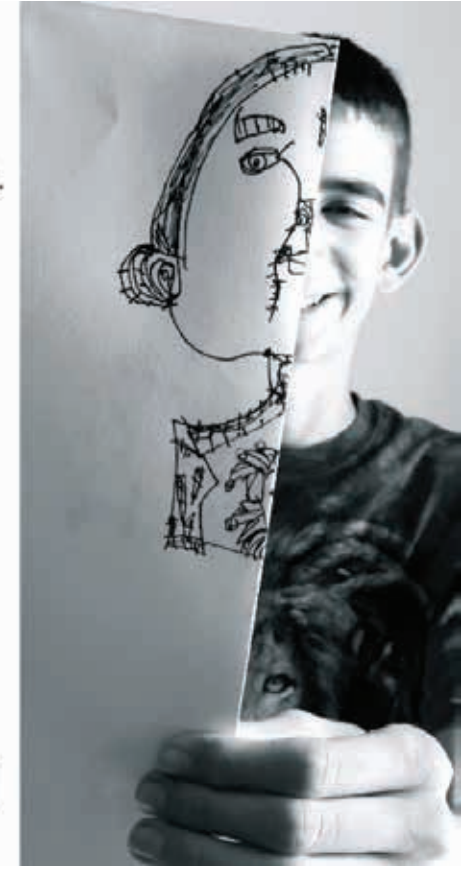

Foto 4: "Otizm = İnsanlık" Sergi Afişi (Yılmaz, 2017).

Çizimleri ile sevdiği kişileri, rüyalarını, korkularını dile getiren Remzi Yılmaz'ın Galleri Autonom'da hem çizimleri, hem seramik eserleri sergilenmiştir.

Sergiyi ziyaret edenler, eserlerde Remzi'nin iç dünyasını çizgilere ve üç boyutlu eserlere nasıl taşıdığını izlemişlerdir (Foto 5).

Oslo Eyalet Meclisi Milletvekillerinden Gülay Kutsal, sergi ile ilgili bir konuşma yapmıştır:

“Çoğumuz kültür ve sanat alanının tüketicileriyiz. Müzik dinliyoruz, kitap okuyoruz, resim ve diğer sanat eserlerini izliyoruz. Kültür ve sanatı dinlemek için olduğu kadar kendimizi geliştirmek ve kendimizi daha iyi anlamak amacıyla kullanıyoruz. Bazılarımız ise sanatçılar ve kültür işçileridir. Bu sanat ve kültür işçileri kendilerini sanatlarıyla ifade etmek, topluma kültür ve sanat yoluyla bir şeyler anlatmak, bir şeyler hissettirmek için varlar. Toplum ise, buna karşılık olarak, kurumları yoluyla, hayatlarımızı zenginleştiren sanatçıları desteklemekle yükümlü.

Foto 5: R. Yılmaz, Hala çizim (Yılmaz, 2015)

“

Yaratıcılığı desteklemek, kültür yoluyla topluma bir şeyler iletmek isteyenleri kendilerini toplumun bir parçası olarak hissetmelerini sağlamakla yükümlü toplum.

”

Aynı zamanda bu yaratıcılığın belli kişiler, belli alanlar, belli etnisiteler, belli eğitim seviyeleriyle sınırlı kalamamasını, toplumdaki her türlü yaratıcı gücün sanat ve kültür hayatında, büyük bir çeşitlilik içinde yer almalarını sağlamalı. Toplumdaki otistik bireylerin de bu sanatsal ve kültürel çeşitliliğin içinde yer almasını sağlamak yine topluma düşen bir görevdir. Çünkü bu harika sergide de görüyoruz ki otistik olmak sanatın ve yaratıcılığın önünde bir engel olmak anlamına gelmemekte, tam tersine bambaşka bir yaratıcılığı sağlayıp biz sanat alıcılarına bambaşka ve yepyeni katkılarda bulunabilmektedir.

Foto 5: R. Y., Hala seramik heykel (Yılmaz, 2015)

“

Oslo, Norveç'in sanat ve kültür açısından en önde gelen şehridir. Şehrimizdeki sanat ve kültür faaliyetleri çok çeşitlilik göstermektedir ve sürekli değişmektedir. Oslo giderek herkese açık, urban ve herkesi kapsayan bir şehir haline gelmektedir.

”

Oslo'nun bu estetik çeşitliliğine katkıda bulunan tüm engelli sanatçıları, otistik sanatçıları kutluyor, sevgili Remzi, Agnes ve Martin'i bize kapılarını açıp dünyamızı zenginleştirdikleri için sonsuz teşekkür ediyorum.”

Türkiye Cumhuriyeti Büyükelçisi Şafak Göktürk ve eşi Gülden Göktürk, projemizim hem sergi hem araştırma bölümlerine, Şubat 2017 tarihinden itibaren destek olmuşlar ve etkinliklerimize katılmışlardır. Oslo'daki Strykejernet Sanat okulunun yanında, Türkiye Büyükelçisi'nin desteği bizi onurlandırmıştır. Uluslararası katılımlı projemizi destekledikleri için çok teşekkür ederiz. Sayın Gülden Göktürk, 3 Kasım günü sergi açılışından önce saat 14.00 de bütün ülke elçilerinin eşleri için Galleri Autonom'da sergiyi tanıtım ve bilgilendirme toplantısı düzenlemiştir. Toplantıda, otizmin belirgin özelliklerinin nasıl aşılabileceği, sanatın otizmlilere nasıl destek olabileceği konuşulmuştur. Ayrıca, 'Otizm=İnsanlık' sergisinden önce, Oslo Kadınlar Grubu'nun fahri başkanı Sayın Gülden Göktürk öncülüğünde, Haziran 2017 tarihinde, otistik çocuklar derneğine yardım amaçlı bir kermes düzenlemiştir. Kermes afişinde Remzi Yılmaz'ın çizimleri kullanılmıştır. Kermes geliri Ankara Otistik Bireyler Derneği'ne bağışlanmıştır.

Projenin devamı olarak, TMMOB Ankara Şubesi'nde 'Otizm ve Mekan' başlıklı sergimiz 5 Aralık 2017 tarihinde açılmıştır. Sergi, Prof Dr Meltem Yılmaz ve Araş. Gör. Büşra Gürdağ tarafından hazırlanmıştır. Sergi, üç ana başlık altında ele alınmıştır:

Konut, Okul ve Özel Eğitim Mekanları. Oslo'da bulunan 'Hauketo Skole' okulunun otizmliler için tasarlanmış bölümleri sergide örnek olarak sunulmuştur. Okulda her otizmliler gencin, ortak sınıfa açılan bireysel odası bulunmaktadır. Okul mimarisinin yaklaşımı "Otizmliler bireyler sosyalleşmeden rahatsız oluyorsa, onları sosyal olmaya zorlamamak gerekir". Bu doğrultuda, otizmliler çocuklar yapının ayrı bir katında eğitim almaktadırlar. Bu katın bütün camları dışarıdan içerisi görünmeyecek şekilde cam filmi ile kaplanmıştır. Ayrıca, birlikte oyun oynayabilecekleri ortak mekânları da bulunmaktadır. Okul ziyaretine izin verdiği ve bizleri okul yaklaşımı ile ilgili olarak bilgilendirdiği için, okul öğretmenlerinden Sayın Alexander Korshavn'a teşekkürlerimizi sunarız.

Sergi ile birlikte yine bir söyleşi gerçekleşmiştir. Bu söyleşide, otizmliler bireylerin duyuşsal olarak konforlu olabilecekleri mekansal özellikler üzerinde durulmuştur. Türkiye'de henüz okullarda bulunmayan fakat, otizmliler çocuklar için bulunması gereken rahatlama odalarının yumuşak malzemelerle kaplanması gerektiğinden ve benzer detaylarından örnekler sunulmuştur. Özel eğitim alanında otizmliler çocuklar, sosyalleşme yönünde desteklenirken mimaride, otizmliler bireylerin rahatsız olmaması için cephelerin dışarıdan içerisi algılanmayacak şekilde tasarlandığı yönünde görüş bildirilmiştir.

Sonuç olarak, 'Otizm = İnsan' sergisi ile 'Otizm ve Mekan' sergisi ve panel ile söyleşi, büyük ilgi görmüş, özellikle otizmliler çocukların aileleri etkinlikleri ilgi ve merakla izlemişlerdir. Bu projeyi gerçekleştirmede amacımız, otizmliler bireylerin topluma kazandırılabilmesini göstermek, olumlu bir örnek sunmak ve disiplinler arası çalışmanın önemine vurgu yapmaktır. Otizmliler bireylerin topluma kazandırılması yönünde farklı disiplinlerde uzmanların ve otizmliler çocuğu veya yakını olan bireylerin birlikte araştırma yapmaları büyük önem taşımaktadır. Özellikle üniversitelerin, otizmliler bireylerin topluma kazandırılması yönündeki araştırmaları özendirici ve destekleyici olmaları gerekmektedir.

HER BEDEN BİR MÜZİSYEN HER BEDEN BİR ORKESTRA: OMURİLİK FELÇLİ ÇOCUKLARLA BEDENSEL VE MÜZİKAL DİYALOGAR

✍ Dr. Ebru Tuncer*

TOPLULUK MÜZİĞİ

Topluluk müziği uygulamaları özellikle İngiltere’de 1960’lardan sonra gelişmeye başlamış, 1980’lerde daha da hızlanarak yayılmayı sürdürmüştür. Avrupa’nın pek çok ülkesinde, Avustralya ve Kuzey Amerika’da benimsenerek karşı çıkılan de desteklenen pedagojik buluşları ve repertuar alternatiflerini de beraberinde getirmiştir. Topluluk müziği programlarının ayırt edici özellikleri ve bu programların ortaya çıkışlarının nedenleri incelendiğinde görüş birliğine varılan kavramlarla karşılaşırız. Örneğin, topluluk müziği programları, müzik uygulamalarını merkezi ve ortak bir metot, eğitim programı ve mekânla sınırlandırılmış “sınıf”ın dışına çıkarır ve herkes için, hayat boyu, keşfederek ve aktif uygulama ve paylaşma alanına yerleştirir. Bu programlar farklı nitelikteki katılımcıları, örneğin fiziksel engelliler, farklı müzik yapma ve aktarma şekillerini, dijital ortamda müzik, beden müziği, ritm çemberi, popüler müzik uygulamaları ve doğaçlama gibi topluluk müziği alanına davet eder hatta o alanın oluşması için çaba sarf eder. Topluluk müziği uygulamalarında kullanılan yaklaşım ve gereçler—uluslararası ya da bölgesel çeşitlilik içerisinde—her grubun karakteristiğine, ihtiyaç ve taleplerine göre adapte edilir.

Topluluk müziği için müzik alanı, aktif müzik yapma ve müziksel keşif eylemlerinin pratik edildiği ve sürekli olarak tanımlandığı yerlerdir. Aktif katılımı ve müzikal keşiflerin sürekliliğini merkeze koyan topluluk müziği anlayışı bir yandan “yeni müziği” ve “yeni müzik yapma” yöntemlerini araştırırken bir yandan da sonuç odaklı üretmemeye çalışır. Topluluk müziği çalışmalarında yaratıcı, sorgulayıcı ve keşfedici müzik yapma eylemi katılımcılarla beraber inşa edilir. Bu süreç beklenmedik müziksel sonuçlara açıktır ve işbirliği ile yürütülür.

“

Topluluk müziği uygulamalarında topluluk müzikçisinin adı “kolaylaştıran” olarak adlandırılır. “Kolaylaştıranlar” olarak topluluk müzikçileri, müziksel deneyime liderlik etmekle deneyimi kontrol etmek arasındaki hassas çizgiyi önemserler. Aktarma biçimleri ise “kolaylaştırma” ve karşılıklı keşfetme olarak ifade bulur.

”

*Dokuz Eylül Üniversitesi Müzik Eğitimi Anabilim Dalı

Bu biçimlerin en iyi şekilde uygulandığı alan “atölye” olarak kavramlaşır. Bu alan deneylerin, yaratıcı uygulamaların, kendiliğindenliğin gerçekleşebildiği, birlikte müzik yapmanın inşa edildiği, kendi zamansallığı ve mekânsallığı olan ve kendinden önceki müzik yapma şekillerinin yeniden inşa edildiği bir alandır. Topluluk müzikçileri sosyal, kültürel, ekonomik ve fiziksel olarak dezavantajlı birey ve gurupları önemser ve onların müzikle seslerini duyurmaları için uğraşır. Bir yandan da aktif katılımın, içeriğe duyarlılığın ve fırsat eşitliğinin vurgulandığı farklı atölye alanları yaratırlar. Bu sebeple topluluk müzikçileri insanlararası iletişimi ve sosyal farkındalığı yüksek, kolaylaştırıcı rolü üstlenebilen ve farklı müzik stillerinde akıcı becerilere sahip kişilerden oluşmaktadır.

Bu yazının konusu olan ve topluluk müziği atölye çalışmasına katılan omurilik felçli çocuklar fiziksel engelleri dolayısıyla özel eğitim ya da kaynaştırma sistemi içerisinde eğitimlerine devam etmektedirler. Aileler ve çocuklarla yapılan görüşmelerde

onların Türkiye Omurilik Felçliler Derneği’nin çabalarının ötesindeki eğitim-öğretim alanlarında müziksel etkinliklere katılma, okullarındaki müzik çalışmalarında rol alma şanslarının bulunmadığı görülmüştür.

“

Bu çocuklar merkezi bir müfredatla kurgulanan, öğretmen ve öğrencinin rollerinin önceden tanımlanıp dağıtıldığı, işbirliğine, beraber keşfetme ve müziksel gereçleri uyarlayabilme esnekliği olmayan müzik sınıflarında yer bulamamakta ve sessizleşmek zorunda kalmaktadırlar.

”

Topluluk müziği üzerine kuramsal ve pedagojik tartışmalar çeşitlenirken bir yandan da bu uygulama

ve programların müzik eğitimi çerçevesinde ele alındığı ve eğitsel potansiyeli üzerine odaklandığı çalışmalar da yapılmaktadır.

Her ne kadar topluluk müziği uygulamaları kendi içinde özel koşulları, ayırıcı nitelikleri ve ihtiyaçları barındıran topluluklarla yapılan müziksel süreçleri ifade etse de (örneğin fiziksel engelliler) okulu ve sınıfı oluşturan topluluk da homojen bir yapı değildir ve birbirine benzeyen bireylerden oluşmamaktadır. Dahası bu yönde yapılan çalışmalara göre, topluluk müziği uygulamalarının eğitsel potansiyelinden faydalanarak, müzik eğitiminin kapsamını yeni ve alternatif kavramlarla geliştirip müzik sınıfının içeriğini sosyal farkındalığı arttırarak zenginleştirmek mümkündür.

Öğretmenler toplumun çıkarları ve iyiliği doğrultusunda davranmakla sorumludurlar. Müzik öğretmeni de topluma açılarak bu “sosyal sözleşme”yi benimsemeli, ihmal edilmiş, sessizleşmiş topluluklara, farklı ya da iç içe geçmiş sosyal ve sanatsal alanlara ulaşmalı ve onları anlamaya çalışmalıdır.

Her müzik atölyesi ya da sınıfı—özellikle antropolojik bir lensle bakıldığında—toplumun farklı niteliklerinin gözlemlenebildiği ve yine bu niteliklerin ilişki içinde olduğu kültürel bir alan olarak ifade edilebilir.

MÜZİKSEL KARŞILAŞMALAR VE ÖĞRENMELER

Her yeni kültürel ve müziksel karşılaşma, kişinin kendini ve içinde bulunduğu topluluğu tanımlaması ve sorgulaması açısından bir fırsattır. Bu çocuklarla karşılaşmaların bu anlamda eğitimi ya da “kolaylaştırıcı”ya kattıklarından bazıları aşağıda ifade edilmiştir. Çalışmaya katılan çocuklarla her hafta 2 saatlik müzik çalışması yapılmıştır. Müzik çalışmalarını, aktivite ve materyallerini özel ihtiyaçları olan bir grup için geliştirme ve uyarlamanın zorlukları fark edilmiş ve ilk haftaların bu çocukları tanımaya ayırmak gerektiği anlaşılmıştır. Çocuklar ile buluşmaların içeriği zamanla topluluk müziği çalışmalarının karakterine de uygun bir şekilde, kendiliğinden oluşmaya başlamıştır.

“

Çalışmaların başlangıcından itibaren egzersizler (kendiliğinden gelişen pek çok egzersiz gibi) mekânı tanımak, beden/hareket/müzik ilişkisini anlamak ve ortak bir ritm oluşturmak amaçlı olarak sürdürülmüştür. Sonrasında hem ses ve nefes egzersizleri, çocukların el, parmak ve kollarının yapabileceklerini anlamak hem de kaslarını güçlendirmek için egzersizler yapılmıştır.

”

Fiziksel engelli bireylere kolaylaştırıcılar ile birlikte çalışabilecekleri bir atölye ortamı sağlandığında, müziksel keşif yapıp üretmeleri mümkün olacaktır. Bu amaçla her buluşmada çocuklar mutlaka daire olup düşüncelerini seslendirmişlerdir. Bu dairede ilk başlarda en çok çocukların “yapamıyorum” duygusu ve bunun nedenleri üzerine konuşulmuştur. Çocukların “yapamıyorum” duygularının arkasındaki sebepleri araştırırken “kolaylaştırıcı” olarak gurupta yer alan eğitimci de kendi sorumluluğunda olan kısımları bulup çıkarmaya çalışmıştır.

Çalışmalar süresince ‘kolaylaştırıcı’ şu soruların cevaplarını anlamaya ve cevaplamaya çalışmıştır: “Atölye çalışmalarında çocukların hepsinin yapabilecekleri üzerinden gidebiliyor muyum? “Egzersiz ve aktiviteleri ortak paydada buluşabilecek kadar kolaylaştırıp sadeleştirebiliyor muyum?” Bu deneyimin “kolaylaştırıcıya” öğrettiği en temel şeylerden biri genel müzik eğitiminde “aynı” müzikal fikir ve malzemeyi farklı gruplar için uyarlama becerisinin önemi ve bunu yaparken de eleştirel bir şekilde ve birlikte anlamaya çalışma alışkanlığının geliştirmenin gerekliliği olmuştur.

Haftalar içerisinde grup ritmi oluşturulmuş, egzersizler, şarkı ve ritim uygulamaları yapılmıştır.

Tekerlekli sandalyelerle yapılabilecek farklı formlar üzerine çalışılmıştır. Dünyadan başarılı örnekler incelenmiş ve izlenmiştir. Bunları yaparken şarkılar müzikal bir harita olarak tüm gruba yol göstermiştir. Üzerinde çalışılan şarkılar ve ritim çalışmaları beraberce hikâyelendirilmiş ve ortaya bir ürün çıkmıştır.

“

UNESCO’nun Çocuk Hakları Bildirgesi’nden yola çıkarak her çocuğun dans etme ve müzik yapabilme hakkına vurgu yapan bu çalışma, buluşmaların başında beraberce kabul edilen sessiz sözleşmeyi de gerçekleştirmiştir. O da her birey ve her bedenın müzik yapabileceği ve birbirleriyle iletişime geçerek bir müzik topluluğu oluşturabileceğidir.

”

Bu deneyim eğitimci açısından hem zorlayıcı hem de ödüllendirici olmuştur. Bir akademisyen, eğitimci ve araştırmacı olarak “herkes için müzik” ve “topluluk müziği” kuram ve uygulamaları bu süreç boyunca çalışmalara rehberlik etmiştir. Bir yandan iki tane engelle karşılaşmıştır:

1) Fiziksel Engeller: Çocuklarla yapılan çalışmaları iki kez sergiledikten sonra farklı yerlerde de tekrar edilmek istenmiştir. İstanbul’da bir üniversite’nin konser salonu ve iki ayrı belediyenin konser salonları sahneye rampaları olmaması dolayısıyla kullanılamamıştır.

2) Profesyonel ve Müziksel Engeller: Bu müzik atölyeleri boyunca geleneksel ve kullanımda olan materyal ve uygulamaların özel eğitime ihtiyaç duyan bireyler için adapte edilmediği ve böylesine uyarlama çalışmalarının müzik eğitimcileri tarafından cesaretle yapılmadığı fark edilmiştir.

DÜŞÜNÜMSEL ÇIKARIMLAR

Türkiye Omurilik Felçliler Derneği tarafından 12 engelli çocukla uluslararası bir şenlik için müzikli bir gösteri hazırlamam teklif edildiğinde topluluk müziği ve müzik eğitimi kavramlarının böylesine iç içeliği ve birbirlerinin olanaklarından sonsuz faydalanabileceği üzerine düşünmemiştim. Müziği dil gibi hem sosyal ve kültürel iletişimimizin hem de biyolojik özelliklerimizin bir toplamı ve ürünü olarak gören ve müziği insanın gelişiminden bir parçası olarak değerlendiren müzik eğitimi felsefem, bu deneyim süresince de her bireyin ve her bedenin ötekileştirilmeden müzik yapmayı hak ettiği inancı üzerinden gelişmesini sürdürmüştür.

Bu deneyim üzerine yapılacak çokça yansıma var. Bu satırları yazarken bu deneyimle ilgili birçok imge, an, duygu ve müzik zihnimde yankılanıyor ve derinlemesine keşfedilmeyi bekliyor. Bunlardan bir tanesi Batuhan'la ilgili. Batuhan, grubun en sessiz

üyesiydi. Haftalar boyunca çalışmalara sözel olarak hiç katılmadıysa da gelmeye devam etti. Sık sık onun yanına yaklaşıp “Batuhan, sesini duymak istiyorum” ya da “Batuhan, eğleniyor musun?” derdim. Asla cevap vermezdi. Kafasını onaylarcasına sallardı sadece. Zaman zaman ellerini tutup müziğe beraberce eşlik etmemizi sağlardım. Yine ona yaklaştığım bir gün, o güne kadar hiç fark etmediğim bir şeyi fark ettim. Belki de daha önce ona o kadar da çok yaklaşmamı istemediği için olabilirdi bu. Sandalyesinin iç kısımları sanki bir gencin yatak odasının duvarları gibi sevdiği Türk ve yabancı pop şarkıcılarının sticker'larıyla kaplıydı. Şarkıcılar ve müzikleriyle ilgili hiç soru sormadım ona. Ama bu deneyim onun dünyasından bir parçayı görmemi ve bunun üzerine düşünmemi sağladı. O zamandan beri kendime bazı sorular sorup durdum: Batuhan o şarkıcıları televizyonda izlerken neler hissediyordu? Onlar gibi şarkı söylemek ve dans etmek istiyor muydu?

“

Fiziksel engelli çocuklara fırsat verildiğinde ve onlar için uygun müzikal topluluklar oluşturulduğunda, müzik yapma ve paylaşma becerilerini ortaya çıkarıp geliştirebilirler. Atölye alanını müzikal katılımın, fırsat eşitliğinin, erişilebilirliğin ve gelişimin pratik edildiği bir alan olarak tanımlayan topluluk müzisyenlerinin görüşlerinin pek çoğu, bu çocuklarla yaptığımız çalışmada kısmen olsa da gerçekleşmiştir. Atölyenin karakteri ve bağlamıyla ilişkili olarak katılımcılar, kendi dünyalarını müzikle ifade edip, kendilerini daha iyi tanımlayabilirler. Bu çalışmada, çocuklar ve kolaylaştırıcı, ortak çabaları ve her birinin ortak sözleşmeye olan inancıyla birlikte bir müzik topluluğu oluşturmayı başardılar. UNESCO'nun Çocuk Hakları Bildirgesi'ne eklenen kurgusal ilke: “Her çocuk dans edebilmeli ve müzik yapabilmelidir!” kolay başarılabilen bir ilke olmamakla beraber bu çalışmayla vurgulanmış ve ifade edilmiş oldu.

”

Bu atölye çalışması, uluslararası topluluk müziği kuram ve uygulamalarından yararlanarak, özel nitelikleri olan toplulukların müzik eğitimi uygulamalarına model olmaya çabalamıştır. Özgür bir şekilde müzik yapma, aktarma yaklaşımlarına ve materyal-

lerine ihtiyaç duyan, karşılıklı keşfetme ve geliştirmeye açık olan bu modelin daha da zenginleşmesi için benzer kuramsal ve uygulamalı çalışmaların yapılmasına çokça ihtiyaç vardır.

ANADOLU'DAN TÜRKİSTAN'A GÖNÜL KÖPRÜSÜ: HOCA AHMET YESEVİ ULUSLARARASI TÜRK- KAZAK ÜNİVERSİTESİ

✍ Prof. Dr. Mehmet Şişman*

Bir gün yolunuz Türkistan'a düşerse, orada yükselen Hoca Ahmet Yesevi Türbesini görünce büyük bir heyecan yaşarsınız. Burası, Orta Asya'nın adeta Kabesi gibi görülen, her gün ziyaretçilerinin olduğu kutsal bir mekândır. Hemen yakınında Hoca Ahmet Yesevi'nin yaşadığı evi ziyaret ederseniz, onun ömrünün son zamanlarını inzivaya çekilerek geçirdiği kerpiçten bir yapı görürsünüz ve kendinizi o manevi iklimin içinde hissedersiniz. Ahmet Yesevi'nin Orta Asya'da inşa ettiği hoşgörüye dayalı tasavvuf kültürünü, onun yetiştirdikleri alperenler, Tabduk Emreler, Yunus Emreler, Sarı Saltuklar, Anadolu'ya oradan Balkanlar'a taşımışlardır. Bugün Hoca Ahmet Yesevi Türbesinin hemen yanı başında yükselen Ahmet Yesevi Üniversitesini görünce, onun torunlarının bu defa da Anadolu'dan oraya onun açtığı yolda bilimin ışığını taşıdıklarını müşahade edersiniz.

Hoca Ahmet Yesevi Uluslararası Türk-Kazak Üniversitesi, Türk kültürüne kattığı zenginlik ve ortaya

koyduğu birleştirici ve bütünleştirici anlayışla Türk halklarının tarihin derinliklerinden beslenen ortak değerlere dayalı manevi birliğini oluşturmaktadır. Türk devlet ve akraba topluluklarından gelen öğrenciler, burada bir çatı altında ortak dil, ortak tarih ve ortak bir kültür içinde eğitim almaktadırlar. Üniversite sayesinde Hoca Ahmed Yesevi'nin Alperen geleneğinin ocağı, dokuz asır sonra yeniden Türkistan olmuştur. Üniversite, Türk dünyasından gelen gençleri aynı çatı altında bir araya getirerek, tıpkı yüzyıllar öncesinde Hoca Ahmed Yesevi'nin yaptığı gibi onları yetiştirip, ülkelerinin geleceği için faydalı olacak işler yapmalarına ön ayak olmaktadır.

Gaspıralı İsmail'in bir asır önce söylediği gibi “dilde, fikirde, işte birlik” anlayışı ile Hoca Ahmet Yesevi Uluslararası Türk-Kazak Üniversitesi, bozkırın ortasında farklı ve akraba dil ve kültürleri bir arada yaşatarak öğrencilerini ortaklaşa inşa edilen bir kültür etrafında birleştirmektedir. Türk devlet ve akraba toplulukları arasında bilimsel ve kültürel ilişkilerin

*YÖK Yürütme Kurulu Üyesi ve KTMÜ Müttevelli Heyet Üyesi.

geleceğini şekillendiren güçlü bir köprü olabilmek amacıyla, “köklü geçmişten güçlü geleceğe” sloganı ile yola çıkmıştır.

ÜNİVERSİTENİN KURULUŞU

Ahmet Yesevi Üniversitesinin temelleri, Kazakistan Cumhurbaşkanı Nursultan Nazarbayev tarafından Kazakistan’ın bağımsızlık öncesinde “Türkistan Devlet Üniversitesi” adıyla 6 Haziran 1991 tarihinde atıldı. 16 Haziran 1991’de bağımsızlığını ilan eden Kazakistan’ı ilk tanıyan ülke, Türkiye Cumhuriyeti oldu. 31 Ekim 1992 tarihinde Kazakistan ile imzalanan uluslararası anlaşma ile Türkistan Devlet Üniversitesinin adı Hoca Ahmet Yesevi Uluslararası Türk-Kazak Üniversitesi oldu. Üniversite, Türkiye Cumhuriyetinin ilk sınır ötesi yüksek öğretim tecrübesi olması nedeniyle önemli bir misyon üstlendi.

Türk topluluklarının ortak manevi atası, Ahmed Yesevi’nin medfun bulunduğu mekânında kurulan Ahmet Yesevi Üniversitesi, iki ülke arasındaki eği-

tim ve iş birliğine verilen önemin en somut örneğini yansıtmaktadır. Ahmet Yesevi Üniversitesi, Türkiye ile Ortaasya ve Kazakistan arasında “eğitim ve kültür köprüsü” olma misyonunu üstlenerek; Türk ve Kazak halklarının her zaman büyük bir gönül birliği içinde olduğunu göstermektedir. Üniversite, temelleri ortak tarih, kültür, dil ve inanca dayanan köprüleri daha da güçlendirmek, kardeş toplulukların gelecek nesillere karşı ortak görev ve sorumluluk bilinciyle çeyrek asırdır faaliyetlerini yürütmektedir.

Ahmet Yesevi Üniversitesi, eğitim-öğretime başladığı tarihten bu yana istikrarlı bir şekilde gelişmiştir. Bulunduğu bölgenin eğitim seviyesinin yükselmesine katkıda bulunmasının yanında, küçük bir yerleşim yeri olan Yesi’den yüz bini aşan nüfusuyla hızla gelişen Türkistan şehrinin oluşmasına vesile olmuştur. Türk Dünyasının manevî başkentinde olan bu Üniversitenin Orta Asya’da uluslararası düzeyde etkili bir cazibe merkezi olabilmesi için geçen yirmi beş yıllık süreçte sürekli bir gelişme kaydedilmiştir.

Uluslararası bir üniversite olmanın sorumluluğu ile hareket ederek, 21 ülkeden 33 farklı Türk ve akraba topluluğundan öğrencilerin bir arada eğitim gördüğü, bölge ve dünyadaki üniversitelerle eğitim alanında işbirliği protokolleri imzalayan ve protokolleri etkin bir şekilde yürütmeye özel bir önem veren bir üniversiteye dönüşmüştür. Üniversiteyi, küreselleşen dünyada güçlü ve rekabet edebilen kurumsal bir yapıya kavuşturmak için taraf ülkeler başta olmak üzere bölge ve dünyadaki üniversitelerle ve seçkin kuruluşlarla uluslararası anlamda işbirlikleri geliştirilmiştir. Bu amaçla, dünyanın (Rusya, Çin, Mısır, Polonya ve BDT ülkeleri) farklı 41 yükseköğretim kurumu ile işbirliği anlaşması imzalanmıştır. Üniversitenin dünya üniversiteleri arasında yer alabilmesi için ulusal ve uluslararası düzeyde gelişime katkıda bulunacak her türlü faaliyetler sürekli desteklenmektedir.

ORGANİZASYON YAPISI

Üniversite, uluslararası anlaşma gereği Türkiye ve Kazakistan Hükümetlerince eşit sayıda atanan 10 kişilik Mütevelli Heyeti tarafından yönetilmektedir. Bakanlar Kurulu kararıyla atanan üyeler arasında biri, Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanınca Mütevelli Heyet Başkanı olarak atanmaktadır. Mütevelli Heyeti, üniversitenin kamu tüzel kişiliğini temsil eden, en yüksek karar organıdır. Anlaşma gereği Mütevelli Heyet Başkan Vekili (Başkan Yardımcısı), diğer dört üye ve Rektör, Kazakistan Cumhuriyeti Hükümeti tarafından, Rektör Vekili (Eş Rektör) ise Türkiye Cumhuriyeti Yükseköğretim Kurulu tarafından atanmaktadır. Üniversitenin ita amirliğini, Rektör ve Rektör Vekili birlikte yürütmektedir.

FAKÜLTELER VE MERKEZLER

Ahmet Yesevi Üniversitesinde, örgün ve yaygın olmak üzere bugün 10 fakülte ve 1 yüksekokulda 15 binden fazla öğrenci öğrenim görmektedir; 900 dolayında akademik personel görev yapmaktadır. Üniversite; Sosyal Bilimler Fakültesi, Beşeri Bilimler Fakültesi, Filoloji Fakültesi, Fen Fakültesi, Mühen-

dislik Fakültesi, Sanat Fakültesi, Tıp Fakültesi, Dış Hekimliği Fakültesi, Hazırlık Dil Öğretim Fakültesi ve Sosyal Bilimler Fakültesi olarak 10 fakültede eğitim vermektedir.

Üniversitede, akademik programların yanında bilimsel araştırma çalışmalarını yürütmek üzere kurulan altı araştırma enstitüsü, iki araştırma ve uygulama merkezi faaliyet göstermektedir. Almatı’da Avrasya Araştırma Enstitüsü, Türkistan’da Türkoloji Araştırma Enstitüsü, Müze ve Arkeoloji Araştırma Enstitüsü, Ekoloji Araştırma Enstitüsü, Sağlık Bilimleri Araştırma Enstitüsü, Fen Bilimleri Araştırma Enstitüsü, Türkiye Türkçesiyle Uzaktan Eğitim Programları Araştırma ve Uygulama Merkezi (TÜRTEP) ile Türkistan’da Kazak Türkçesiyle Uzaktan Eğitim Programları Araştırma ve Uygulama Merkezi (KAZTEP) faaliyetlerini sürdürmektedir.

TÜRKİYE TÜRKÇESİYLE UZAKTAN EĞİTİM PROGRAMLARI (TÜRTEP)

Üniversite Mütevelli Heyeti, 2001 yılında Uzaktan Eğitim Fakültesini Türk dünyasına yönelik bilgisayar iletişim ağı (internet) ortamında etkileşimli (interaktif) olarak uzaktan eğitim faaliyetlerini başlatmaya karar vermiştir. Bu doğrultuda yeniden teşkilatlandırılan Türkistan Uzaktan Eğitim Fakültesi, 2002-2003 eğitim-öğretim yılından itibaren internet ortamında uzaktan eğitim programlarını başlatmış, yükseköğretimin önündeki zaman ve mekân engellerini ortadan kaldırmış, örgün yükseköğretim programlarına devam etme imkânı bulamayan yahut Türkiye Türkçesi ile öğrenim görme arzusuna rağmen, dünyanın farklı bölgelerinde yaşıyor olmaları sebebiyle buna imkân bulamayan insanlara yeni bir fırsat yaratmıştır. Bugün 22 bölümde yüksek lisans, lisans ve ön lisans eğitimi veren TÜRTEP’te yaklaşık 7500 öğrenci eğitim almaktadır. Bu alandaki tecrübe, 2016 yılından itibaren KAZTEP (Kazak Türkçesiyle Uzaktan Eğitim Programları) adıyla dost ve kardeş Kazakistan’a da aktarılmıştır.

BURS VE EĞİTİM ÜCRETİ

Üniversitede örgün eğitim-öğretim, ücretli, harçsız ve burslu, harçsız ve ücretli olarak yapılmaktadır. Öğrencilerin bursları dönem sonundaki notlarına göre devam etmekte veya kesilmektedir. Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı öğrenciler ile Türk dünya-sından gelen öğrencilere, yılda bir defaya mahsus olmak üzere ulaşım ücreti desteği sağlanmakta; barınma ve kişisel giderleri kendilerince karşılanmaktadır.

EĞİTİM - ÖĞRETİM

Kazakistan ve Türkiye'den öğrenci alımı, ülkelerin merkezî sınavları; diğer Türk devlet ve topluluklarından öğrenci alımı ise özel seçme sınavları ile yapılmaktadır. Eğitim-öğretim dili, Türkiye Türkçesi ve Kazak Türkçesidir. Ayrıca bazı bölümlerde, belirlenen oran dâhilinde, eğitim Rusça ve İngilizce yapılabilmektedir. Üniversitede Türkiye ve Kazakis-

tan başta olmak üzere Türk Cumhuriyetleri ile diğer Türk ve Akraba Topluluklarından gelen öğrenciler öğrenim görmektedir. Takip edeceği programın eğitim dilini bilmeyen öğrencilere bir yıl hazırlık eğitimi verilmektedir.

DİPLOMA DENKLİĞİ

Üniversiteden verilen diplomaların Türkiye'de denkliği kanunla sağlanmıştır. Diplomalar, Kazakistan ve Türkiye'de aynı alan ve seviyede öğretim yapan yükseköğretim kurumlarının diplomalarına eşdeğer olup, diploma sahiplerine aynı hakları sağlamaktadır. Üniversitenin verdiği diplomaların başka devletlerde geçerli olabilmesi, bu devletlerle yapılan veya yapılacak olan anlaşmalara bağlıdır.

YAŞAMA VE BARINMA ALANLARI

Ahmet Yesevi Üniversitesi, eğitim ve öğretim alanındaki evrensel vizyonunu öğrencilerin yaşama

mekânlarında da sağlamayı hedeflemektedir. Bu nedenle Kazakistan ve Kazakistan dışından gelecek öğrencilerine, konforlu, ihtiyaçlara göre düzenlenmiş ferah ve işlevsel barınma imkânı sağlamaktadır. Erkek ve kız öğrenci yurtları, iki, dört ve altı kişilik odalardan oluşmaktadır. Öğrencilerin eğitim hayatları boyunca ev rahatlığında yaşamalarını sağlayacak bu mekânlar, çalışma ve yaşam alanlarıyla kusursuz bir üniversite hayatı için tüm imkanlara sahip olarak düzenlenmiştir. Öğrencilere ve personele sunulmakta olan sağlıklı ve dengeli beslenme hizmeti, aynı anda 400 kişinin yemek yiyebileceği, günde yaklaşık 1500 kişiye hizmet verebilecek modern bir donanımına sahip öğrenci yemekhanesi hizmet vermektedir.

Bir üniversitenin temel parçası, aynı zamanda vasfını ve yeterliliğini gösteren, eğitim ve ilmin, araştırmanın ve ilerlemenin, birikimlerin evleri olan kütüphanelere özen gösteren bir anlayışla modern kütüphaneler oluşturulmaya başlanmıştır. Ulusla-

rarası standartlara uygun kitap koleksiyonu açık raflarda hizmete sunulmaktadır. Merkez Yerleşke içerisinde 2015 yılında açılışı yapılan 7000 metrekare kullanım alanına sahip 400.000 kitap kapasiteli kütüphane binası öğrenci ve akademisyenlere hizmet vermektedir.

Üniversitemiz, Kazakistan ve Türkiye başta olmak üzere, Türk Devletleri ve Akraba Topluluklarının ihtiyaç duyduğu insan gücünü yetiştirebilecek, araştırma ve eğitim bakımından evrensel standartları yakalayan, iki ülkenin işbirliğine yaraşır bir kurum hâline gelmiştir. Bu gelişmeler ışığında 2015 yılı Eylül ayında Astana'da düzenlenen Türk Dili Konuşan Ülkeler İşbirliği Konseyi V. Liderler Zirvesi'nde Kazakistan Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Sayın Nursultan Nazarbayev, Üniversitenin Türk Dünyasının ortak üniversitesine dönüştürülmesini teklif etmiştir. Bu teklif, 25 yıllık süre içerisinde üniversitede yaşanan olumlu gelişmelerin bir ispatı olmuştur.

HUKUK FAKÜLTESİ HUKUK KLİNİKLERİ: DERTLENEREK İLGİLENMEK ANKARA ÜNİVERSİTESİ ÖRNEĞİ

✦ Prof. Dr. Gülriz Uygur*

Hukuk eğitiminde yerleştirilmesi gereken başlıca şey, yargı etiğiyle ilgili değerler ve etik ilkelerdir. Zira erdem sahibi hukukçu olmadan, hukukta adil karar vermek pek mümkün değildir. Bu bağlamda hukukçu kimliğini tanımlayan en temel şey erdem sahibi olmak, yani en başta adil olmak, bilge olmak ve dürüst olmak gerekmektedir. Adil olmak hiç de kolay değildir. Adil olmak için sadece adaletin anlamının ve neyi gerektirdiğinin bilgisine sahip olmak yeterli değildir. Bu bilgiyi harekete geçirerek, her tek durumda adil olanın ne olduğunun bulunması gerekir. Zira hukukta her durum tek ve biriciktir. Hukukun sembolü olan terazi de en başta hâkimler olmak üzere hukukçulara adil olana ulaşma yolunda dengeyi kurmaları gerektiğini belirtir. Hukukçu bu dengeyi bilgi temelinde hareket ederek bulmalıdır. Diğer bir ifadeyle göz kararı ve el yordamı gibi hiçbir bilgiye dayanmayan temelde terazinin dengesini bulamaz. Bu bağlamda bilge olmak önem taşır. Ancak her insan bilge olamaz. Hukukçudan beklenilecek gerçekleştirmesi gereken bilgelikle ilgili erdem, akla yatkın hareket etmek yeteneğini geliştirmektir. Bu yetenek de, adil olmak gibi, yapa yapa geliştirilen bir erdemdir. Bu nedenle hukuk eğitiminde sadece etik değer ve ilkelere teorik bilgisine yer verilmesi yeterli değildir. Bu bilginin harekete geçirilmesinin nasıl mümkün olacağı konusunda da yol göstermelidir. Bunun da başlıca yolu hukuk eğitiminde hukuk uygulamasına yer vermektir. Hukuk klinikleri

de hukuk eğitiminde hukuk uygulamasına yer vermenin başlıca yollarından birini oluşturmaktadır.

HUKUK KLİNİKLERİ

Hukuk eğitiminde hukuk klinikleri uygulaması 1960'lardan itibaren Amerika Birleşik Devletleri'nde yaygın olarak görülmektedir. Bu uygulamanın başlıca doğuş nedeni, Amerika Birleşik Devletlerinde 1960'larda vatandaşların hukuki haklarına ilişkin fazla sayıda düzenleme yapılması ve ancak yoksul insanların hukuki haklarının bilgisine sahip olmamaları ve adli yardım desteğine ihtiyaç duymalarıdır. Bu bağlamda hukuk klinikleri öncelikle hukuk öğrencilerine hukuki yardıma ihtiyaç duyanlara nasıl yardım edecekleri konusunda hukuki bilgiyle donatmak ve ikinci olarak da hukuk öğrencilerinde hukuki sorumluluğu arttırmak düşünceleriyle doğmuştur. Hukuk kliniklerinin desteklenmesiyle birlikte Amerika Birleşik Devletleri'nde 1970'lerde 134 hukuk fakültesinde bu uygulamaya yer verilirken, 1987'de hukuk fakültelerinin neredeyse hepsinde bu dersin verildiği belirtilmektedir. Amerika Birleşik Devletleri'ndeki bu gelişmeyi Afrika'dan Çin'e ve Avrupa'nın birçok ülkesine kadar dünyanın birçok yerindeki hukuk fakülteleri ders programlarında kliniklere yer vererek izlemiştir ve izlemektedirler. Bu anlamda dünyada hukuk kliniklerinin hukuk eğitiminde hızla yaygınlaşması söz konusudur.

Yukarıda belirtildiği gibi hukuk klinikleri sadece hukuk

eğitimi için değil, özellikle dezavantajlı grupların adalet erişimleri bakımından oldukça önem taşımaktadır. Bu bakımından hukuk kliniklerinin başlıca iki fonksiyonu vardır. Bunlardan ilki hukuk eğitiminde etik değerler ve ilkelerin hukuk öğrencilerinde yerleşmesini sağlamak ve ikincisi de dezavantajlı grupların adalet erişimlerinde katkıda bulunmaktır. Dolayısıyla hukuk klinikleri kapsamında yer verilen hukuki yardım yapılacak kişilerin başlıca özelliği ekonomik bakımdan zor durumda olmaları veya yoksul olmalarıdır. Yoksul olmak yanında diğer ayrımcılık nedenlerinin eklendiği gruplar örneğin kadınlar, engelliler, çocuklar ve yaşlılar hukuk kliniklerinin uygulama alanında yer almaktadır. Hukuk kliniklerinin diğer fonksiyonları arasında hukuk öğrencilerinin uygulamayla tanışmalarını sağlayarak hukuki düşünme yeteneklerini geliştirmek, hukuk uygulamasına hukuk eğitiminde yer vermek ve adalet erişimle ilgili yaşanan problemler ve diğer hukuki problemlere ilişkin çözümler sayılabilir.

Hukuk kliniklerinin uygulanma usulleri de farklılık göstermektedir. Örneğin bazı hukuk klinikleri barolarla işbirliği halinde avukatlık hizmetinden yararlandırmada destek sunma, bazıları uygulamaya ilişkin problemler üzerinde durma ve dava örnekleri inceleme ve diğer bazıları da yasa hazırlama çalışmaları yapmaktadır. Bunun dışında vatandaşlara yönelik hukuki haklarını bilgilendirme yolunda çalışmalar yapan hukuk klinikleri de bulunmaktadır. Her ülkenin hukuk klinikleri uygulamaları, bazı temel benzerlikler gösterse de, farklılıklar göstermektedir. Zira her ülkenin problemleri farklıdır.

ANKARA ÜNİVERSİTESİ HUKUK FAKÜLTESİN'DE HUKUK KLİNİKLERİ

Ülkemizde hukuk klinikleri çalışmaları 2000'lerden itibaren başlamakta ve bunun ilk örneğini Bilgi Üniversitesi'nde yapılan çalışmalar oluşturmaktadır. Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi'nde hukuk klinikleri çalışmaları ise 2006'lardan itibaren başlamaktadır. Bu çalışma ilk olarak kadın haklarına ilişkin bilgilendirme ve aile mahkemelerinde sorunları tesbit etmeye yönelik çalışmalarla başlayıp, daha sonraki yıllarda gittikçe gelişerek üç senelik sertifikalı eğitim prog-

ramı şekline dönüşmüştür. Bu çalışmalar Adalet Bakanlığı Strateji Geliştirme Başkanlığı, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, Ankara Barosu işbirliğinde ve Ankara Adliyesi Aile Mahkemeleri hâkimlerinin gönüllü desteğiyle devam etmektedir.

Ankara Hukuk Fakültesi'nde çalışmaları yapmaya başlatan başlıca iki neden bulunmaktaydı. İlki ülkemizdeki kadınlara yönelik şiddetle ilgili yapılan yeni düzenlemelerle ilgili vatandaşları bilgilendirme amacını taşımaktaydı. Bilindiği gibi bu alanda çok sayıda düzenleme yapılmaya 1990'ların sonundan itibaren yapılmaya başlanmış ve 2000'lerde bu düzenlemelerin sayısı oldukça artmıştı.

Ancak özellikle yoksul kadınların haklarını bilememelerinden dolayı yaşadıkları güçlük nedeniyle, bu konuda vatandaşları bilgilendirme ihtiyacı doğmuştu. Bu ihtiyaç günümüzde de devam etmektedir. Bu nedenle günümüzde de Adalet Bakanlığı desteğiyle Ankara Adliyesindeki hukuk öğrencilerimiz kadına yönelik şiddetle ilgili bilgilendirme çalışmalarını yapmaktadır.

İkinci neden ise hukuk öğrencilerinde belirli etik değerler bilincini kazandırarak erdem sahibi hukukçuların gelişmesine katkıda bulunmaktır. Hukuk klinikleri yoluyla bu farkındalığı öğrencilerin yaparak edinmeleri hedeflenmektedir. Erdem sahibi olmak bilgi konusudur. Erdem sahibi olmak ile aileden öğrenilen ahlaki değer yargılarını birbirine karıştırmamak gerekmektedir. Bu nedenle öğrencilerimize öncelikle teorik bilgi olarak etik değer ve ilkeler bilgisini vermekte ve ardından da bunları hayata geçirmeyi hedefleyen çalışmalar yapmaktayız.

Bu aşamaya neden veya nasıl geldiğimiz ise yine edindiğimiz deneyimle ilgiliydi. Hukuk Fakültesindeki derslerim sırasında belirli erdemlerin ve değerlerin farkındalığını kazandırmakta teorik eğitimde başarılı olmadığımızı görüyordum. Örneğin Hukuk Fakültesi'ne 1. sınıfta gelen hukuk öğrencisi “Adaleti gerçekleştirmek istiyorum” şeklinde bir isteği bulunurken, 4. sınıfta aynı öğrencilerde bu isteğin kalmadığını fark etmiştim. Bu aşamada problemin hukuk eğitimiyle ilgili olduğunu tesbit ettik. Çalışmalarımıza da “biz ne yapabiliriz?” sorusuyla başladık. Amacımız ilk başta fakülteye gelen öğrencideki mevcut adaleti gerçekle-

*Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Öğretim Üyesi.

tirme isteğini sürdürmek ve geliştirmekti. İkinci adımda ise, “biz bunu ancak öğrenciyi işin içine çekersek yani gerçek problemlerle karşılaştırırsak yaparız” sonucuna ulaşıldı ve ardından dertlenerek ilgilenmek erdemi başlıca erdemimiz oldu. Önce bizde, sonra öğrencide.

Ankara Hukuk Fakültesi’nde başlıca erdem olarak dertlenerek ilgilenmeyi ön plana çıkaran çalışmalar yapmaktayız. Dertlenerek ilgilenmek benim tarafımdan geliştirilen bir terim olup, kökeni Aristoteles ve Ioanna Kuçuradi’nin görüşlerine dayanmaktadır. Bu erdem başlıca öğrencilerin önlerindeki problemi ayrıntılarıyla görüp, üzerinde düşünerek uygun çözüm üretmelerine dayanmaktadır.

Bu erdemle ilgili temel şey, öğrencilerin içtenlikle yapacakları şeyi istemeleridir. Bu isteme bilgi eşliğinde hareket etmeyle ve karşındakine tüm yönleriyle açık olmayla ilgilidir. Öğrenci eğitim sırasında “ben ne yapabilirim?” sorusunu sormakla harekete geçmektedir. Bu aşama oldukça önemli olup, öğrencinin problemin kendisiyle ilgili olduğunu görebilmesini sağlamakta ve sorumluluk sahibi hukukçu olarak gelişmesinde önemli bir adım olmaktadır. Bu aşama öğrencilerin üç yıllık çalışmalarının sonunda ortaya çıkmaktadır. Birinci aşamada öğrenciler bazı teorik dersleri almaları gerekmektedir. Bunlar Hukuk ve Edebiyat, Toplumsal Cinsiyet, Hukuk-Etik ve Meslek Etiği dersleridir. Öğrencilerin, kadına yönelik şiddet ve aile içi şiddet konusunda çalışacakları için, toplumsal cinsiyet farkındalığına sahip olmaları zorunludur. Bu zorunluluk CEDAW (Kadına Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Ortandan Kaldırılması Sözleşmesi), İstanbul Sözleşmesi ve 6284 sayılı Kanunumuz’dan kaynaklanmakta ve YÖK’un Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Tutum Belgesiyle de uyum göstermektedir. Bu nedenle öğrencilerimiz Toplumsal Cinsiyet ve Hukuk dersi almaktadır. Hukuk, Etik ve meslek Etikleri dersiyle de öğrencilere etik değer ve ilkeler konusunda teorik bilgi verilmektedir. Hukuk ve Edebiyat dersi ise öğrencilerin empati ve tasarımlama düşüncelerini geliştirmeye yöneliktir.

Bu dersleri alarak ilk yıllarını tamamlayan öğrenciler ikinci yıl uygulama alanına çıkmaya başlamaktadırlar. Bu aşamada öğrenciler vatandaşlara yönelik hukuki bilgilendirme yapmaktadırlar. Bunlardan biri Ankara Adliyesindeki Ada-

let Bakanlığı işbirliğiyle kadına yönelik şiddeti önlemekle ilgili hukuki hakları bilgilendirme çalışmaları ve ikincisi ise Aile ve Sosyal politikalar Bakanlığı işbirliğiyle “İlk Kabul Merkezleri” ne gelen şiddet mağdurlarını bilgilendirme çalışmalarıdır.

İkinci yıl çalışmalarını da tamamlayan öğrenciler son yılda hukuk klinikleri aşamasına geçmektedirler. Bu aşamanın ilk kısmı teorik bilgiler vermeye ve ikincisi ise uygulamada yer almaya ilişkindir.

Ankara Hukuk Fakültesindeki başlıca hukuk klinikleri çocuk istismarıyla mücadele, engelliler, ev içi şiddet, fikrî haklar, hapisaneler, hasta hakları, kentsel dönüşüm, mülteciler, Türkiye’de işçi olmak klinikleridir. Bu klinikler, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi öğretim elamanları sorumluluğunda yürütülmektedir.

Herbir kliniğin çalışması farklıdır. Örneğin hapisaneler kliniğinde hapisanede tutuklular ve hükümlülere hukuki hakları bilgilendirme ve adalete erişimleri yolunda yardım sağlama çalışmaları yapılmaktadır. Ev-içi Şiddet Kliniği ise İlk Kabul Merkezindeki çalışmaları yönetmekte ve aile mahkemeleriyle işbirliğinde çalışmalar yapmaktadır. Türkiye’de İşçi Olmak Kliniği ise İş Mahkemeleriyle işbirliğinde çalışmalar yapmaktadır. Mülteciler Hukuk Kliniği, mültecilerle ilgili hukuki sorunlar üzerinde durmakta ve bu konuda öğrencileri bilgilendirmektedir. Suriye’li mültecilerle ilgili çalışmalar yapılmaktadır. Bu klinikle ilgili uluslararası alanda da çalışmalar yapılmaya başlanmıştır.

Hukuk Kliniği dersinin sonunda ise eğitime katılan öğrencilere Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi ile Adalet Bakanlığı imzalı sertifika verilmektedir.

Geldiğimiz noktada bu çalışmaların öğrenciler için oldukça yararlı olduğu gözlemlerimiz ve yaptığımız anketlerle de ortaya çıkmaktadır. Öğrenciler çalışmaları istekle yapmakta ve sonunda “bu Fakültede yaptığım en anlamlı iş buydu” şeklinde kendilerini ifade etmektedirler. Öğrencilerdeki bu olumlu etkide bizleri, yani Ankara Hukuk Fakültesi’nde hukuk kliniği çalışmaları yapan öğretim elemanlarımızı da her defasında “daha fazla ne yapabiliriz?” sorusuna yöneltmektedir.

YÖK’TEN HABERLER

YÜKSEKÖĞRETİM KURUMLARI SINAVI (YKS) İLE İLGİLİ SIKÇA SORULAN SORULAR VE CEVAPLARI

(Güncellenme Tarihi: 4 Ocak 2018)

1. Yeni sistem ile önceki sistem arasındaki farklılıklar nelerdir?

A) Sınavın uygulanışı bakımından;

Tablo-1: Üniversite-Firma İşbirliği Durum Değerlendirilmesi [2]

Sınavın Uygulanması	Önceki Sistem	Yeni Sistem
Aylar	Mart - Haziran	Haziran
Hafta sonu	3	1
Gün	5	2
Oturum	6	3
Puan Türü	18	5
Baraj Puanı	150/180	150/180

B) Sınavın içeriği ve soru sayısı bakımından;

Tablo-1: Üniversite-Firma İşbirliği Durum Değerlendirilmesi [2]

Önceki Sistem	Birinci Oturum	İkinci Oturum
	- Türkçe - Temel Matematik - Fen Bilimleri - Sosyal Bilimler (Toplam Soru Sayısı: 160)	- Türk Dili ve Edebiyatı-Sosyal Bilimler-1 - Matematik - Fen Bilimleri (Fizik, Kimya, Biyoloji) - Sosyal Bilimler-2 (Tarih-2, Coğrafya-2, Felsefe Grubu, Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi) (Toplam Soru Sayısı: 340)
		Yabancı Dil Oturumu (Toplam Soru Sayısı: 80)
Yeni Sistem	Birinci Oturum (TYT)	İkinci Oturum (AYT)
	- Türkçe - Temel Matematik - Fen Bilimleri - Sosyal Bilimler (Toplam Soru Sayısı: 120)	- Türk Dili ve Edebiyatı - Sosyal Bilimler-1 (Tarih-1, Coğrafya-1) - Matematik - Sosyal Bilimler-2 (Tarih-2, Coğrafya-2, Felsefe Grubu, Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi) - Fen Bilimleri (Fizik, Kimya, Biyoloji) (Toplam Soru Sayısı: 160)
		Yabancı Dil Oturumu (Toplam Soru Sayısı: 80)

2. Temel Yeterlilik ne demektir?

Temel Yeterlilik, adayların sözel ve sayısal alanlarda sahip olmaları beklenen bilgi, beceri ve yetkinliklerini kapsar.

3. TYT hangi alanlardan soruları içerecektir?

TYT’de Türkçe, Sosyal Bilimler, Temel Matematik ve Fen Bilimleri alanları ile ilgili sorular yer alacaktır. Türkçe Testinde; Türkçeyi doğru kullanma, okuduğunu anlama ve yorumlama, kelime hazinesi, temel cümle bilgisi ve imla kurallarını kullanma becerileri ölçülecektir.

Temel Matematik Testinde; Temel Matematik kavramlarını kullanma ve bu kavramları kullanarak işlem yapma, temel matematiksel ilişkilerden yararlanarak soyut işlemler yapma, temel matematik prensiplerini ve işlemlerini gündelik hayatta uygulama becerileri ölçülecektir.

Sosyal Bilimler Testinde, Coğrafya, Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi, Felsefe, Tarih alanları; Fen Bilimleri Testinde ise Biyoloji, Fizik ve Kimya alanları ile ilgili bilgi esaslı yeterlilikler ölçülecektir.

4. Temel Yeterlilik Testi (TYT)’nin geçen seneki YGS’den farkı nedir?

TYT ile YGS arasındaki en önemli farklılık, TYT’de yer alan Türkçe ve Temel Matematik alanlarındaki soruların sadece Türkçe ve Temel Matematik alanlarındaki bilgiyi değil, yeterliliğe dayalı bir değerlendirmeyi esas almasıdır.

TYT, farklı lise türlerinde öğrenim gören ve farklı düzeydeki bütün adaylara uygulanacağından ve adayların bilgiden daha çok temel yeterlilikler bakımından değerlendirilmesi yönüyle daha kapsayıcı olacağından bütün adaylar için fırsat eşitliği sağlayacaktır.

5. TYT’de Türkçe ve Temel Matematik Testlerinde çıkacak sorular, YGS’de çıkan Türkçe ve Matematik sorularının benzeri mi olacaktır?

Hayır. TYT’de Türkçe ve Temel Matematik testlerindeki sorular, yıllardır eleştirilen ezbere dayalı sınav sisteminden muhakemeye ve bilgiyi kullanmaya

dayalı sınav sistemine geçiştir.

TYT, Türkçe ve Temel Matematik derslerinde sadece adayların bilgilerini değil sözel ve sayısal alanlarda sahip olmaları beklenen yeterlilikleri, yani bilgiyi kullanma ile ilişkili beceri ve yetkinlikleri de kapsar.

Türkçe Testinde; sözel alanlardaki yeterlilikler esaslı, Türkçeyi doğru kullanma, okuduğunu anlama ve yorumlama, kelime hazinesi, temel cümle bilgisi ve imla kurallarını kullanma becerileri ölçülecektir.

Temel Matematik Testinde; sayısal alanlardaki yeterlilikler esaslı, temel matematik ve bilim kavramlarını kullanma ve bu kavramları kullanarak işlem yapma, temel matematiksel ilişkilerden yararlanarak soyut işlemler yapma, temel matematik prensiplerini ve işlemlerini gündelik hayatta uygulama becerileri ölçülecektir.

Özetle, bilgiyi ezberlemeye dayalı bir çerçeveden uzaklaşıp ölçmede muhakeme, anlama ve çıkarım da bulunma evresine geçilecektir.

6. TYT’ye yönelik örnek sorular yayınlanacak mıdır?

Evet. ÖSYM tarafından yayınlanmıştır.

7. TYT ile YGS puan türleri karşılaştırıldığında nasıl bir farklılık görülmektedir?

YGS’de 6 puan türü vardı (YGS-1, YGS-2, YGS-3, YGS-4, YGS-5, YGS-6).

TYT’de ise her aday için sadece bir puan hesaplanacaktır. Bu puan, Temel Yeterlilik Testi Puanı (TYT-Puanı)’dır.

8. TYT sorularının içeriği ve dayandığı müfredatta değişiklik var mıdır?

Hayır. Adayların gireceği TYT soruları, MEB’in ortak müfredatından seçilecektir.

9. Sistemin en özgün tarafı olan TYT’nin adaylarımız açısından avantajları nelerdir?

Yeni sistemin geçtiğimiz yıllarda uygulanan bütün sınav sistemlerinden ayrılan en önemli özellikleri;

• Temel Yeterlilik Testi (TYT)’nde tek tip Puan (TYT-Puanı) olması,

• Adayların bu tek TYT-Puanı ile herhangi bir MYO programını tercih edebilmesine imkân tanınması,

• Meslek lisesi mezunlarını yükseköğretime geçişe teşvik ediyor olması,

• Adayları okul dışı öğrenme kaynaklarına yöneltmemesi.

10. Meslek Yüksekokullarında bir program tercih edebilmek için gerekli şart ve gerekli baraj puanı nedir?

Adayların TYT puanının en az 150 ve üzeri olması gerekir.

11. Lisans programlarını tercih edebilmek için gerekli baraj puanı nedir?

TYT'den en az 150 puan almak koşuluyla, adayın TYT puanı ile sınavın ikinci oturumundaki Alan Yeterlilik testlerinden (AYT) alacağı puanla birlikte hesaplanacak olan Sözel, Sayısal, Eşit Ağırlık ve Dil puanının en az birinin en az 180 puan olması gerekir.

Adaylar, en az 180 ve üzerinde puan aldıklarında, ilgili puan türünde öğrenci kabul eden lisans programlarından tercih yapabilecektir.

12. Lisans programlarını tercih edebilmek için gerekli baraj puanı nasıl hesaplanır?

Sözel Puan: [Temel Yeterlilik Testi %40] + [(Türk Dili ve Edebiyatı –Sosyal Bilimler-1 Testi (%50) + Sosyal Bilimler-2 Testi (%50)) %60]

Sayısal Puan: [Temel Yeterlilik Testi %40] + [(Matematik Testi (%50) + Fen Bilimleri Testi (%50)) %60]

Eşit Ağırlık Puanı: [Temel Yeterlilik Testi %40] + [(Türk Dili ve Edebiyatı - Sosyal Bilimler-1 Testi (%50) + Matematik Testi (%50)) %60]

Dil Puanı: [Temel Yeterlilik Testi %40] + [Yabancı Dil Testi %60]

13. Sınavın ikinci oturumunda Alan Yeterlilik Testlerinden (AYT) sonra elde edilecek puan türleri ile geçen sene uygulanan sınavlardaki puan türleri arasındaki ilişki nedir?

Geçen sene adaylar YGS sonrası lisans programlarına yerleşmek için ikinci aşamada Yabancı Dil testi dışında farklı tarihlerde LYS-1, LYS-2, LYS-3 ve LYS-4 olmak üzere 4 ayrı oturumda 4 sınava girmektedir ve bu sınavlar sonrasında da 9 puan türü hesaplanmakta idi. Bu sene ise adaylar Yabancı Dil testi dışında sınavın ikinci oturumunda, Türk Dili ve Edebiyatı-Sosyal Bilimler-1, Matematik, Sosyal Bilimler-2 ve Fen Bilimleri testlerinden oluşan tek bir sınava girecekler ve sadece 3 puan türü hesaplanacaktır.

Geçen sene Türkçe-Sosyal (TS) olarak adlandırılan puan türüne; Sözel, Matematik-Fen (MF) olarak adlandırılan puan türüne; Sayısal, Türkçe-Matematik (TM) olarak adlandırılan puan türüne, Eşit Ağırlık puan türü karşılık gelmektedir.

14. Lisans programlarına yerleştirme için TYT Puanı ile Sözel, Sayısal, Eşit Ağırlık ve Dil Puanlarının, yerleştirme puanı hesaplanırken yerleştirme puanına katkısı hangi oranda olacaktır?

Yükseköğretim Kurumları Sınavı'ndaki testlerin yerleştirme puanına etkisi, geçtiğimiz yıl uygulanan YGS ve LYS'de adayın yerleştirme puanına oransal etkisiyle aynıdır. Yani bütün adayların girmek zorunda olduğu ilk oturum sonrası alınacak TYT'nin katkısı % 40; Alan Yeterlilik Testlerinden ve Yabancı Dil testinden elde edilecek puanların katkısı % 60'tır.

15. Adaylar ikinci oturumdaki Alan Yeterlilik Testlerinin hangilerini cevaplandırabilir?

Aday, yerleşmeyi hedeflediği programın puan türünü dikkate alarak, ilgili testlerdeki soruları cevaplandırabilir.

Tablo-1: Üniversite-Firma İşbirliği Durum Değerlendirilmesi [2]

Aday, yerleşmeyi hedeflediği programın puan türünü dikkate alarak	ALAN YETERLİLİK TESTLERİ			
	Türk Dili ve Edebiyatı-Sosyal Bilimler-1	Sosyal Bilimler-2	Matematik	Fen Bilimleri
Sözel Puan için	✓	✓		
Sayısal Puan için			✓	✓
Eşit Ağırlık Puanı için	✓		✓	
Sözel + Eşit Ağırlık Puanı için	✓	✓	✓	
Sayısal + Eşit Ağırlık Puanı için	✓		✓	✓
Sözel + Sayısal + Eşit Ağırlık Puanı için	✓	✓	✓	✓

Bu şekilde LYS sisteminde geçmişte 4 sınavla öğrencilerimize sunulan alan ve program seçme imkânı, tek bir sınavla verilmektedir. Bundan dolayı

bu sistem, kolay anlaşılır ve yalın bir sistemdir. Soruların tümünün cevaplandırılabilmesi için öğrencilerimize yeterli süre verilecektir.

TYT Oturumu İçeriği ve Soru Sayıları

TESTLER	Soru Sayısı
Türkçe	40
Sosyal Bilimler	
Coğrafya	5
Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi	5
Felsefe	5
Tarih	5
Toplam	20
Temel Matematik	40
Fen Bilimleri	
Biyoloji	6
Fizik	7
Kimya	7
Toplam	20
Toplam	120

16. Birinci oturumda (TYT) yer alan testlerin içeriği ve soru sayıları nedir?

Bu oturumda ortak müfredat esas alınacaktır.

ALAN YETERLİLİK TESTLERİ		Soru Sayısı
Türk Dili ve Edebiyatı-Sosyal Bilimler-1	Toplam	40
Türk Dili ve Edebiyatı		24
Sosyal Bilimler		
Coğrafya -1		6
Tarih -1		10
	Toplam	40
Matematik	Toplam	40
Sosyal Bilimler 2		
Coğrafya – 2		11
Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi		6
Felsefe Grubu (Felsefe, Mantık, Psikoloji, Sosyoloji)		12
Tarih – 2		11
	Toplam	40
Fen Bilimleri		
Biyoloji		13
Fizik		14
Kimya		13
	Toplam	40
	Toplam	160

17. Yabancı Dil oturumunda yer alan yabancı dil testinde soru sayısı nedir?**Yabancı Dil Testinde Soru Sayısı**

TESTLER		Soru Sayısı
Yabancı Dil	Toplam	80

18. 2018 yılında uygulanacak sistemde soru sayılarının azaltılması, puanların hesaplanmasında güçlük oluşturacak mıdır?

MEB müfredatını kapsayan farklı düzeylerdeki öğrenme seviyesini ölçmeye dönük nitelikli sorular yöneltileceğinden, puanların hesaplanmasında bir

zorluk yaşanmayacaktır.

19. Orta Öğretim Başarı Puanı (OBP)'nın katkı oranı ve hesaplanmasında bir değişiklik olacak mıdır?

Orta Öğretim Başarı Puanı (OBP)'nın katkı oranının

da ve hesaplanma şeklinde bir değişiklik olmayacaktır.

20. TYT Puanında elde edilen 200 ve üzeri puanın ikinci yılda da kullanılması, her yıl değişen soruların kolaylık ve zorluk dereceleri açısından sorun oluşturabilir mi?

Adayların, sınava girenler içindeki başarı sırası referans alınarak, aldıkları puan takip eden yıldaki bu başarı sıralamasının karşılığına gelen puana dönüştürülecektir. Bu şekilde farklı yıllarda sınava giren adaylar için hak kaybının önüne geçilerek adil bir puanlama yapılmış olacaktır.

21. Tıp, Hukuk, Mühendislik, Mimarlık, Öğretmenlik Programlarına yerleştirme için başarı sıralaması şartı devam edecek midir?

Evet. Bu programlarda başarı sıralaması şartı devam edecektir.

Birinci Oturum**Temel Yeterlilik Testi (TYT)**

Testler	Soru Sayısı	Cevaplanacak Soru Sayısına Göre Soru Başına Ortalama Süre
Türkçe	40	1,125 dk.
Sosyal Bilimler	20	
Temel Matematik	40	
Fen Bilimleri	20	
Toplam	120	135 dk.

İkinci Oturumda adaylara Türk Dili ve Edebiyatı-Sosyal Bilimler-1 Testinde 40, Sosyal Bilimler-2 Testinde 40, Matematik Testinde 40 ve Fen Bilimleri Testinde 40 olmak üzere toplam 160 soru sorulacaktır.

- Adayın Sözel, Sayısal, Eşit Ağırlık puan türlerinden birinin oluşması için ilgili iki testten 80 soru cevaplandırması gerekmektedir.

- Adayın, Sözel, Sayısal, Eşit Ağırlık puan türlerinin

22. Yükseköğretim Kurumları Sınavı ne zaman yapılacaktır?

Yükseköğretim Kurumları Sınavının tarihi MEB'in eğitim-öğretim takviminde okulların kapanış tarihi dikkate alınarak belirlenmiştir.

Sınavın birinci oturumu (Temel Yeterlilik Testi) 23 Haziran 2018 Cumartesi günü sabah, ikinci oturumu (Alan Yeterlilik Testi) 24 Haziran 2018 Pazar günü sabah, Yabancı Dil oturumu ise 24 Haziran 2018 Pazar günü öğleden sonra yapılacaktır.

23. Yükseköğretim Kurumları Sınavı oturumlarında soru sayıları ve süreler ne şekilde olacaktır?

Birinci Oturumda yapılacak Temel Yeterlilik Testi (TYT)'nde; 40 Türkçe, 20 Sosyal Bilimler (Coğrafya, Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi, Felsefe, Tarih), 40 Temel Matematik ve 20 Fen Bilimleri (Biyoloji, Fizik, Kimya) sorusu olmak üzere toplam 120 soru sorulacaktır.

üçünün de oluşması için dört testin tüm sorularını yani 160 soru cevaplandırması gerekmektedir.

- Adayın, Sözel ve Eşit Ağırlık puan türlerinin oluşması için ilgili üç testten 120 soru cevaplandırması gerekmektedir.

- Adayın, Sayısal ve Eşit Ağırlık puan türlerinin oluşması için ilgili üç testten 120 soru cevaplandırması gerekmektedir.

İkinci Oturum**Alan Yeterlilik Testi (AYT)**

Testler	Soru Sayısı	Cevaplanacak Soru Sayısına Göre Soru Başına Ortalama Süreler		
		İki Test 80 Soru	Üç Test 120 Soru	Dört Test 160 Soru
Türk Dili ve Edebiyatı-Sosyal Bilimler-1	40	2,25 dk.	1,5 dk.	1,125 dk.
Sosyal Bilimler-2	40			
Matematik	40			
Fen Bilimleri	40	180 dk (3 saat)	180 dk (3 saat)	180 dk (3 saat)
Toplam	160			

Yabancı Dil Testi

Testler	Soru Sayısı	Cevaplanacak Soru Sayısına Göre Soru Başına Ortalama Süreler
Yabancı Dil	80	1,5 dk.
Toplam	80	120 dk.

Geçmiş yıllarda yapılan sınavlarda soru başına 0,81 - 1,68 dakika arasında değişen süreler verilmekte iken, Yükseköğretim Kurumları Sınavında soru başına 1,125 - 2,25 dakika arasında değişen süreler verilmiş olup bu süreler, geçmiş yıllarda yapılan sınavlardaki sürelerin gerisinde kalmamakta, hatta önüne geçmektedir.

Yükseköğretim Kurumları Sınavı'nda, bilinçli bir adayın bir veya iki puan türünden bir programa müracaat edeceği varsayılmaktadır. Geçmiş yıllara ait istatistikler incelendiğinde de bu durum doğrulanmaktadır.

Bununla birlikte Yükseköğretim Kurumları Sınavında puan türlerinin tümünden tercih yapmak isteyen adaylar için de yeterli süre verilmiştir.

24. Yükseköğretim Kurumları Sınavı oturumlarında kaç kitapçık verilecektir?

Yükseköğretim Kurumları Sınavında birinci oturumda (TYT) bir, ikinci oturumda (AYT) bir olmak

üzere toplam iki kitapçık verilecektir. Yabancı Dil oturumuna sınavına girecek adaylar için ayrıca kitapçık verilecektir.

25. Yükseköğretim Kurumları Sınavı saat kaçta başlayacaktır?

Yükseköğretim Kurumları Sınavı saatleri ÖSYM tarafından belirlenecek, Başvuru Kılavuzu'nda ve ÖSYM'nin web sayfasında ilan edilecektir.

26. Yükseköğretim Kurumları Sınav ücreti ne kadar olacaktır?

Yükseköğretim Kurumları Sınav ücreti ÖSYM tarafından belirlenmiştir.

Temel Yeterlilik Testi, Alan Yeterlilik Testi ve Yabancı Dil Testi oturumlarının her biri 50 TL'dir. Bu ücret geçtiğimiz yıllardaki ücretlerle karşılaştırıldığında daha düşüktür.

27. Yeni sistemi kamuoyuna tanıtmaya yönelik yapılması planlanan çalışmalar nelerdir?

Başta orta öğretimde öğrenim gören son sınıf öğ-

rencileri olmak üzere tüm tarafları en şeffaf ve en doğru bir şekilde bilgilendirmek amacıyla yapılması planlanan çalışmalar kapsamında;

- Web sayfamızda "Sıkça Sorulan Sorular" başlığı altında açıklamalar yayımlanacak ve gelen sorular kapsamında bu açıklamalar güncellenecektir.

- Çağrı Merkezimiz (0850 470 0 965) hizmet verecektir.

- Basın Bültenlerimizde gerekli açıklamalar yapılacaktır.

- MEB ile işbirliği halinde rehber öğretmenlere yönelik bilgilendirme yapılacaktır.

- MEB ile işbirliği halinde son sınıf öğrencilerimiz, sosyal medya, e-posta, e-okul, SMS gibi araçlarla bilgilendirilecektir.

- İlerleyen süreçte ÖSYM'nin web sayfasından da duyuru yapılacaktır.

28. Yükseköğretim Kurumları Sınavı'nda puanlar hangi aralıkta hesaplanacaktır?

YGS-LYS sisteminde olduğu gibi bu yıl da puanlar 100-500 puan aralığında hesaplanacaktır. Adayların bu puanlarına Ortaöğretim Başarı Puanı (OBP) geçen sene olduğu şekilde hesaplanarak eklenecektir.

29. Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersi almayan veya farklı bir müfredat ile alan adaylar hangi soruları cevaplayacaktır?

YGS-LYS sistemindeki uygulamaya aynı şekilde devam edilecektir. Yani bu durumdaki adaylar, TYT sınavında ilave Felsefe, 2. Oturumda ise ilave Felsefe Grubu sorularını cevaplayacaklardır, Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi sorularını cevaplandırmayacaklardır.

30. Özel Yetenek Sınavı ile öğrenci kabul eden yükseköğretim programlarına hangi puan türü ile başvurulabilir?

Özel Yetenek Sınavı ile öğrenci kabul eden yükseköğretim programlarına TYT puanı ile başvurulabilecektir. Bu programlara başvurabilmek için YGS-LYS sisteminde olduğu gibi TYT puanının da en az 150 ve üzeri olması gerekmektedir.

31. Yükseköğretim Kurumları Sınavı'nda adaylar sınav başladıktan ne kadar süre sonra sınav salonundan ayrılabilirlerdir?

Adayların sınav salonundan ayrılışı ile ilgili olarak ÖSYM tarafından makul süreler belirlenecek, buna ilişkin bilgiler Başvuru Kılavuzu'nda ve ÖSYM'nin web sayfasında açıklanacaktır.

32. Adaylar, önlisans ve lisans programlarını hangi puan türü ile tercih edebileceklerdir?

Daha önce de bildirildiği gibi adaylar;

- Önlisans programlarını TYT puanı ile
- Lisans programlarını ise; Sözel, Sayısal, Eşit Ağırlık ve Dil puan türü ile tercih edebileceklerdir.

33. Meslek Yüksekokullarına yerleştirme sürecinde 2017 yılında, 6 farklı YGS puan türü vardı. 2018 yılında uygulanacak TYT sisteminde de farklı puan türleri olacak mı?

Hayır. Daha önce de bildirildiği gibi;

Adaylar, tek TYT-Puanı ile herhangi bir MYO programını tercih edebileceklerdir.

34. Adayların lisans programlarına Sözel, Sayısal, Eşit Ağırlık ve Dil Puanı ile yerleştirilebileceği, bu puan türlerinin de 2017 LYS puan türleri ile ilişkilendirildiğinde, TS-Sözel; MF-Sayısal; TM-Eşit Ağırlık; Dil-Dil olacağı daha önce bildirilmişti. Her bir program için hangi puan türü ile yerleşilebileceği ile ilgili tüm programların yer aldığı ayrıntılı bir tablo yayınlanacak mıdır?

Evet. Aşağıdaki bağlantı adresinden Yükseköğretim Lisans Programları – Puan Türü tablosuna ulaşabilirsiniz.

http://www.yok.gov.tr/documents/10279/31137395/yuksekokretim_kurumlari_sinavi_puan_turleri.pdf

35. TYT'de Türkçe, Sosyal Bilimler, Temel Matematik ve Fen Bilimleri testlerinin ağırlıkları ne olacaktır?

TYT'de her bir test, daha önce açıklandığı üzere "soru sayısı ile ilişkili" olacaktır. Dolayısıyla TYT sınavında, Türkçe testinin ağırlığı %33, Sosyal Bilimler testinin ağırlığı %17, Temel Matematik testinin ağırlığı %33, Fen Bilimleri testinin ağırlığı ise %17'dir.

TYT Testlerin Ağırlıkları (%)				
Puan Türü	Türkçe	Sosyal Bilimler	Temel Matematik	Fen Bilimleri
TYT	33	17	33	17

36. Sözel puan türü ile yerleşilebilen lisans programlarının birinci oturumda (TYT) ve ikinci oturumda (AYT) yer alan testlerin ağırlıkları ve katkısı ne olacaktır?

Sözel puan türü ile yerleşilebilen lisans programlarında daha önce açıklandığı üzere “soru sayısı ile ilişkili” olarak, TYT’de Türkçe testinin ağırlığı %13, Sosyal Bilimler testinin ağırlığı %7, Temel Matematik testinin ağırlığı %13 ve Fen Bilimleri testinin

ağırlığı %7 olmak üzere TYT’nin yerleştirme puanına katkısı % 40;

AYT’de aynı şekilde soru sayıları ile ilişkili olarak Türk Dili ve Edebiyatı-Sosyal Bilimler-1 testinin ağırlığı %30, Sosyal Bilimler-2 testinin ağırlığı %30 olmak üzere AYT’nin yerleştirme puanına katkısı %60’dır. Testlerin ayrıntılı olarak ağırlıkları tabloda gösterilmiştir.

LİSANS YERLEŞTİRME											
Testlerin Ağırlıkları (%)											
TYT					AYT						
					Türk Dili ve Edebiyatı-Sosyal Bilimler-1			Sosyal Bilimler-2			
Puan Türü	Türkçe	Sosyal Bilimler	Temel Matematik	Fen Bilimleri	Türk Dili ve Edebiyatı	Tarih-1	Coğ.-1	Tarih-2	Coğ.-2	Felsefe Grubu	DİKAB
SÖZ	13	7	13	7	18	7	5	8	8	9	5

37. Sayısal puan türü ile yerleşilebilen lisans programlarının, TYT’de ve AYT’de testlerin ağırlıkları ve katkısı ne olacaktır?

Sayısal puan türü ile yerleşilebilen lisans programlarında daha önce açıklandığı üzere “soru sayısı ile ilişkili” olarak, TYT’de Türkçe testinin ağırlığı %13, Sosyal Bilimler testinin ağırlığı %7, Temel Matematik testinin ağırlığı %13 ve Fen Bilimleri testinin

ağırlığı %7 olmak üzere TYT’nin yerleştirme puanına katkısı % 40;

AYT’de ise aynı şekilde soru sayıları ile ilişkili olarak Matematik testinin ağırlığı %30, Fizik, Kimya ve Biyoloji testlerinin ağırlığı %10 olmak üzere, AYT’nin yerleştirme puanına katkısı %60’dır. Testlerin ayrıntılı olarak ağırlıkları tabloda gösterilmiştir.

LİSANS YERLEŞTİRME											
Testlerin Ağırlıkları (%)											
TYT					AYT						
					Matematik		Fen Bilimleri				
Puan Türü	Türkçe	Sosyal Bilimler	Temel Matematik	Fen Bilimleri	Matematik	Fizik	Kimya	Biyoloji			
SAY	13	7	13	7	30	10	10	10			

38. Eşit Ağırlık puan türü ile yerleşilebilen lisans programlarının, TYT’de ve AYT’de testlerin ağırlıkları ve katkısı ne olacaktır?

Eşit Ağırlık puan türü ile yerleşilebilen lisans prog-

ramlarında daha önce açıklandığı üzere “soru sayısı ile ilişkili” olarak, TYT’de Türkçe testinin ağırlığı %13, Sosyal Bilimler testinin ağırlığı %7, Temel Matematik testinin ağırlığı %13 ve Fen Bilimleri tes-

tinin ağırlığı %7 olmak üzere TYT’nin yerleştirme puanına katkısı %40; AYT’de ise aynı şekilde soru sayıları ile ilişkili olarak Matematik testinin ağırlığı %30, Türk Dili ve Edebiyatı-Sosyal Bilimler-1 testi-

nin ağırlığı %30 olmak üzere AYT’nin yerleştirme puanına katkısı %60’dır. Testlerin ayrıntılı olarak ağırlıkları tabloda gösterilmiştir.

LİSANS YERLEŞTİRME								
Testlerin Ağırlıkları (%)								
TYT					AYT			
					Matematik	Türk Dili ve Edebiyatı-Sosyal Bilimler-1		
Puan Türü	Türkçe	Sosyal Bilimler	Temel Matematik	Fen Bilimleri	Matematik	Türk Dili ve Edebiyatı	Tarih-1	Coğrafya-1
EA	13	7	13	7	30	18	7	5

39. Dil puanı ile yerleşilebilen lisans programlarının, TYT’de ve AYT’de testlerin ağırlıkları ve katkısı ne olacaktır?

Dil puanı ile yerleşilebilen lisans programlarında daha önce açıklandığı üzere “soru sayısı ile ilişkili” olarak, TYT’de Türkçe testinin ağırlığı %13, Sosyal Bilimler testinin ağırlığı %7, Temel Matematik testi-

nin ağırlığı %13 ve Fen Bilimleri testinin ağırlığı %7 olmak üzere TYT’nin yerleştirme puanına katkısı % 40; Yabancı Dil oturumunda ise aynı şekilde soru sayıları ile ilişkili olarak Yabancı Dil testinin ağırlığı %60, Yabancı Dil testinin yerleştirme puanına katkısı %60’dır. Testlerin ayrıntılı olarak ağırlıkları tabloda gösterilmiştir.

LİSANS YERLEŞTİRME					
Testlerin Ağırlıkları (%)					
TYT					Yabancı Dil
Puan Türü	Türkçe	Sosyal Bilimler	Temel Matematik	Fen Bilimleri	Yabancı Dil
DİL	13	7	13	7	60

40. Yabancı Dil oturumunda hangi testler yer alacaktır?

Bu sene bir ilk olarak İngilizce, Almanca, Fransızca testlerine ek olarak yabancı dil oturumunda Arapça ve Rusça testleri de yer alacaktır. 2017-2018 eğitim öğretim yılı verilerine göre; ortaöğretim sistemimizde yabancı dil eğitimi verilen ilk beş dil İngilizce, Almanca, Fransızca, Arapça ve Rusçadır. Dolayısıyla Yükseköğretim Kurulu olarak bu beş dil, dil sınavı kapsamına alınmış bulunmaktadır.

41. İlk kez 2015 ÖSYS’de uygulanmaya başlayan ve 2016 ÖSYS’de de devam eden bazı programlar için başarı sırası şartı bu yıl da devam edecektir midir?

Evet, devam edecektir. Başarı sıralaması aranacak programlara yeni programlar eklenmemiştir. Başarı

sıralaması ile ilgili simülasyon çalışmaları yapılmıştır. Bununla birlikte, YKS’nin ilk defa uygulanacağı da dikkate alınarak bu sene için başarı sıralamalarında değişikliğe gidilmemiştir. Tıp programlarında Sayısal puan türünde başarı sırası 40 bin, Hukuk programlarında Eşit Ağırlık puan türünde başarı sırası 150 bin, Mühendislik programlarında Sayısal puan türünde başarı sırası 240 bin, Mimarlık programlarında Sayısal puan türünde başarı sırası 200 bin, Öğretmenlik programlarında başarı sırası 240 bindir.

Vakıf Yükseköğretim Kurumları, ilgili programlar için belirlenen asgari başarı sırası şartının daha üzerinde bir başarı sırası şartı belirleyebilecektir. *Adaylarımızdan gelen soruların cevaplandırılmasına devam edilecektir.*

BÜYÜKELÇİ ZİYARETLERİ

Yükseköğretim Kurulu Başkanı Prof. Dr. M. A. Yekta Saraç, 15 Kasım 2017 tarihinde Özbekistan Ankara Büyükelçisi Sayın Alişer Agzamhadjaev ve 23 Kasım 2017’de Azerbaycan Ankara Büyükelçisi Sayın Hazar İbrahim ile görüştü.

YÖK’te gerçekleştirilen görüşmelerde, Türkiye ile Özbekistan arasında yükseköğretim alanındaki ilişkilerin her alanda geliştirilmesine ayrıca, Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan ile Özbekistan Cumhurbaşkanı Şavkat Mirziyoyev arasında mu-

tabakata varılan ve YÖK Başkanı Saraç tarafından başlatılan Özbekistan’da İmam Buhari Uluslararası İlmi Araştırmalar Merkezi ile Taşkent’te İslam Araştırmaları Merkezi’nin altyapılarının kurulması konusundaki çalışmalar ele alındı.

Sayın Saraç ile Sayın Agzamhadjaev, YÖK’teki görüşmede.

Sayın Saraç, Sayın İbrahim, Sayın Şişman ve Sayın Necibova, YÖK’teki görüşmede.

Azerbaycan’ın Ankara Büyükelçiliği görevine yeni atanan Sayın Hazar İbrahim ile yapılan görüşmede, Türkiye ile Azerbaycan arasında yükseköğretim

alanındaki ilişkiler ele alındı ve ilişkilerin her alanda daha da geliştirilmesine yönelik çalışmalar yapılması konusunda fikir birliğine varıldı.

YÖK’TE “KADINLARIN MESLEKİ EĞİTİMİ VE KADIN İSTİHDAMI SEMPOZYUMU”

13 Aralık 2017 / Ankara

Yükseköğretim Kurulu tarafından Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Jülide Sarıeroğlu ve Aile ve Sosyal Politikalar Bakanı Fatma Betül Sayan Kaya’nın katılımıyla “Kadınların Mesleki Eğitimi ve Kadın İstihdamı Sempozyumu” düzenlendi.

Kadın istihdamına yönelik yaşanan problemler ve çözüm önerilerinin etraflıca ele alındığı sempozyuma milletvekilleri, üniversitelerden rektör ve rektör yardımcıları, üniversitelerin kadın çalışma merkezi yetkilileri, ilgili akademisyenler, kadın girişimciler ve çeşitli üniversitelerden öğrenciler katıldı.

Sempozyumun açılışında YÖK Başkanı Prof. Dr. M. A. Yekta Saraç, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Jülide Sarıeroğlu ve Aile ve Sosyal Politikalar Bakanı Fatma Betül Sayan Kaya birer açılış konuşması gerçekleştirdi.

YÖK Başkanı Prof. Dr. M. A. Yekta Saraç konuşmasına kadınların mesleki eğitime verdikleri önem ve gösterilen özen doğrultusunda bu programı düzenlediklerini belirterek başladı.

2014-2018 yıllarını kapsayan 10. Kalkınma planında mesleki eğitime ciddi önem atfedildiğini bildiren Başkan Saraç, “2017’de Yükseköğretimde yer alan öğrenci sayısının 2 milyon 566 bini yani %33’ü meslek yüksekokullarında mesleki eğitim almaktadır. Bu sayının %48’i kız öğrencilerden oluşmaktadır.” diye konuştu.

Yükseköğretim Kurulu Akademide Kadın Çalışmaları Biriminin 2016-2017 eğitim yılında Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı bürokratları, üniversitelerin MYO müdürleri ve kadın çalışmaları birimleriyle çeşitli çalıştaylarda bir araya geldiklerini dile getiren Başkan Saraç, bu çalıştaylarda, MYO’lardan mezun kız öğrencilerin ekonomik büyüme ve sürdürülebilir kalkınmada rol sahibi olmaları ve ülkede kadın istihdamının artırılması konusunda “Kız öğrencileri güçlendirme ve rol modeller” başlığı altında çalışmalar yürütüldüğünü sözlerine ekledi.

Kadınların ekonomik yaşama katılımı ve toplumdaki konumlarının üst düzeye çıkmasının ülkelerin

kalkınmasının ve gelişmişliğinin bir göstergesi olduğunu vurgulayan YÖK Başkanı, “Ülkemizde özellikle son on yılda kadınların iş gücüne katılımı ve istihdamında önemli bir artış gerçekleştiği görülmektedir. 2016 yılı itibari ile %32,5 olan kadınların iş gücüne katılım oranının 2023 yılında %41’e çıkarılması hedeflenmiştir.” ifadelerini kullandı.

Yükseköğretim Kurulu olarak bugün meslek yüksekokullarında iş gücüne yeterli beceri kazandıran bir eğitimi, iş dünyasının mesleki eğitime katkısının artırılmasını, sektörün mezunlara sahip çıkmasını ve MYO’lardaki kız öğrenciler için “Güçlendirme

Eğitimi” politikalarını öne çıkarmayı önemsediklerini söyleyen YÖK Başkanı Saraç, konuşmasını şu şekilde sürdürdü:

“Dünyaya baktığımızda 2017 Kasım ayında yayınlanan Dünya Ekonomik Forumu Cinsiyet Ayrımcılığı Raporu’nda Türkiye 144 ülke arasında maalesef 131. sırada yer almakta, kadınların iş gücüne katılımında OECD ülkeleri arasında en düşük sıralarda görülmektedir. Hâlbuki istatistiklerde de görüldüğü üzere Türkiye’de kadınların eğitiminde iyi bir yerde olduğumuzu görüyoruz. Hedefimiz bu değerli kitleyi hem daha iyi yetiştirmek hem de iş dünyasında da öne taşımaktır.

2017 de %33,6-%34’lerde gözüken kadın iş gücü katılım oranını 2025’lerde OECD ortalaması olan % 63’e çıkartabilirsek gayrisafi milli hasılamızın %20 ’lere ulaşabileceğini çalışmalar göstermektedir. Bu konuda elle tutulur, gözle görülür gayretler sarf etmeliyiz...Dünya istatistikleri bu konuda, net kavram ve programları önümüze koyabilirsek 3 ile 5 yıl içinde net hedeflerimize ulaşabileceğimizi örnekler ile ortaya koymaktadır.”

YÖK Başkanı Saraç sempozyumun bu konularda önemli derecede bir farkındalık yaratacağına inandığını belirterek konuşmasını tamamladı.

YÖK Başkanı Saraç’ın ardından konuşmasını yapan Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Jülide Sarıeroğlu, eğitim seviyesi yükseldikçe kadınların hem iş gücü piyasasına girişlerinin hem de istihdam oranlarının ciddi şekilde arttığını gözlemlediklerini belirtti.

Kadınlara gerek bu süreçte gerekse gelecek dönemde çalışma hayatının ihtiyaç ve beklentileri doğrultusunda yeni nitelikler kazandırabilmenin önemine işaret eden Sarıeroğlu, Bakanlık olarak bu anlamda teyakkuza geçtiklerinin altını çizdi.

Güçlü kadın olursa güçlü Türkiye olacağını ifade eden Bakan Sarıeroğlu konuşmasını şu şekilde sürdürdü:

“Eğer ki kadınlar çalışma hayatında olmazsa, ülkemizin büyüme ve kalkınma sürecine daha aktif bir şekilde katılmazsa, büyüme sürecimizin de kalkın-

ma sürecimizin de eksik ve yetersiz olacağını ifade etmem gerekiyor.

Son 10 yılda iş gücü piyasamıza 7 milyon 775 bin kişi girdi. 6,5 milyon kişiye istihdam sağlamış durumdayız. Bu istihdamın 3 milyonunu kadınlar oluşturuyor. Bu Türkiye'nin kadın odaklı, kadınların iş gücü piyasasına girişiyle alakalı olarak bir başarı hikayesine sahip olduğunun en temel göstergesi. Avrupa Birliği ülkelerine baktığımızda kadın istihdamındaki artış yüzde 4'ler düzeyindeyken, Türkiye'de yüzde 50'leri aşan bir seviyeye gelmiş olması memnuniyet verici. Neredeyse bir ülke nüfusuna denk gelecek kadın istihdam artış oranına sahip durumdayız."

Aile ve Sosyal Politikalar Bakanı Fatma Betül Sayan Kaya ise konuşmasında son 15 yılda reform niteliğinde adımlar atıldığını, bunun için anayasal ve yasal düzenlemeler yapıldığını hatırlattı.

Temel politikalarını kadının toplumsal statüsünün güçlendirilmesi, kadın-erkek fırsat eşitliğinin sağlanması, kadına yönelik şiddet ve istismarın ortadan kaldırılması doğrultusunda sürdürdüklerine değinen Bakan Kaya, "Kadının güçlü olduğu bir ülkede, aile ve toplum da güçlü olur." diye konuştu.

Kadın istihdamına yönelik yaşanan problemler ve çözüm önerilerinin etraflıca ele alındığı sempozyuma milletvekilleri, üniversitelerden rektör ve rektör yardımcıları, üniversitelerin kadın çalışma merkezi yetkilileri, ilgili akademisyenler, kadın girişimciler ve çeşitli üniversitelerden öğrenciler katıldı.

Sempozyumun açılışında YÖK Başkanı Prof. Dr. M. A. Yekta Saraç, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Jülide Sarıeroğlu ve Aile ve Sosyal Politikalar Bakanı Fatma Betül Sayan Kaya birer açılış konuşması gerçekleştirdi.

Mesleki eğitimde önemli bir rolü bulunan meslek yüksekokullarında bilim, teknoloji, mühendislik ve matematik alanlarının kız öğrenciler tarafından daha fazla tercih edilmesi için önümüzdeki dönemde çalışmalar yapmaları gerektiğine değinen Bakan Kaya, "Cumhuriyetimizin 100. kuruluş yılı dönüşümüne hazırlanırken 'güçlü kadın, güçlü aile, güçlü toplum' hedefiyle çalışmalarımıza devam ediyoruz." ifadelerini kullandı.

Kadının güçlenmesi, kadına yönelik şiddetin önlenmesi ile erken yaşta ve zorla evliliklerle mücadele konuları olmak üzere üç eksenle hazırlanan eylem planları ile önemli mesafeler aldıklarını belirten

Bakan Kaya, Türkiye'de kadın istihdamının artırılmasında kız çocuklarının mesleki eğitim veren kurumlarda eğitim almasının daha cazip hale getirilmesinin de son derece önemli olduğunu söyledi.

Bakanlık ile Yükseköğretim Kurulu Akademide Kadın Çalışmaları Birimi işbirliğinde gerçekleştirilen "Meslek Liseleri ve Meslek Yüksekokullarından Mezun Olan Genç Kızların İşsizlik Sorunu ve Çözüm Önerileri" çalışmasına ilişkin bilgi veren Kaya, meslek yüksekokullarındaki kız öğrencilerin eğitim sürecinde, mezun olduktan sonra iş gücü piyasasına girişte ve çalışma hayatı boyunca yaşadıkları sorunları ve ilerideki süreçte atılabilecek adımları değerlendirdiklerini belirtti.

Konuşmaların ardından İstanbul Ticaret Üniversitesinden Doç. Dr. E. Sare Aydın Yılmaz moderatörlü-

ğünde, T.B.M.M. Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu Başkanı Radiye Sezer Katırcıoğlu, Hacettepe Üniversitesinden Prof. Dr. Lale Tokgözoğlu ve Ankara Üniversitesinden Prof. Dr. Timur Gültekin'in katılımıyla yapılan Açılış Paneline geçildi.

Açılış Paneli'nin ardından Düzce Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Nigar Demircan Çakar başkanlığında sözlü sunumlar gerçekleştirildi.

Sakarya Üniversitesinden Öğretim Görevlisi Zuhul Erol "Mesleki Eğitim Nitelikli Kadın Eleman İstihdamını Nasıl Etkiliyor? İyi Bir Örnek: Sakarya Üniversitesi 3+1 Eğitim Modeli" başlıklı, Yıldız Teknik Üniversitesinden Yrd. Doç. Dr. N. Özlem Ünverdi "Mesleki Eğitimde Kadının Yeri ve Performansı" başlıklı, Ahi Evran Üniversitesinden Yrd. Doç. Dr. Fatma Çelik "Dünyanın İlk Kadın Meslek Örgütlenmesi: Bacıyan-ı Rum" başlıklı, Bartın Üniversitesinden Araştırma Görevlisi Mine Demir ise "Osmanlı'dan Cumhuriyete Meslek Eğitiminde Kadınlara Yönelik İzlenen Politikaların Günümüze Sağlayacağı Katkılarına Dair Değerlendirmeler" başlıklı sunumları gerçekleştirdiler.

Sempozyumun soru/cevap bölümünün tamamlanmasının ardından Ankara Üniversitesinden Prof. Dr. Serpil SANCAR tarafından sempozyum hakkında değerlendirmeyi içeren kapanış konuşması yapıldı.

YÖK’TE “HEMŞİRELİK LİSANS EĞİTİMİ ÇALIŞTAYI”

23 Kasım 2017 / Ankara

Yükseköğretim Kurulu tarafından, hemşirelik lisans programlarının eğitim kalitelerinin artırılması ve standartlarının yükseltilmesi amacıyla “Hemşirelik Lisans Eğitimi Çalıştayı” düzenlendi.

Toplantıya Başkan Saraç, Başkanvekili M. İ. Safa Kapıcıoğlu ile Yürütme Kurulu Üyeleri Ö. Açıkgöz, Z. Koçak Tufan’ın yanı sıra, ilgili yükseköğretim kurumlarının dekan ve bölüm başkanları, Sağlık Bakanlığı, Milli Eğitim Bakanlığı, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı temsilcileri ile öğrenci temsilcileri katıldı.

Hemşirelik eğitimindeki mevcut sorunlara yönelik çözüm önerilerinin üretilmesi ve önerilerin uygulanabilmesi için bir yol haritasının oluşturulması amacıyla düzenlenen çalıştay da Başkan Saraç bir konuşma gerçekleştirdi: Konuşmasında, üniversitelerin amaçları arasında meslek edindirmede bilgi ve beceri kazandırmanın, nitelikli insan yetiştirmenin,

alana özgü bilimsel araştırmalar yapmanın ve toplumun hizmetine sunmanın önemli yer tuttuğunu, hemşirelik bölümlerinin bugün üniversitelerimizin sağlık bilimleri fakülteleri, hemşirelik fakülteleri ve sağlık yüksekokulları içinde yer aldığını ifade eden Başkan Saraç, klasik eğitim modeli, entegre eğitim

modeli ve probleme dayalı eğitim modeli (PDÖ) olmak üzere genel olarak üç modelin uygulandığını anlattı.

Türkiye genelinde uygulanan en yaygın modelin klasik eğitim modeli olduğunu belirtti.

Hemşirelik Programları Öğrencileri Sayısal Verileri

Lisans	Yüksek Lisans	Doktora	Toplam
71.538	6.157	1.359	79.054

Başkan Saraç, 8-9 Mart 2013 tarihlerinde Afyonkarahisar’da gerçekleştirilen “Sağlık Eğitiminde Sorunlar ve Çözüm Önerileri Çalıştayı”nda fakülte ve yüksekokullarda “Eğitime Başlama Ölçütleri”nin belirlendiğini sözlerine ekledi, tıp ve sağlık eğitimlerinin asgari eğitim öğretim içeriklerini belirlemek

ve belli aralıklarla güncelleştirmek amacıyla “Ulusal Çekirdek Eğitimi Programı” çalışmalarının tıp fakülteleri, diş hekimliği ve eczacılık fakülteleri ile hemşirelik yüksekokulları için tamamlandığını ifade eden Başkan Saraç, diğer alanlarda da bu konuda çalışmaların devam ettiğini vurguladı.

Sağlık eğitimi programlarından mezun olan öğrencilerin diplomalarının Avrupa Birliği ülkelerinde de geçerliliğinin sağlanması için ulusal ve uluslararası akreditasyonların yapılması gerekliliğine değinen YÖK Başkanı, üniversitelerde kalite ve akreditasyon süreçlerini içeren çalışmalara hız verildiğinin altını çizdi.

“Türkiye’de Sağlık Eğitimi ve Sağlık İnsan Gücü Durum Raporuna (Şubat, 2014) göre yer alan verilere göre ülkemizde aktif çalışan; 129.383 tıp doktoru, 21.160 diş hekimi, 26.617 eczacı, 149.012 hemşire, 5.821 fizyoterapist, 52.351 ebe ve 130.611 diğer sağlık personeli olmak üzere toplam 514.955 sağlık personeli bulunmaktadır.

Bu veriler ülkemizde hizmet veren sağlık insan gücünün kapasitesini göstermektedir. Toplam ülke nüfusunun yaklaşık %1’ini aktif çalışan sağlık personeli ile sağlık alanında eğitim gören öğrenciler oluşturmaktadır.

Bu rapora göre mezun olan ve mezun olacak olan kişilere göre hekim ve hemşire ihtiyacının 2024 yılında, ebe ve tıbbi sekreterlik mesleği ihtiyacının ise 2025 yılında tamamlanacağı öngörülmektedir.

2024 yılı ve sonrası dönem; eğitim kontenjanları ve mezunların istihdamı açısından gözden geçirilmesi büyük önem arz etmektedir. Sağlık İş Gücü Planlamasının sağlıklı yapılması ve yürütülmesi için; Sağlık Bakanlığı ile Yükseköğretim Kurulu birlikte bir planlama yapma gerektiği açıktır.”

Programın devamında, YÖK Başkanvekili Prof. Dr. M. İ. Safa Kapıcıoğlu moderatörlüğünde “Yükseköğretim Hemşirelik Eğitiminin Değerlendirilmesi” konulu oturum gerçekleştirildi.

“Yükseköğretim Hemşirelik Eğitiminin Değerlendirilmesi” başlıklı oturumda Dokuz Eylül Üniversitesi Öğretim Üyesi Prof. Dr. Hülya Okumuş “Hemşirelik Lisans Eğitimde Güncel Durum ve Uluslararası İyi Örnekler”, Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Öğretim Üyesi Yrd. Doç. Dr. Birgül Özkan “Öğrencilerin Eğitim Süreçlerinde Yaşadıkları Sorunlar”, Türk Hemşireler Derneği İzmir Şubesi Genel Sekreteri Yrd. Doç. Dr. Havva Arslan Yürümezoğlu “Öğretim Elemanlarının Yaşadıkları Sorunlar”, Dokuz Eylül Üniversitesi Öğretim Üyesi Prof. Dr. Gülseren Kocaman ise “Eğitim ve Meslekte Kalite ve Akreditasyon” başlıklı sunumları gerçekleştirdiler.

GÜNEYDOĞU ANADOLU PROJESİ VE BÖLGE ÜNİVERSİTELERİ İŞ BİRLİĞİ ÇALIŞTAYI

30 Kasım 2017 / Şanlıurfa

Yükseköğretim Kurulu Başkanı Prof. Dr. M. A. Yekta Saraç ve YÖK Heyeti, Harran Üniversitesi ve GAP Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı tarafından Şanlıurfa’da düzenlenen “Güneydoğu Anadolu Projeleri Tanıtımı ve Bölge Üniversiteleri ile İş Birliği Çalıştayı”na katıldı.

Toplantıya GAP İdaresi Başkanı Sadrettin Karahocagil ve Harran, Batman, Gaziantep, Kilis 7 Aralık, Sanko, Şırnak, Adıyaman, Dicle, Hasan Kalyoncu, Mardin Artuklu ve Siirt Üniversitelerinin rektörleri katıldı.

Toplantıda açılış konuşmalarının dışında Harran Üniversitesi Rektör Yardımcısı Prof. Dr. Ali Sarıışık projelerde iyi uygulama örneklerini sundu. Ayrıca Dicle, İpekyolu, Karacadağ Kalkınma Ajansları tarafından proje bazlı bölgesel kalkınmada üniversitelerin rolü konularına değinildi, işbirliği yapılacak alanlar ve yenilikçi yaklaşımlar gözden geçirildi.

Toplantı sonucunda genel değerlendirme ve sonuç bildirgesi yayınlandı.

Yükseköğretim Kurulu Başkanı Prof. Dr. M. A. Yekta Saraç ve YÖK Heyeti, Harran Üniversitesi ve GAP Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı tarafından Şan-

lıurfa'da düzenlenen "Güneydoğu Anadolu Projeleri Tanıtımı ve Bölge Üniversiteleri ile İş Birliği Çalıştayı"na katıldı.

Toplantıya GAP İdaresi Başkanı Sadrettin Karahocagil ve Harran, Batman, Gaziantep, Kilis 7 Aralık, Sanko, Şırnak, Adıyaman, Dicle, Hasan Kalyoncu, Mardin Artuklu ve Siirt Üniversitelerinin rektörleri katıldı.

Toplantıda açılış konuşmalarının dışında Harran Üniversitesi Rektör Yardımcısı Prof. Dr. Ali Sarıışık projelerde iyi uygulama örneklerini sundu. Ayrıca Dicle, İpekyolu, Karacadağ Kalkınma Ajansları tarafından proje bazlı bölgesel kalkınmada üniversitelerin rolü konularına değinildi, işbirliği yapılacak alanlar ve yenilikçi yaklaşımlar gözden geçirildi.

Toplantı sonucunda genel değerlendirme ve sonuç bildirgesi yayınlandı.

YILLAR	KURUM	KONU	PROJE SAYISI
1992-1994	ODTÜ	Sosyal Eylem Planı	1
1988-1996	Çukurova Üniversitesi	Tarım	52
1998-2002	TÜBİTAK	Tarım	55
1996-2007	Harran Üniversitesi	Tarım	18
1998-2007	ICARDA-Dicle Üniversitesi	Tarım	2
2001-2007	Dicle Üniversitesi	Tarım	4
2002-2004	Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi	Tarım	2
2002-2016	Batman, Dicle, Gaziantep, Harran Üniversiteleri	Sosyal	2
2008	Hacettepe Üniversitesi	Sosyal	1
2009-2016	Adıyaman Üniversitesi	Tarım	2
2009-2010	Dicle Üniversitesi	Sosyal	1
2010-2017	Harran Üniversitesi	Tarım	13
2010-2015	Dicle Üniversitesi	Sağlık	2
2012	Harran Üniversitesi	Sosyal	1
2012-2016	Gaziantep Üniversitesi	Tarım	1
2014	Kadir Has Üniversitesi	Tarım	1
2014-2017	GAPTAEM	Sosyal	3
2015	Harran Üniversitesi	Tarım	1
2016	Siirt Üniversitesi	Sosyal	1
2017	Mardin Artuklu Üniversitesi	Turizm	1
TOPLAM			164

Desteklenen Projeler

Bu çalıştayda GAP idaresi olarak önerilebilecek ve önemli çıktılar ortaya çıkarabileceğini düşündüğümüz UNİ-GAP ile; Üniversite 4.0, daha iyi koordinasyon ve işbirliği, bilgi paylaşımı ve mentörlük, genç üniversitelerimizin desteklenmesi, yeni finansman kaynaklarına birlikte erişim, ortak veri tabanı ve araştırma alt yapısı ilkeleri temel ilke olarak belirlenerek, ortak yaklaşım ile teori ve uygulama alanlarında başarılı uzmanlık çalışmaları gerçekleştirilebilecektir.

Toplantının Somut Çıktıları:

- UNİ-GAP'ın kurulması konusunda ortak mutabakatı varılmıştır.
- Ortak envanter oluşturmaya yönelik önerilen UNİ-GAP'ın finansman ve sekreteryaşının GAP idaresi tarafından üstlenilebileceği ifade edilmiştir.
- GAP idaresi tarafından bölgesel temalarda gerçekleştirilebilecek lisansüstü çalışmalara destek önerisinde bulunulmuştur.

- Üretilmesi gereken projelerin etki değeri yüksek ve somut olarak yazılabilir formatta gerçekleştirilmesi gerekir.
- Kalkınma bölgelerinde Üniversitelerin biraraya geleceği platformlar oluşturularak, birarada kalabilmenin politikası geliştirilmelidir.
- Bölge düzeyinde istişare yolu ile belirlenecek öncelikli alanlarda gerçekleştirilecek çalışmaların etkin ve verimlilikle yürütülmesinde görev yapacak, kurulun iş ve işlemlerinin yürütülmesi için komisyon ve alt komisyonların oluşturulması gereklidir.

- Ortak platform çalışmalarının yürütülmesinde sistematik düzenlemelerin gerçekleştirilerek sürekliliğin sağlanması esastır.
- Ortak platformda bölgesel kalkınma adına etkileşime ivme kazandıracak, tematik alanların istişare yolu ile belirlenmesi esastır.
- Ortak platforma bölge düzeyindeki ajansların da dahil edilerek, üçer aylık periyotlar halinde alfabetik sıralama ile bölge rektörlerimizin ev sahipliğinde toplantıların gerçekleştirilmesine ortak mutabakat yolu ile karar verilmiştir.

YÖK BAŞKANI SARAÇ'TAN IRAK ZİYARETİ

20 Aralık 2017 / Irak

Yükseköğretim Kurulu Başkanı Prof. Dr. M. A. Yekta Saraç, Türkiye ile Irak arasında yükseköğretim alanındaki ilişkilerin geliştirilmesi ve buna yönelik olarak Irak Yükseköğretim ve Bilimsel Araştırmalar Bakanlığı ile imzalanan Mutabakat Zaptının uygulanması konusunda görüşmelerde bulunmak üzere Irak'a iki günlük resmi ziyaret gerçekleştirdi.

Ziyarette YÖK Başkan Saraç'a YÖK Yürütme Kurulu Üyeleri Prof. Dr. Rahmi Er ve Doç. Dr. Zeliha Koçak Tufan eşlik etti.

Başkan ve ekibi İmam-ı Azam Külliyesi'nde Irak Yükseköğretim ve Bilimsel Araştırmalar Bakanını Prof. Dr. Abdul Razzak El İsa ile görüştü. Daha sonra Bağdat Üniversitesi'nde öğretim üyeleri ve öğrenciler ile bir araya gelindi, ve Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü ziyaret edildi.

Başkan Saraç ile Irak Yükseköğretim ve Bilimsel Araştırmalar Bakanı Prof. Dr. Abdul Rezzak El İsa

Görüşmede YÖK Heyeti, Irak yükseköğretim sisteminde son yıllardaki gelişmeler ve geleceğe yönelik projeleri hakkında brifing aldı.

YÖK Heyeti daha sonra Irak Yükseköğretim ve Bilimsel Araştırmalar Bakanlığı ile 1 Ocak 2017 tarihinde iki ülke arasındaki yükseköğretim alanında imzalanan "Yükseköğretim Alanında İşbirliğine Yönelik Mutabakat Zaptı" kapsamında ilişkilerin geliştirilmesine dair konuları görüştüler.

Mutabakat Zaptı'nın uygulanması ile ilgili olarak bir çalışma grubu oluşturulmasına karar verilirken, çalışma grubunun özellikle yükseköğretim sistemleri arasında bilgi ve deneyim paylaşımı, ortak değişim programları geliştirilmesi, çift/ortak diploma programları başlatılması ve diplomaların tanınırlığı üzerinde çalışması konularında mutabakata varıldı.

YÜKSEKÖĞRETİM EĞİTİM PROGRAMLARI DANIŞMA KURULU “İLK” TOPLANTISI

26 Aralık 2017 / Ankara

Yükseköğretim Kurulu Başkanlığınca hazırlanan, 6 Aralık 2017 tarihinde Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren ve yükseköğretim alanındaki istihdam odaklı politikaları oluşturmak ve geliştirmek üzere çalışmalar yürütecek Yükseköğretim Eğitim Programları Danışma Kurulu YÖK Başkanı Prof. Dr. M. A. Yekta Saraç başkanlığında ilk toplantısını gerçekleştirdi. Toplantıda üniversitelerdeki programlar ve bu programlardaki kontenjan sayıları ele alındı.

Toplantıya Bilim Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı müsteşarı ve genel müdürü, Kalkınma Bakanlığı müsteşarı, müsteşar yardımcısı ve genel müdürü, Maliye Bakanlığı müsteşarı ve müsteşar yardımcısı, Milli Eğitim Bakanlığı müsteşarı ve Yükseköğretim Genel Müdürü, Sağlık Bakanlığı müsteşar yardımcısı ve Sağlık Hizmetleri Genel Müdürü, Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanlığı ve Türkiye Odalar ve Borsalar Birliğinden Kurul üyeleri katıldı.

Başkan Saraç toplantıda: “YÖK tarihinde bir ilk yaşanıyor. YÖK, kontenjan planlaması konusunda yetkilerini konunun ilgili kamu ve özel sektör temsilcileri ile paylaşıyor. Yükseköğretim Eğitim Programları Danışma Kurulu, yerel, bölgesel ve ulusal düzeydeki ihtiyaç analizleri yaparak üniversitelerde program açılmasında ve kontenjan planlamasında istihdam odaklı ve daha rasyonel kararlar alınmasında yön gösterici olacak.” ifadeleri ile toplantı-

nın amacını anlattı. Kurul üyelerinin birikimlerini ve güçlerini birleştirip kamu yararına yönelik ortak akılla doğru kararları alacağına olan inancını dile getirdi ve aşağıdaki bilgileri verdi.

“

“Dünya Ekonomik Forumu’nun 2017-2018 raporuna göre, Türkiye’nin, yükseköğretime erişim oranında 137 ülke arasında ikinci sıradadır. Türkiye’de yükseköğretime erişimde sorun bulunmamaktadır. Ancak, üniversiteli işsizler ile ülkenin ihtiyaç duyduğu alanlardaki iş gücü yetersizliğinin, ülkenin yakın dönemde önündeki en önemli çözümlenmesi gereken öncelikli konular arasında yer alacaktır.

”

Bu sorunların çözümü için çeşitli politikaların üretilmektedir. Üniversite kontenjanlarının ve yeni açılacak yükseköğretim programlarının belirlenmesi konusunun, YÖK’ün tek başına yüklenebileceği sorumluluk alanı değildir. Bu Kurul ile YÖK’ün kontenjan planlaması, diğer paydaşların da görüşü alınarak daha rasyonel ve katılımcı bir şekilde yapılabilecektir.

Türkiye’de üniversite sınavına giren, kazanan ve sınav için bekleyen öğrenci sayılarında yıllar itibarıyla büyük artışlar yaşanmaktadır. Üniversite eğitimi de adeta zorunlu eğitimin bir parçası haline geldi. Bunun ülkenin kalkınmasına faydası vardır, ancak

yönetilmesi giderek zorlaşan bir alandan söz ediyoruz.”

“

Toplantıda kurul üyelerinin dışında ilgili tüm bakanlık müsteşarlarının da toplantıya katıldığını belirten Saraç, konunun önemi dolayısıyla kurulun daha sık toplanacağını ve dönemsel olarak müsteşarlarla birlikte değerlendirme toplantılarının yapılmasının kararlaştırıldığını belirtti.

”

YÖK'TE “TIP EĞİTİMİNDE İNTÖRNLÜK ÇALIŞTAYI”

10 Ocak 2018 / Ankara

Yükseköğretim Kurulu'nda, tıp eğitiminin son aşaması olan intörlük eğitiminin mevcut durumunun değerlendirildiği ve geleceğe yönelik planlamaların konuşulduğu “Tıp Eğitiminde İntörlük Çalıştayı” düzenlendi.

YÖK Başkanvekili Prof. Dr. M. İ. Safa Kapıcıoğlu'nun moderatörlüğünde gerçekleştirilen çalıştaya üniversitelerin tıp fakültesi dekanları, Sağlık Bakanlığı yetkilileri, hastane başhekimleri ve tıp fakültelerinden intörn temsilcileri katıldı.

Çalıştaydaki konuşmasında Başkan Saraç: tıp fakültelerinin amacının öğrenen, paylaşan, uygulayan, uygulamalarının sonuçlarını değerlendiren ve değişen koşullara uyum sağlama kapasitesi yüksek nitelikli sağlık hizmeti sunan hekimleri ye-

tiştirmek olduğunu belirtti. Tıp eğitimi sürdürülen 92 tıp fakültesinden halen 68'inde 9392 öğrencimizin intörlük eğitimini sürdürdüğünü, eğitim sürecinde intörn öğrencilerin eğitimlerinin tamamını hastanelerde geçirmekte olduğunu, devlet üniversitelerinden 44'ünün kendisine ait hastaneleri bulunurken 19 Devlet Üniversitesinin ise Sağlık Bakanlığına bağlı hastanelerle afiliasyon yapmış durumda olduğunu, tıp fakültesi öğrenciliğinin son yılının “intörlük” olarak adlandırılmakta ve bu dönemde öğrencilerin, öğretim üye ve yardımcıları gözetiminde sorumluluk alarak klinik karar verme süreçlerine ve uygulamalarına aktif bir şekilde katılarak hekimliğe hazırlandığını ifade etti.

Bu toplantıda ulusal ölçekte, intörn eğitiminin gözden geçirilmesi, değerlendirme ölçütlerinin düzenli takibi ve sorunların belirlenerek çözümlerin geliştirilmesinin tıp eğitimine önemli katkılar vermesinin planlandığı, konunun özenle takip edileceği ifade edildi.

“

Yükseköğretim Kurulu olarak sağlık insan gücünün planlamasında Eğitim, Sağlık ve Maliye Bakanlıkları ile işbirliği içinde çalışmaya devam ettiklerini söyleyen YÖK Başkanı Saraç, bu kapsamda YÖK bünyesinde “Yükseköğretim Programları Planlama Daire Başkanlığı” kurulduğunu belirtti.

”

“Türkiye’de Sağlık Eğitimi ve Sağlık İnsan Gücü Durum Raporuna (Şubat, 2014) göre ülkemizde aktif çalışan; 129.383 tıp doktoru, 21.160 diş hekimi, 26.617 eczacı, 149.012 hemşire, 5.821 fizyoterapist, 52.351 ebe ve 130.611 diğer sağlık personeli olmak üzere toplam 514.955 sağlık personeli bulunmaktadır.

Yapılan çalışmalara göre mezun olan ve olacak olan kişilere göre hekim ve hemşire ihtiyacının 2024 yılında, ebe ve tıbbi sekreterlik mesleği ihtiyacının ise 2025 yılında tamamlanacağı öngörülmektedir.

“

2024 yılı ve sonrası dönem; eğitim kontenjanları ve mezunların istihdamı açısından gözden geçirilmesi büyük önem arz etmektedir. Sağlık İş Gücü Planlamasının sağlıklı yapılması ve yürütülmesi için; Sağlık Bakanlığı ile Yükseköğretim Kurulu birlikte bir planlama yapma gerekliliği açıktır.”

”

Toplantıda, Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi Dönem VI Koordinatörü Prof. Dr. Ali Düzova tarafından “İntörlüğün Tarihi Süreci, Ülkemizde ve Dünyada İntörlük Eğitimi”, Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Dönem V Koordinatörü Doç. Dr. Ayhan Özhasenekler tarafından “İntörner Ne Düşünüyor? Bir Anket Çalışması”, Başkent Üniversitesi Tıp Fakültesi İntörn Temsilcisi İnt. Dr. Orhan Ayata tarafından “İntörnerin Gözünden Eğitim Sorunları”, Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi İntörn Temsilcisi İnt. Dr. Naci Yılmaz tarafından “İntörnerin Gözünden İdari-Fiziki Sorunlar”, Marmara Üniversitesi Tıp Fakültesi UTEAK Temsilcisi Prof. Dr. Berrak Yeğen tarafından ise “İntörlük Eğitiminde Kalite Standartlar ve İyi Uygulama Örnekleri” başlıklı sunumlar gerçekleştirildi.

“

Sunumların tamamlanmasının ardından YÖK Başkanvekili Prof. Dr. M. İ. Safa Kapıcıoğlu moderatörlüğünde gerçekleştirilen “İntörlük Eğitiminde Sorunlar ve Çözüm Önerileri” tartışıldı.

”

“

“Türkiye’de Sağlık Eğitimi ve Sağlık İnsan Gücü Durum Raporuna (Şubat, 2014) göre ülkemizde aktif çalışan;129.383 tıp doktoru, 21.160 diş hekimi, 26.617 eczacı, 149.012 hemşire, 5.821 fizyoterapist, 52.351 ebe ve 130.611 diğer sağlık personeli olmak üzere toplam 514.955 sağlık personeli bulunmaktadır.

”

Yapılan çalışmalara göre mezun olan ve olacak olan kişilere göre hekim ve hemşire ihtiyacının 2024 yılında, ebe ve tıbbi sekreterlik mesleği ihtiyacının ise 2025 yılında tamamlanacağı öngörülmektedir. 2024 yılı ve sonrası dönem; eğitim kontenjanları ve mezunların istihdamı açısından gözden geçirilmesi büyük önem arz etmektedir. Sağlık İş Gücü Planlamasının sağlıklı yapılması ve yürütülmesi için; Sağlık Bakanlığı ile Yükseköğretim Kurulu birlikte bir planlama yapma gerekliliği açıktır.”

Toplantıda, Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi Dönem VI Koordinatörü Prof. Dr. Ali Düzova tarafından “İntörnlüğün Tarihi Süreci, Ülkemizde ve Dünyada İntörnlük Eğitimi”, Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Dönem V Koordinatörü Doç. Dr. Aryan

Özhasenekler tarafından “İntörnler Ne Düşünüyor? Bir Anket Çalışması”, Başkent Üniversitesi Tıp Fakültesi İntörn Temsilcisi İnt. Dr. Orhan Ayata tarafından “İntörnlerin Gözünden Eğitim Sorunları”, Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi İntörn Temsilcisi İnt. Dr. Naci Yılmaz tarafından “İntörnlerin Gözünden İdari-Fiziki Sorunlar”, Marmara Üniversitesi Tıp Fakültesi UTEAK Temsilcisi Prof. Dr. Berrak Yeğen tarafından ise “İntörnlük Eğitiminde Kalite Standartlar ve İyi Uygulama Örnekleri” başlıklı sunumlar gerçekleştirildi.

Sunumların tamamlanmasının ardından YÖK Başkanvekili Prof. Dr. M. İ. Safa Kapıcıoğlu moderatörlüğünde gerçekleştirilen “İntörnlük Eğitiminde Sorunlar ve Çözüm Önerileri” tartışıldı.

KÜRESEL REKABET ORTAMINDA MİSYON FARKLILAŞMASI VE İHTİSASLAŞMA TOPLANTISI

YÖK – ANKARA / OCAK 2018

Ülkemizin 2023 yılında dünyanın 10 büyük ekonomisinden biri olma hedefi dikkate alındığında, bu hedefe ulaşabilmesi ancak nitelikli bilgi üretimi ve nitelikli insan kaynağı ile mümkün olabilecektir. Bunun da, küresel ölçekte rekabetçi bir yükseköğretim sistemine sahip olunmasını gerekli kıldığı malumdur.

Ülkemizde yükseköğretime erişim ve yükseköğretim alanındaki okullaşma oranının artırılması 2000’li yıllar öncesinde çözümlenmesi gereken en öncelikli konu iken özellikle 2003-2014 yılları arasında bu konuda sayısal açıdan çok önemli bir sıçrama yaşanmış ve yatay büyüme olarak adlandı-

rabileceğimiz önemli düzeyde bir büyümeye şahit olunmuştur.

Yükseköğretim sistemimizdeki son 10 yılda yaşanan bu büyüme sürecinin bundan sonraki aşaması keyfiyet itibarıyla, nitelik ve kalite bakımından da büyümedir.

Bu kapsamda tarafımızca gerçekleştirilen ve yapısal değişim niteliğinde olan en önemli girişimlerimiz, onlarca yıldır konuşulan ancak kurulması bir türlü gerçekleştirilememiş olan “Yükseköğretim Kalite Kurulu’nun oluşturulması” ve yükseköğretim sistemimizde rekabet ortamının oluşturulmasında önemli bir adım olarak nitelendirilen “Miyon Farklılaşması odaklı İhtisaslaşma” projesinin hayata geçirilmesidir.

Bunlardan Yükseköğretim Kalite Kurulu ile ilgili olarak; 1 Temmuz 2017 tarihli Üretim Reform Paketi kapsamında 2547 sayılı Yükseköğretim Kanununa eklenen 35.Ek madde ile idari ve mali açıdan bağımsız bir Kalite Kurulunun kurulması mümkün olmuştur. Yükseköğretim Kalite Kurulu, yükseköğretim kurumlarımızda eğitim-öğretim, araştırma faaliyetleri ile idarî hizmetlerin iç ve dış kalite güvencesi, akreditasyon süreçleri ve bağımsız dış değerlendirme kurumlarının yetkilendirilmesi süreçlerini ve bu kapsamda tanımlanan görev, yetki ve sorumluluklara ilişkin esasların düzenlendiği ikincil ve üçüncül mevzuat çalışmalarını da tamamlayacaktır. Bu Kurul’un önceki dönemde olduğu gibi biri “Kurumsal Değerlendirme” diğeri “Program Akreditasyonu” olmak üzere dış değerlendirme odaklı iki ana misyonu koordine etmesi beklenmektedir.

Yükseköğretim sistemimizde yapısal değişikliği gerçekleştirecek ikinci önemli husus, üniversitelerde miyon farklılığı odaklı ihtisaslaşma ve bu kapsamda beklenen çeşitliliğdir. 1 Temmuz 2017 tarihli Üretim Reform Paketi kapsamında 2547 sayılı Yükseköğretim Kanununun 7 nci maddesinin d fıkrasının 4. bendi olarak Yükseköğretim Kurulunun görevleri arasına “Yükseköğretim kurumlarının ihtisaslaşmasına yönelik çalışmalar yapmak ve bu konuda karar vermek.” ifadesi eklenmiştir.

Üniversitelerimizin tümünün aynı ve birbirinin kopyası olmasını tasvip etmiyoruz. Bütün üniversitelerimiz “uluslararası üniversite” olmak istiyor. Halbuki üniversitelerimizin hepsi uluslararası nitelikleri gözetmeli, fakat farklı değerler üretmelidir. Bu kap-

samda üniversitelerimizin bir kısmının eğitimde, bir kısmının araştırma ve teknoloji üretiminde bazılarının da bölgesel kalkınmaya katkı sağlama konusunda farklılaşmasını istiyoruz. Bu yaklaşımla kastedilen, bir üniversitenin sadece bir alanda faaliyet göstermesi değil, üniversitenin bütün alanlarda faaliyet gösterirken bir alanda temayüz etmesidir. Bu amacın gerçekleştirilmesi için hem üniversitelerin bulundukları bölgeye olan katkılarını artırmak hem de üniversiteleri belirli alanlarda ihtisaslaşmaya teşvik etmek amacıyla özellikle 2006 yılı sonrasında kurulmuş olan yükseköğretim kurumlarına yönelik başta Kalkınma Bakanlığımız olmak üzere ilgili Bakanlıklarımız ile koordineli olarak YÖK’ün ilk kez başlattığı “Bölgesel Kalkınma Odaklı Miyon Farklılaşması ve İhtisaslaşması” programı yükseköğretimde çeşitliliği sağlamak üzere miyon farklılaşması projesinin ilk adımı ve başlangıç noktası olmuştur.

Miyon farklılaşması çalışmasının bir sonraki aşaması olarak Araştırma Üniversitelerinin belirlenmesidir. Bu süreçte ilk aşamada 58 Devlet Üniversitesi niyet beyanında bulunmuştur. Bu aşamada başvuruda bulunan üniversitelerin puanları, dünyadaki

Araştırma Üniversitelerinin de kullandığı nesnel göstergelere göre hesaplanmış ve bu aşama sonunda ilk 25 üniversite belirlenmiştir. İkinci aşamada başvuran kurumun “Araştırma Üniversitesi Olma Talebi Kapsamında Hazırlamış Olduğu Özdeğerlendirme Raporu” dikkate alınmış ve bu aşama sonunda 19 Üniversite belirlenmiştir. Üçüncü ve son aşamada ise Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, Kalkınma Bakanlığı, TÜBİTAK, Yükseköğretim Kalite Kurulu, Devlet ve Vakıf Üniversite temsilcilerinden oluşan bir jürinin, ilgili üniversitenin rektörleri ve üniversitelerin üst yönetimi ile bir mülakat gerçekleştirmesiyle onu asıl, beşi aday olmak üzere “Araştırma Üniversitesi” belirlenme süreci nihayetlendirilmiştir.

Araştırma ve Aday Araştırma Üniversitelerinin belirlenmesinde ülkemizin önceliklerinin dâhil edildiği dünyadaki referans çalışmalar, kurumun mevcut durumunun değerlendirilmesi ile gelecek planlaması, liderlik boyutu ve kurumun Ar-Ge Stratejisi ve Yönetişimi dikkate alınmıştır.

Yükseköğretim Kurumlarında Miyon Farklılaşmasına ilişkin bu yaklaşımımız, Kalite Kurulu süreçleri

ile birleştiğinde yükseköğretimde önemli bir yapısal değişim sürecini başlatacaktır.

Bu sürece katkı sağlamak üzere, 16 Ocak 2018 tarihinde, YÖK’te “Küresel Rekabet Ortamında Miyon Farklılaşması ve İhtisaslaşma” konulu bir toplantı düzenlendi.

Toplantıda, Başkan Prof. Dr. Saraç konunun Yükseköğretim Kurulu açısından önemine yönelik açılış konuşmasını gerçekleştirdi. Takibinde YÖK Üyesi Prof. Dr. Mandal, YÖK’ün bu alandaki çalışmalarını anlattılar.

Huddersfield Üniversitesi Rektör Yardımcısı Prof. Dr. David Taylor “Üniversite Stratejisi Belirlemede Uluslararası Ölçütleri Kullanmak”, QS Danışmanlık Birimi Yöneticisi Jacques De Chamchesnel de “Sürdürülebilir Ortaklık ve İşbirliği” üzerine birer sunum yaptılar.

URAP Koordinatörü Prof. Dr. Ural Akbulut moderatörlüğünde düzenlenen panel oturumunda, İhsan Doğramacı Bilkent Üniversitesi’nden Prof. Dr. Orhan Aytür; İstanbul Teknik Üniversitesi’nden Prof.

Dr. Alper Ünal, İstanbul Üniversitesi'nden Prof. Dr. Ahmet Gül ve Huddersfield Üniversitesi Rektör Yardımcısı Prof. Dr. David Taylor'ın katılımlarıyla "Küreselleşen Dünya'da Türk Üniversitelerinin Performansı Nasıl İyileştirilebilir?" başlığı altında görüşlerini paylaştılar.

QS Alan Odaklı Üniversite Sıralamaları (Subject

Rankings) her yıl 126 ülkeden 4400 kadar üniversiteyi toplam 46 alan içerisinde değerlendirmeye almaktadır. 2017 verilerine göre 4400 üniversite içerisinde itibar ve araştırma kapasitesinin ayrıntılı ölçümü neticesinde yaklaşık 1100 üniversite alan odaklı sıralamada yer almıştır. Bu 1100 üniversite içerisinde 10 üniversitemiz toplam 24 alandaki listelenen sıralandırmalarda yer almıştır.

Aşağıda alfabetik sıralama ile dereceye giren üniversitemiz ve başarı sağladıkları alanları sunmaktayız:

ANKARA ÜNİVERSİTESİ • TIP: 401 – 450	İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ • EĞİTİM BİLİMLERİ: 251 – 300 • TARIM VE ORMANCILIK: 251 – 300 • TIP: 251 – 300 • ECZACILIK VE FARMAKOLOJİ: 251 – 300 • BİYOLOJİ BİLİMLERİ: 451 – 500
BİLKENT ÜNİVERSİTESİ • İŞLETME VE YÖNETİM BİLİMLERİ: 251 – 300 • BİLGİSAYAR BİLİMLERİ VE BİLGİ TEKNOLOJİLERİ: 351 – 400 • SİYASET VE ULUSLARARASI ÇALIŞMALAR: 151 – 200 • MALZEME BİLİMİ: 201 – 250 • MÜHENDİSLİK (ELEKTRİK-ELEKTRONİK): 201 – 250 • FİZİK&ASTRONOMİ: 301 – 350 • MÜHENDİSLİK (MAKİNA, HAVACILIK VE ÜRETİM): 301 – 350 • İKTİSAT VE EKONOMETRİ: 351 – 400 • KİMYA: 401 – 450	KOÇ ÜNİVERSİTESİ • ARKEOLOJİ: 151 – 200 • SİYASET VE ULUSLARARASI ÇALIŞMALAR: 151 – 200 • İKTİSAT VE EKONOMETRİ: 301 – 350 • BİLGİSAYAR BİLİMİ VE BİLGİ TEKNOLOJİLERİ: 451 – 500
BOĞAZİÇİ ÜNİVERSİTESİ • MÜHENDİSLİK (ELEKTRİK-ELEKTRONİK): 201 – 250 • BİLGİSAYAR BİLİMİ VE BİLGİ TEKNOLOJİLERİ: 251 – 300 • DİL BİLİMİ: 251 – 300 • MODERN DİLLER: 251 – 300 • MÜHENDİSLİK (MAKİNA, HAVACILIK VE ÜRETİM): 301 – 350 • İKTİSAT VE EKONOMETRİ: 351 – 400 • FİZİK&ASTRONOMİ: 451 – 500	ODTÜ • MÜHENDİSLİK (MADEN): 45 • MİMARLIK: 101 – 150 • MÜHENDİSLİK (İNŞAAT): 101 – 150 • EĞİTİM BİLİMLERİ: 151 – 200 • İSTATİSTİK VE YÖNEYLEM ARAŞTIRMALARI: 151 – 200 • MÜHENDİSLİK (ELEKTRİK-ELEKTRONİK): 151 – 200 • MÜHENDİSLİK (MAKİNA, HAVACILIK, ÜRETİM): 151 – 200 • SİYASET VE ULUSLARARASI ÇALIŞMALAR: 151 – 200 • MALZEME BİLİMİ: 201 – 250 • MÜHENDİSLİK (KİMYA): 201 – 250 • BİLGİSAYAR BİLİMİ VE BİLGİ TEKNOLOJİLERİ: 251 – 300 • FİZİK&ASTRONOMİ: 301 – 350 • İKTİSAT VE EKONOMETRİ: 351 – 400 • MATEMATİK: 351 – 400 • KİMYA: 401 – 450
EGE ÜNİVERSİTESİ • TIP: 451 – 500	SABANCI ÜNİVERSİTESİ • MÜHENDİSLİK (MAKİNA, HAVACILIK VE ÜRETİM): 301 – 350 • BİLGİSAYAR BİLİMİ VE BİLGİ TEKNOLOJİLERİ: 451 – 500
HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ • ECZACILIK VE FARMAKOLOJİ: 251 – 300 • EĞİTİM BİLİMLERİ: 251 – 300 • TIP: 251 – 300 • MÜHENDİSLİK (MAKİNA, HAVACILIK VE ÜRETİM): 301 – 350	
İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ • MÜHENDİSLİK (MADEN): 31 • MÜHENDİSLİK (İNŞAAT): 101 – 150 • MİMARLIK: 101 – 150 • YER VE DENİZ BİLİMLERİ: 101 – 150 • MÜHENDİSLİK (ELEKTRİK-ELEKTRONİK): 151 – 200 • MÜHENDİSLİK (MAKİNA, HAVACILIK VE ÜRETİM): 151 – 200 • MALZEME BİLİMİ: 201 – 250 • MÜHENDİSLİK (KİMYA): 201 – 250 • BİLGİSAYAR BİLİMİ VE BİLGİ TEKNOLOJİLERİ: 301 – 350 • FİZİK&ASTRONOMİ: 351 – 400 • KİMYA: 401 – 450	

BASINDA YÖK

DOÇENTLİĞE GEÇİŞ KOLAYLAŞIYOR

YÖK tarafından hazırlanan doçentlik yasa tasarısı önerisinde, yardımcı doçentliğin kaldırılarak yerine "Doçent Öğretim Görevlisi" kadrosunun getirilmesi yer aldı. Tasarıda yabancı dil ve mülakat şartları kaldırıldı.

Saraç'tan doçentliğe geçiş için düzenleme müjdesi

**YÖK BAŞKANI
YEKTA SARAÇ**

YÖK doçentlik için harekete geçti
YÖK, yardımcı doçentlikle sözlü sınavı kaldıran, doçentliğe geçişi kolaylaştıran yasa önerisini MEB'e sundu.

YÖK'ten tıp fakültesi birimlerine müjde

Yükseköğretimde SESSİZ DEVRİM

Yükseköğretim Kurulu (YÖK) Başkanı Prof. Dr. Yekta Saraç, "Yükseköğretimde sessiz devrim" olarak nitelendirilen düzenlemeleri açıkladı.

sektör temsilcileri ile paylaşıyor. **Yükseköğretim** Eğitim Programları Danışma Kurulu, yerel, bölgesel ve ulusal düzeydeki ihtiyaçları belirlemek amacıyla çalışmalarını sürdürüyor.

Doçentlik kolaylaşıyor son söz üniversitenin

YÖK Başkanı Prof. Dr. Saraç, "Doçentliğin ikinci aşamasının üniversitelerce yürütülmesi, hem marka değeri hem de kimlik kazandıracak" dedi.

DÜN MOŞE DAYAN BUGÜN KUDÜS!

İstihdamda yeni yıla yeni teşvik

TEBİP projesi dünyada ilk

YÖK Başkanı Prof. Dr. Yekta Saraç, **TEBİP** projesinin dünyada ve Türkiye'de bir ilk olduğunu belirterek, "Bu projenin amacı iyi öğrenciler yetiştirmekten öte temel bilimlerde bilim insanı yetiştirmektir" dedi.

Yükseköğretim Kurulu Başkanı Prof. Dr. Yekta Saraç, **TEBİP** projesinin dünyada ve Türkiye'de bir ilk olduğunu belirterek, "Bu projenin amacı iyi öğrenciler yetiştirmekten öte temel bilimlerde bilim insanı yetiştirmektir" dedi.

okulda okuyan öğrenciler, "Bu projede Türkiye genelinde bulunan üniversitelerde temel bilimlerde 10 ila 20 arasında program geliştirilecek ve bu şekilde öğrenciler okuyacak. Öğrencilerin okuyacağı her üniversiteye bir öğrenci yetiştirilecek. Bu projenin amacı iyi öğrenciler yetiştirmekten öte temel bilimlerde bilim insanı yetiştirmektir. Bu amaçla öğrenciler bilim insanı olarak Türkiye'ye kazandırılacak. Bu pro-

jede iyi öğrenciler ve iyi ekipler bulunacak. Öğrenciler okuyacakları her üniversitede, Çizim, Kodlama, Veri Bilimi, Türkçe ve Yabancı Dil öğrenimlerine çalışacaklar" ifadelerini kullandı.

Konferansın sonunda **TEBİP** Temel Bilimler Programları Danışma Kurulu Başkanı Prof. Dr. Yekta Saraç, "Bu projenin amacı iyi öğrenciler ve bilim insanı yetiştirmektir. Öğrenciler okuyacakları her üniversitede, Çizim, Kodlama, Veri Bilimi, Türkçe ve Yabancı Dil öğrenimlerine çalışacaklar" ifadelerini kullandı.

Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı 06539 Bilkent / Ankara-Türkiye
Telefon: +90 (312) 298 70 00 **Faks:** +90 (312) 266 47 59
www.yok.gov.tr

ISSN 2458-9292

9 772458 929004